

Lingvostilistička raščlamba političkoga diskursa

Sommer, Ela

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:606859>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-26**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za kroatistiku

Hrvatski jezik i književnost (jednopedmetni); smjer: nastavnički

Ela Sommer

Lingvostilistička raščlamba političkoga diskursa

Diplomski rad

Zadar, 2018.

Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku
Hrvatski jezik i književnost (jednopedmetni); smjer: nastavnički

Lingvostilistička raščlamba političkoga diskursa

Diplomski rad

Student/ica:

Ela Sommer

Mentor/ica:

dr. sc. Sanja Baričević

Zadar, 2018.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ela Sommer**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Lingvostilistička raščlamba političkoga diskursa** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 10. lipanj 2018.

SAŽETAK

U radu se raščlanjuje politički diskurs, odnosno inauguracijski govori svih predsjednika i predsjednice Republike Hrvatske. Inauguracijski se govori raščlanjuju na leksičkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini. U uvodnome se dijelu iznose temeljne postavke lingvističke stilistike te kvantitativne lingvistike. Zatim se daje uvid u osnovne funkcionalne i granične stilove standardnoga jezika, s posebnim osvrtom na administrativno-poslovni i retorički stil kojima pripadaju politički govori. Jezik se političkih govora dalje istražuje u poglavlju "Politički diskurs" te se promatra kroz prizmu javnih govora i njegovih jezičnih i stilističkih zakonitosti. Slijedi lingvostilistička raščlamba, najprije na leksičkoj i morfološkoj razini – leksička gustoća, leksička raznolikost, vrste riječi, čestotni rječnik, semantičke kategorije glagola, a zatim na sintaktičkoj razini, na kojoj se proučava sintaktička složenost, zastupljenost vrsta rečenica po sastavu te zastupljenost pojedine vrste konektora.

U inauguracijskim govorima prepoznaju se obilježja administrativno-poslovnoga stila i retoričkoga postila – prevlast imenskih konstrukcija i intenzifikacija kao vrsta nominalizacije, prevlast subordinacije nad koordinacijom i dr.

ključne riječi: lingvostilistička raščlamba, kvantitativna lingvistika, politički diskurs, javni govor, inauguracijski govori, retorički podstil, administrativno-poslovni funkcionalni stil

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. LINGVISTIČKA STILISTIKA.....	1
1.2. FUNKCIONALNI STILOVI.....	3
1.3. POLITIČKI DISKURS.....	4
2. GRAĐA.....	7
2.1. PREDSJEDNIČKI GOVORI.....	8
3. METODOLOGIJA RADA	9
4. REZULTATI I RAŠČLAMBA.....	11
4.1. LEKSIČKA I MORFOLOŠKA OBILJEŽJA.....	11
4.1.1. Leksička gustoća.....	11
4.1.2. Leksička raznolikost	13
4.1.3. Najčešće natuknice u inauguracijskim govorima	15
Tablica 2. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	15
Tablica 3. Najčešće natuknice u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	18
Tablica 4. Najčešće natuknice u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	21
Tablica 5. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Ive Josipovića i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	24
Tablica 6. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	26
4.1.4. Vrste riječi.....	32
4.1.4.1. Imenice.....	37
4.1.4.2. Glagoli.....	46
4.1.5. Semantičke kategorije glagola	52
4.2. SINTAKSA.....	62

4.2.1. Sintaksa administrativno-poslovnoga funkcionalnog stila	62
4.2.1.1. Vrste rečenica.....	63
4.2.1.2. Konektori	79
5. ZAKLJUČAK	83
6. LITERATURA.....	86
7. PRILOZI.....	90
7.1. INAUGURACIJSKI GOVORI.....	90
7.1.1. Prisežna poslanica Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana.....	90
7.1.2. Inauguracijski govor predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića.....	97
7.1.3. Inauguralni govor predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića	101
7.1.4. Inauguracijski govora Ive Josipovića.....	105
7.1.5. Poslanica predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović u prigodi inauguracije.....	113
7.2. POPIS SLIKA	120
7.3. POPIS TABLICA	122
8. SUMMARY	124

1. UVOD

Tumačenje i raščlamba tekstova predmetom je mnogih suvremenih znanosti i znanstvenih disciplina, a potječe još iz vremena antičke retorike. Starogrčki filozof i prirodoslovac, Platonov učenik Aristotel držao je retoriku sposobnošću uočavanja bitnoga i primarnoga svojstva kojim se može uvjeriti. Da je ona predmet uvjeravanja, smatrao je i jedan od najvećih rimskih govornika, politički teoretičar, odvjetnik i filozof Marko Tulije Ciceron, kada je definirao retoriku kao umijeće govorenja prilagođenoga za uvjeravanje – *ars dicendi accomodata ad persuadendum*. (Škarić, 2009:9) Tako koncipirana retorika u srednjemu je vijeku, uz gramatiku i dijalektiku, bila jednom od triju lijepih vještina – *trivij* – (Katnić-Bakaršić, 1999:17) koje su s aritmetikom, gastronomijom, glazbom i geometrijom – *kvadrij* – činile sedam slobodnih medievalnih vještina. Predmet svojega zanimanja – govor, raščlanila je retorika prema kriterijima auditorija, teme, funkcije, ambijenta i argumentacije na tri tipa diskursa – pohvalni, politički i sudski. (Škarić, 2009:13) Upravo je ta podjela, uz učenje o tropima i figurama te teoriju kompozicije, imala veliku ulogu u proučavanjima stilistike, poznate i kao moderne retorike. (Katnić-Bakaršić, 1999:17)

Stilistiku Charles Bally, de Saussureov nasljednik, uvodi u lingvistiku kao znanost o afektivnim sadržajima u izrazu, znanost o govoru, pri čemu se koristi terminom jezična djelatnost (*langage*), koji po de Saussureovoj definiciji uključuje i jezik (*langue*) i govor (*parole*). (Vuletić, 2006:8) Lingvistička se stilistika može, prema Katnić-Bakaršić, podijeliti na tri osnovne razine: impresionističku, strukturalističku i poststrukturalističku stilistiku. U toj se podjeli razlikuje još pravaca poput deskriptivne, genetičke, kontrastivne, funkcionalne i dr. (Katnić-Bakaršić 1999:14) Ryznar, primjerice, smatra da se funkcionalna stilistika bavi proučavanjem jezika u svakodnevici u situacijskome kontekstu, dok je lingvističko raščlanjivanje predmet literarne i lingvističke stilistike – lingvostilistike. (Ryznar, 2016)

1.1. LINGVISTIČKA STILISTIKA

Lingvistička je stilistika, smatra Katnić-Bakaršić, usmjerena na proučavanje jezika po de Saussurovoj definiciji, odnosno kao sustava znakova koji ima svoju strukturu. To proučavanje počiva na identificiranju, opisivanju i vrednovanju teksta na fonetskome,

morfološkome, tvorbenome, sintaktičkome, semantičkome, leksičkome i grafijskome planu. (Arapinac, 2013) Osnovna je lingvostilistička jedinica stilem. S obzirom na različite tipove stilema, kao i jezičnih razina, izdvajaju se i različite razine lingvostilističke raščlambe: fonostilistika s osnovnom jedinicom fonostilemom, grafostilistika s grafostilemom, morfonostilistika s morfonostilemom, morfostilistika s morfostilemom, leksikostilistika s leksikostilemom, sintaktostilistika sa sintaktostilemom i semantostilistika s osnovnom jedinicom semantostilemom. (Katnić-Bakaršić, 1999:25)

Predmet su proučavanja lingvističke stilistike jezična raslojavanja, a prema Radovanoviću ona mogu biti: socijalna, teritorijalna, individualna i funkcionalno-stilska. Socijalno se raslojavanje odnosi na istraživanje govornih uloga pojedinca, a budući da je vidljivo i u govorima različitih socijalnih grupa, može se govoriti i o spolnome i rasnome raslojavanju. Teritorijalno raslojavanje podrazumijeva dijalekte i varijante jednoga jezika, a individualno ukupnost jezičnoga ponašanja pojedinca. Posljednje, funkcionalno-stilsko raslojavanje odnosi se na sustave koji se razvijaju u skladu s razvojem društva – funkcionalne stilove. (Katnić-Bakaršić, 1999:22) Vrsaljko, prema Tošoviću, tvrdi kako je funkcionalna stilistika grana ili pravac u stilistici, a *proučava upotrebu i funkcioniranje jezika u pojedinim oblastima ljudskoga života, odnosno funkcionalno raslojavanje jezika u obliku stilskih formacija sistemskog karaktera – funkcionalnih stilova*. (Vrsaljko, 2010:127)

Krajem 20. st u suvremenoj se lingvistici javljaju težnje da se stilistika oblikuje kao znanost, utemeljena na *objektivnim parametrima*. (Laović, 2001:127) Jezik književnosti tada postaje pogodnim predmetom lingvostilističke raščlambe, pri čemu se kvantitativna i statistička stilistika izdvajaju svojim matematičkim metodama. (Laović, 2001:127) Cilj je kvantitativne lingvistike statistički i opisno, na provjerljiv, objektivan i znanstveno utemeljen način, analizirati građu u svrhu razumijevanja istraživane pojave, provjeravanja teorija i potvrđivanja hipoteza. Lingvostilistička raščlamba političkoga diskursa zadržat će se na leksičkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini, kako bi se utvrdila obilježja političkoga diskursa u Republici Hrvatskoj na planu izraza, utvrdilo mjesto političkoga diskursa u funkcionalnim stilovima te obilježja političkih govora na planu sadržaja raščlambom semantičkih kategorija glagola i izradom čestotnoga rječnika.

1.2. FUNKCIONALNI STILOVI

Standardni je jezik *autonoman vid jezika, svjesno normiran i polifunkcionalan, stabilan u prostoru i elastično stabilan u vremenu.* (Brozović, 1999:7) Polifunkcionalnost standardnoga jezika označava njegovo svojstvo funkcioniranja u različitim sferama komunikacije, odnosno ostvarivanja u različitim funkcijama. Te funkcije Silić i Pranjković nazivaju funkcionalnim stilovima, a razlikuju: znanstveni funkcionalni stil, administrativno-poslovni funkcionalni stil, novinarsko-publicistički funkcionalni stil, književno-umjetnički funkcionalni stil i razgovorni funkcionalni stil. (Silić i Pranjković, 2007:375) Administrativno-poslovnemu funkcionalnom stilu pripadaju jezik ureda, diplomacije, državne uprave, politike, ekonomije, industrije i ekonomije. (Frančić, Hudaček, Mihaljević, 2005) Zbog svoje je raznolikosti podijeljen na pet podstilova: zakonodavno-pravni, diplomatski, društveno-politički, poslovni i personalni stil. Dok u zakonodavno-pravni stil ulaze statuti, zakoni, rješenja i ustavi, društveno-politički stil obuhvaća izjave, referate, deklaracije i sl. (Badurina i Kovačević, 2001: 480)

Gramatičke su razlike među funkcionalnim stilovima najbrojnije na planu sintakse, a najvažnija je među njima razlika u uporabi glagolskih i imenskih konstrukcija. *S obzirom na to koje od tih konstrukcija prevladavaju (...) svi bi se ti stilovi (...) mogli podijeliti na apstraktne i konkretne.* (Pranjković, 1996:519) U apstraktne stilove ubraja Pranjković znanstveni, administrativni i publicistički, a u konkretne razgovorni i beletristički. Na razini rečenice, najvažnija je razlika u načinu povezivanja složenih rečenica, tako su konkretnim stilovima svojstveni koordinacija i asindetizam, a apstraktnima subordinacija i sindetizam. Na razini teksta u konkretnim su funkcionalnim stilovima rijetki konektori, dok su u apstraktnim stilovima najvažnija sredstva organizacije teksta. (Pranjković, 1996:524) O ulozi omjera imenica i glagola u razlikama među funkcionalnim stilovima govori i Silić kada ih dijeli na nominalne i verbalne stilove. Nominalnim je stilovima svojstven predmet, pa u njima imenice imaju prevagu nad glagolima što znači da im je svojstvena deskripcija. Verbalni su oni stilovi u kojima prevlast imaju glagoli, svojstvena im je radnja, a prevagu nad deskripcijom ima naracija. U nominalne stilove ubrajaju se administrativno-poslovni stil, novinarsko-publicistički i znanstveni stil. Verbalnima stoga pripadaju razgovorni i beletristički funkcionalni stilovi. (2006:63)

Silićeva i Pranjkovićeva podjela funkcionalnih stilova podudara se s ruskom podjelom, dok češka i poljska funkcionalna stilistika tu podjelu proširuju. Bez obzira na termine kojima bi se

lingvostilističari u određivanju stilova služili, temelje svih podjela čine navedenih pet funkcionalnih stilova, smatra Vrsaljko. (Vrsaljko, 2010:171) Naravno, klasifikacija zbog razvoja ljudskih djelatnosti, a samim time i sfera komunikacije, ne može biti nepromjenjivo dana kategorija. Granice među stilovima nisu strogo određene, pa tako Tošović osnovne stilove proširuje sa šest međustilova koji imaju značajke dvaju ili više osnovnih funkcionalnih stilova: scenaristički, reklamni, esejistički, memoarski, oratorski i epistolarni. Katnić-Bakaršić takve granične stilove imenuje sekundarnima i razlikuje: reklamni, stripovni, retorički, esejistički, scenaristički i stil reklama.

Retorički je stil razvijen još u okviru antičke retorike, a dijeli se na oratorski – dominantno usmeni, monološki stil javnih govora – i debatni podstil koji podrazumijeva jezik debate i jezik sudnice. Budući da javni govori žanrovski variraju (privatni, obiteljski, politički, komični, govori u specijalnim prilikama i ini), jezična će se sredstva upotrijebljena u njima, naravno, diferencirati, no oratorski govor *u cjelini posjeduje neke zajedničke specifične karakteristike, uključujući i shematiziranost kompozicije.* (Katnić-Bakaršić, 1999:75) Oratorski podstil tako karakterizira česta upotreba figura i tropa, ekspresivnost sintakse, frazeologizmi, poslovice, citati, ustaljene fraze i dr.

1.3. POLITIČKI DISKURS

Tekst i diskurs pojmovi su kojima se opisuju konstrukcije složene iz više od jedne rečenice, a njihova se značenja često prepliću i preklapaju. Uobičajena je formula razlikovanja ovih dvaju pojmova sljedeća: *tekst + kontekst = diskurs.* Tekst, koji se određuje kao jezični zapis govornoga čina, po svojoj je prirodi lišen konteksta – okoline u kojoj se govor pojavljuje. (Badurina, 2004) Budući da je diskurs predmet i središnji koncept proučavanja mnogih znanstvenih disciplina – književne teorije, kritičke analize teksta, analize diskursa, sociologije, antropologije, konverzacijske analize, kognitivne psihologije i dr. – njegova se definicija ovisno o perspektivama razlikuje. S lingvističkoga stajališta diskurs je *prvenstveno jezična dimenzija predstavljanja različitih aspekata društvenoga života.* (Podboj, 2011) Đurin ističe kako su sociolozi i teoretičari diskursa zamijetili uzajamnu povezanost jezika i politike te je zato fokus njihova istraživanja na načinima iskorištavanja jezične prakse u borbama za političku dominaciju. (Đurin, 2017) Podudarna je de Saussureovoj tezi o manipulativnoj moći jezika zbog njegove arbitrarnosti i promjenjivosti i Foucaultova tvrdnja *Diskurs je moć koju treba zadobiti.* (Foucault, 2007:9)

Politički se diskurs, smatra Podboj, može tumačiti dvojako: s jedne strane, govori se o jezičnome ostvaraju o političkoj temi, a s druge se strane podrazumijeva *analiza političkoga diskursa samo kao vrste diskursa, bez eksplicitne reference na politički sadržaj ili kontekst*. (Podboj, 2011) Prva se mogućnost tumačenja odnosi na govore političara ili političke debate i kao takva pripada kontekstu javne komunikacijske sfere. Prema Škiljanu, distinkcija između javne i privatne komunikacije određena je društvenom ulogom i statusom koji zauzimaju sudionici komunikacije. *Sudionici javne komunikacije, dakle, svojim mjestom u društvenoj strukturi i time što ono pripada području javnosti, predodređuju (...) javni karakter saobraćaja*. (Škiljan, 2000:28) U okviru javne komunikacije funkcioniraju njezine različite domene koje potječu još iz antičke Grčke – domena politike, domena znanosti i domena umjetnosti. Te domene, znane i kao retorička, logička i poetička, danas čine osnovne kontekste javne komunikacije. Svaka od domena ima svoje primjerene diskurse i potpodručja. U retoričkoj domeni svakako najvažnije mjesto zauzima diskurs politike, a svojstvena mu je *tendencija manipulacije jezikom javne komunikacije*. (Škiljan, 2000:69)

Prema Zagorec, tri su vrste političkoga djelovanja: političke utakmice, napisi političkoga sadržaja i politički govori. (Zagorec, 2014:8) Politički je govor poseban oblik govora kojim političari komuniciraju međusobno i s građanima. Tri su temeljne vrste političkih govora – ekskluzivni, totalitarni i demokratski politički govor. Ekskluzivni politički govor, kojim se političari služe međusobno, obiluje stručnom terminologijom te je kao takav teže razumljiv laicima. Totalitarni se govor koristi u sklopu političke i cjelokupne javne komunikacije, a kao sredstvo upravljanja društvom karakterizira ga netolerantan jezik. Demokratski je govor jezik dijaloga i komunikacije, razumljiv svim članovima zajednice. (Vulić i Benić, 2014:14)

S obzirom na govorničku ornamentiku Škarić razlikuje govore visokoga, umjerenoga i jednostavnoga stila. Umjerenome stilu pripadaju govori na političkim mitinzima i sastancima. Jednostavan je stil značajka znanstvenih i radnih govora poput referata i predavanja. Visoki stil krasi mnogo retoričkih figura, a podrazumijeva svečane prigodne govore, zdravice, pozdravne govore i nekrologe. (Škarić, 2000:19) Jedna su od glavnih vrsta prigodnih govora inauguracijski govori.

Bilo da donose poruke nade, zahvalnosti, upozorenja ili obećanja za budućnost, predsjednički su inauguracijski govori jedni od najgledanijih i analiziranih – od stila, dužine do tona i sadržaja. (Google News Lab, n.d.) Proučavajući govore američkih predsjednika, Liu izdvaja osnovne funkcije inauguracijskih govora: uvjeriti slušatelje da rade ono što govornik od njih očekuje, radikalno mijenjati stavove i uvjerenja slušatelja te oslabiti njihova trenutačna

uvjerenja i stavove. To su govori snažne političke tendencije sa strogom logikom i poticajnom, uzbuđujućom silom, smatra Liu. Kako bi bili efektivi trebaju u sebi objedinjavati karakteristike etike, sociologije, psihologije, logike, književnosti i lingvistike. Drugim riječima, moraju predstaviti političku opciju kao ispravan, dobar odabir, moraju privući slušateljstvo i natjerati ga na ozbiljno promišljanje te moraju uvjeriti slušatelje da prihvate govornikovu perspektivu. (Liu, 2012) Svi prigodni govori, pa tako i inauguracijski, imaju određenu strukturu i pravila koja se, između ostaloga, odnose na duljinu, kompoziciju, sadržaj i ustaljene dijelove. Tematski, govornici pokrivaju nekoliko točaka: predstavljaju svoju viziju i planove za ekonomiju i financije, dotičući se tema poreza i novca; raspravljaju o emocijama i ljudskim kvalitetama kroz motive ljubavi, sreće, digniteta, hrabrosti, žrtve, morala, patriotizma, strasti, odanosti i velikodušnosti, omogućavajući na taj način povezivanje s govornicima na emotivnoj razini; uvode teme vjere i duhovnoga života pa govore o duhu, sudbini, duši, molitvi, mudrosti, istini i savjesti; govore o društvu i to o slobodi, herojstvu, zločinu, revoluciji, miru, bogatstvu, mržnji, revoluciji i zajedničkim dobrima. (Google News Lab, n.d.) Strukturno se sastoje od sljedećih jedinica: 1. pozdrav; 2. najava prihvaćanja dužnosti; 3. artikulacija sentimentalnoga značaja prigode; 4. polaganje zakletve; 5. buđenje domoljublja; 6. najava političkih principa u vođenju države; 7. apel publici; 8. okretanje k snazi religije. (Liu, 2012)

Javni govor ima strukturu literarnoga iskaza, istinu vijesti, jezik fikcije, strast poezije, građu proze i humor komičnoga dijaloga. (Liu, 2012)

2. GRADA

Lingvostilistička raščlamba političkoga diskursa temelji se na inauguracijskim govorima predsjednika i predsjednice Republike Hrvatske. Korpus čine: govor Franje Tuđmana, dva govora Stjepana Mesića, govor Ive Josipovića te Kolinde Grabar-Kitarović. Transkripti svih govora preuzeti su s mrežnih stranica predsjednika i predsjednice te mrežne stranice Jutarnjega lista.¹

Doktor Franjo Tuđman bio je predsjednikom Republike Hrvatske u dva mandata, od 1990. do 1999. godine. Posljednji je predsjednik Predsjedništva Socijalističke Republike Hrvatske, a 2. kolovoza 1992., na prvim predsjedničkim izborima po Ustavu iz 1990. godine postaje prvim predsjednikom neovisne Republike Hrvatske. Bio je i prvi predsjednik Hrvatske demokratske zajednice (HDZ), koju je osnovao 17. lipnja 1898. godine, po dopuštanju pluralizma u Jugoslaviji. U brojnim se svojim znanstvenim i povijesnim radovima, kao i političkoj djelatnosti, zalagao za neovisnost, višestranačje i demokraciju, isticao je važnost razvijanja slobodnoga tržišta i povratak iseljenoga naroda te naglašavao ulogu definiranja položaja Hrvatske u okviru europskih zemalja. (Ured predsjednice RH, n.d.)

Stjepan Mesić bio je također predsjednikom Republike Hrvatske u dva mandata, od 2000. do 2010. godine. Na političku je scenu stupio 1965., četiri godine po završetku Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Hrvatskoj je demokratskoj stranci (HDZ) pristupio početkom devedesetih godina, no nezadovoljan njezinim programom napušta je i osniva stranku Hrvatskih nezavisnih demokrata (HND), da bi koncem 1997. godine pristupio Hrvatskoj narodnoj stranci (HNS). U veljači 1992. godine prvi je put izabran za predsjednika Republike Hrvatske, a drugi je mandat započeo u siječnju 2005. godine. Po preuzimanju prvoga mandata napušta HNS kako bi mogao biti *građanin predsjednik*. (Ured predsjednice RH, n.d.)

Ivo Josipović bio je hrvatskim predsjednikom 2010. – 2015. godine. Doktoriravši na Pravnome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, prije izbora na predsjedničku dužnost radio je kao skladatelj i sveučilišni profesor na Muzičkoj akademiji i Pravnome fakultetu. Socijaldemokratskoj partiji Hrvatske (SDP) pristupio je 2003. godine te je kandidaturu za

¹www.tudjman.hr, www.stjepanmesic.hr, www.jutarnji.hr i www.predsjednica.hr.

predsjednika osvojio u ime stranke. Tokom njegova mandata Hrvatska postaje članicom Europske unije. (Ured predsjednice RH, n.d.)

Kolinda Grabar-Kitarović aktualna je predsjednica Republike Hrvatske od 2015. godine. Po završetku Diplomatske akademije u Beču, 2000. godine stječe naziv magistre međunarodnih odnosa na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Politička joj karijera započinje 1992. godine u Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske. Kao veleposlanica Republike Hrvatske u Kanadi prvo je obnašala dužnost savjetnice, zatim ministrice savjetnice i konačno zamjenice šefa misije. Kandidatkinja za mjesto predsjednice postala je 2014. godine kao članica Hrvatske demokratske zajednice (HDZ).

2.1. PREDSJEDNIČKI GOVORI

Drugi inauguracijski govor Franje Tuđmana održan je na Trgu svetoga Marka u Zagrebu, 5. kolovoza 1997. godine, na Dan domovinske zahvalnosti. Govor se sastoji od 2066 riječi sadržanih u 82 rečenice. Od 2066 pojavnica 837 je natuknica.

Prvi govor Stjepana Mesića održan je na Markovu trgu 18. veljače 2000. godine. Govor se sastoji od 71 rečenice sa 1081 pojavnicom i 477 natuknica. Drugi je govor Stjepan Mesić održao 18. veljače 2005. godine. Govor se sastoji od 1170 pojavnica sadržanih u 66 rečenica, a broj je natuknica u ovome govoru 448.

Ivo Josipović inauguracijski je govor održao 18. veljače 2010. godine na Markovu trgu. Govor se sastoji od 2475 riječi strukturiranih u 137 rečenica. Od 2475 pojavnica 876 je natuknica.

Kolinda Grabar-Kitarović inauguracijski je govor održala 15. veljače 2015. godine. Ona je, kao i Franjo Tuđman, govor održala nekoliko dana prije početka mandata. (Ured predsjednice RH, n.d.) Govor se sastoji od 1889 riječi sadržanih u 118 rečenica. Od 1899 pojavnica 812 je natuknica.

Tablica 1. Broj rečenica i pojavnica u svakome od govora

Predsjednički govori	Rečenice	Broj riječi
Franjo Tuđman	99	2066
Stjepan Mesić 1	71	1081
Stjepan Mesić2	66	1170
Ivo Josipović	137	2475
Kolinda Grabar-Kitarović	118	1189
UKUPNO	491	7981

U Tablici 1. prikazani su broj rečenica i pojavnica u svakome od govora. Najviše rečenica ima govor Ive Josipovića (137), a najmanje drugi govor Stjepan Mesića (66). Najveći broj pojavnica javlja se u govoru Ive Josipovića, a najmanji u prvome govoru Stjepan Mesića (1081). Najveći broj natuknica javlja se u govoru Ive Josipovića (876), a najmanji u drugome govoru Stjepan Mesića (448).

3. METODOLOGIJA RADA

Za početak istraživanja prikupljen je korpus od pet inauguracijskih govora triju predsjednika i predsjednice Republike Hrvatske. Govori su preuzeti u transkribiranome obliku, a već određene granice rečenica i paragrafa, kao i korištene kratice provjerene su preslušavanjem videozapisa govora, pri čemu se vodilo računa o izgovoru i stankama u govoru. Za potrebe su istraživanja govori prvo preneseni u program *Microsoft Word*, zatim su učitani u program *Microsoft Excel* te *Word Counter – Word Count Tool*. Svaki je govor obrađen pojedinačno.

Zatim je određeno kojoj vrsti riječi pripada svaka od pojavnica. Nakon toga, pojavnicama je određen osnovni oblik, a pomoćni su se glagoli razdvajali iz konstrukcija složenih glagolskih oblika i bili su posebno označeni. U takvome su se obliku pojavnice učitale u program *Counter – Word Count Tool* u kojem je određen sveukupan broj natuknica i broj ponavljanja svake od natuknica. Popis je natuknica zatim učitani u *Microsoft Excel* te su izračunati podaci o leksičkoj gustoći i leksičkoj raznolikosti. Izdvojene su najčešće vrste riječi, najčešće konstrukcije od dvije i tri riječi upotrijebljen u govoru, kao i pojavnice s niskočestotnim udjelom. Za imenice, glagole, pridjeve, priloge i brojeve uspostavljen je čestotni rječnik s 50

najučestalijih riječi. Zatim su određene niskočestotne i visokočestotne imenice, kao i primjeri nominalizacije imenskih konstrukcija. Glagoli su također razvrstani po čestotnosti. Sljedeći je korak bio obrada teksta u *Microsoft Wordu*. Određen je ukupan broj rečenica, a rečenice su određene prema sastavu– jednostavne, složene i višestrukosložene rečenice. Složene su se i višestrukosložene rečenice članile na jednostavne rečenice kojima je određena (ne)zavisnost i vrsta, kao i način sklapanja – sindetski ili asindetski. Određivanjem rečenica po sastavu dobiveni su podatci o sintaktičkoj složenosti svakoga govora.

4. REZULTATI I RAŠČLAMBA

4.1. LEKSIČKA I MORFOLOŠKA OBILJEŽJA

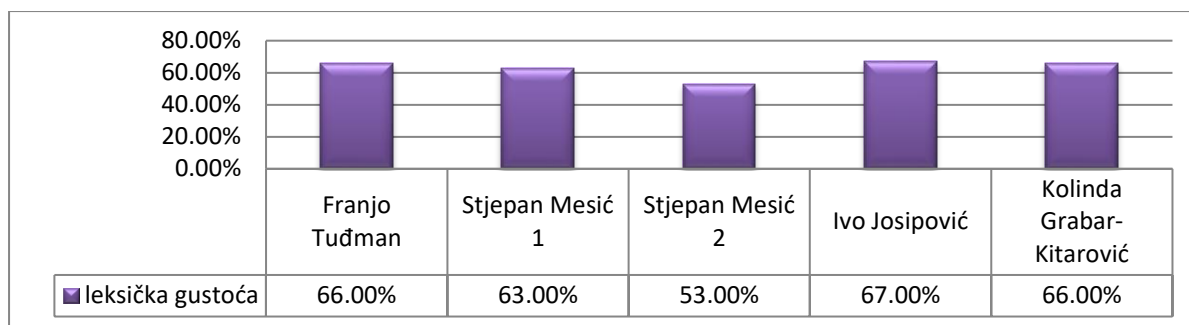
4.1.1. Leksička gustoća

Leksička je gustoća mjera kojom se izračunava omjer samoznačnica i ukupnoga broja riječi, odnosno pojavnica. Što je veći udio samoznačnica (bliže vrijednosti 1 ili 100 %), leksička je gustoća teksta viša te je za njegovo razumijevanje potreban bogatiji vokabular. (Radić, Kuvač Kraljević i Kovačević, 2010) Samoznačne su one riječi koje mogu zauzimati poziciju samostalnih rečeničnih članova. (Silić i Pranjković, 2007:184) Takve su riječi, navodi Jelaska, glagoli, imenice i pridjevi. Samoznačnim riječima autorica pribraja i brojeve, priloge i usklrike, ističući kako se *s ovim vrstama riječi ne bi svi složili*. (Jelaska 2010:109) Suznačnima bi, dakle, riječima pripadali: prijedlozi, veznici, čestice, zamjenice i pomoćni glagoli, a u drugim jezicima i članovi. (Jelaska 2010:109)

Tablica 2. Samoznačnice, pojavnice i leksička gustoća u svim inauguracijskim govorima

	samoznačnice	pojavnice	leksička gustoća
Franjo Tuđman	1361	2066	0,66
Stjepan Mesić 1	677	1081	0,63
Stjepan Mesić 2	621	1170	0,53
Ivo Josipović	1649	2475	0,67
Kolinda Grabar-Kitarović	1252	1889	0,66

Omjer leksičke gustoće svih govora hrvatskih predsjednika prikazan je na slici 1.

Slika 1. Omjer leksičke gustoće inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Rezultati pokazuju kako je najveća leksička gustoća u govoru Ive Josipovića, a slijede ga Franjo Tuđman, Kolinda Grabar-Kitarović i prvi govor Stjepana Mesića. Na posljednjem je mjestu drugi govor Stjepana Mesića s leksičkom gustoćom od 0,53.

Raščlambom udjela vrsta riječi u tekstovima Lukina i Ivanova evanđelja bavile su se Valentina Baričević i Martina Kekelj. U svojem istraživanju došle do podataka kako je leksička gustoća Lukina evanđelja 14,31 %, a Ivanova 10,45 %. Omjer natuknica i pojavnica Lukina evanđelja jest 2 623 : 18 326, a Ivanova 1 487 : 14 226. (Baričević i Kekelj, 2009) Usporedimo li leksički najgušći tekst evanđelja s leksički najgušćim tekstom inauguracijskih govora, jasno je kako je za razumijevanje Lukina evanđelja potrebno poznavanje manjega broja riječi nego što je potrebno za razumijevanje inauguracijskoga govora Ive Josipovića. I ostali su inauguracijski tekstovi leksički složeniji od tekstova evanđelja. Omjer broja pojavnica leksički najgušćega teksta evanđelja i leksički najgušćega inauguracijskoga govora jest 18 326:2475, odnosno tekst je Lukina evanđelja 7 puta veći od inauguracijskoga govora Ive Josipovića. U 7 puta manjemu tekstu leksička je gustoća 4,68 puta veća, što znači da su inauguracijski govori hrvatskih predsjednika u odnosu na tekstove evanđelja leksički gušći, bogatiji samoznačnim riječima, a za njihovo je razumijevanje potreban bogatiji vokabular.

Leksičkom se gustoćom učeničkih sastavaka na korpusu od 100 primjeraka bavila Marijana Češi prilikom raščlambe ovladanosti pisanim jezikom na kraju obveznoga obrazovanja. U 30 127 pojavnica učeničkih radova prosječna je leksička gustoća bila 0,54. (Češi, 2018:180) U usporedbi s tim rezultatom, svi su inauguracijski govori, izuzev drugoga govora Stjepana Mesića, leksički gušći od učeničkih sastavaka. Prosječna je leksička gustoća svih

inauguracijskih govora 0,63, što pokazuje da su inauguracijski govori za 9% leksički gušći od pismenih sastavaka učenika.

Inauguracijski govori hrvatskih predsjednika imaju veću leksičku gustoću i od pismenih sastavaka učenika sjevernoga i južnoga dijela Hrvatske i od kanonskih evanđelja Luke i Ivana. Drugim riječima, za razumijevanje je inauguracijskih govora potrebno poznavanje većega broja samoznačnih riječi i bogatiji vokabular.

4.1.2. Leksička raznolikost

Leksička se raznolikost izražava omjerom natuknica i pojavnica, a daje podatke o složenosti teksta. Što je omjer veći, to je tekst bogatiji riječima koje se pojavljuju tek jednom. Što je omjer manji veći je broj ponavljanja istih riječi. Veći broj različitih riječi u tekstu čini tekst bogatijim i složenijim.

Govor bivšega predsjednika Franje Tuđmana sastoji se od 837 natuknica koje podijeljene s brojem pojavnica čine leksičku raznolikost od 0,40.

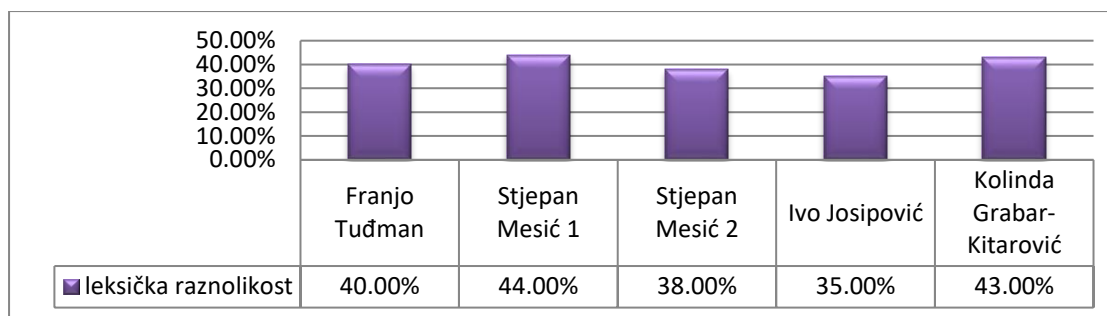
Prvi govor bivšega predsjednika Stjepana Mesića sastoji se od 477 natuknica koje podijeljene s brojem pojavnica čine leksičku raznolikost od 0,44.

Drugi govor bivšega predsjednika Stjepana Mesića sastoji se od 448 natuknica koje podijeljene s brojem pojavnica čine leksičku raznolikost od 0,39.

Govor bivšega predsjednika Ive Josipovića sastoji se od 876 natuknica koje podijeljene s brojem pojavnica čine leksičku raznolikost od 0,35.

Govor predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović sastoji se od 812 natuknica koje podijeljene s brojem pojavnica čine leksičku raznolikost od 0,43.

Omjer leksičke raznolikosti inauguracijskih govora prikazan je na slici 2.

Slika 2. Omjer leksičke raznolikosti inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Rezultati pokazuju kako je najveća leksička raznolikost prisutna u prvome govoru Stjepana Mesića, a slijede ga prema leksičkoj raznolikosti govori Kolinde Grabar-Kitarović, Franje Tuđmana i drugi govor Stjepana Mesića. Na posljednjem je mjestu govor Ive Josipovića s leksičkom raznolikošću od 0,35. Pri iščitavanju rezultata treba uzeti u obzir broj pojavnica – primjerice, najveća je leksička raznolikost korpusa od 1081 riječi, dok je najmanja leksička raznolikost u korpusu od 2475 riječi. Znatna je razlika i u omjeru natuknica dvaju govora i to 677:1649.

Raščlanjujući tri vrste početnica – *P kao početnica*, *Čitam i pišem* i *Pčelica* – Sanja Miličić, Jelena Kuvač Kraljević i Mirjana Lenček izračunale su i leksičku raznolikost te došle do sljedećih rezultata:

P kao početnica – tekst 30,03 %, upute 37,69 %;

Čitam i pišem – k tekst 27,32 %, upute 18,97 %;

Pčelica – tekst 29,08 %, upute 23,69 %. (Miličić, Kuvač Kraljević i Lenček, 2017)

Govor predsjednika Tuđmana s 0,40 leksičke raznolikosti, prvi govor Stjepana Mesića s 0,44 leksičke raznolikosti, njegov drugi govor s 0,38 leksičke raznolikosti i govor Kolinde Grabar-Kitarović s 0,43, leksički su raznolikiji od svih početnica u objema rubrikama, dok je govor Ive Josipovića s 0,35 leksičke raznolikosti manje leksički raznolik samo od druge rubrike prve početnice. Rezultati pokazuju kako je u predsjedničkim govorima veći broj riječi koje se pojavljuju tek jednom, nego što je u početnicama. Odnosno, govori su hrvatskih predsjednika leksički raznolikiji od tekstova početnica.

Marijana Češi bavila se i leksičkom raznolikošću pismenih sastavka učenika te je došla do podatka o prosječnoj leksičkoj raznolikosti od 0,52. (Češi, 2018:178) Budući da je prosječna leksička raznolikost inauguracijskih govora 0,40, jasno je kako su radovi učenika leksički raznolikiji od predsjedničkih govora. Odnosno, učenici su u svojim sastavcima upotrijebili veći broj riječi samo jednom. Kako su predsjednički govori prvenstveno namijenjeni širem sloju ljudi, različitih stupnjeva obrazovanja, a samim time i opsegom različitih vokabulara, jasno je da je izbor riječi inauguracijskih govora prilagođen tomu te je iz toga razloga leksička raznolikost manja.

Tekstovi su inauguracijskih govora, dakle, leksički raznovrsniji od dječjih školskih knjiga za početak opismenjavanja, no manje su raznovrsni od pismenih sastavaka učenika na kraju obveznoga obrazovanja.

4.1.3. Najčešće natuknice u inauguracijskim govorima

Čestotni ili čestotni rječnik specijalni je rječnik koji daje podatke o frekvenciji neke pojave. (HJP, n.d.) Za potrebe ovoga rada sastavljen je čestotni rječnik inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice. Rječnik čini 50 najčestotnijih samoznačnih riječi: imenica, glagola, pridjeva, brojeva i priloga.

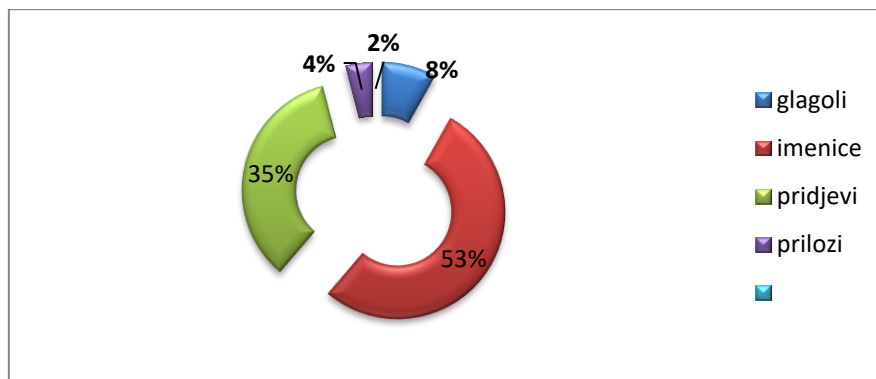
Tablica 2. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana i njihov položaj u *Čestotniku*.

položaj	natuknica	pojavnica	položaj u čestotniku
1.	biti	35	1.
2.	hrvatski	34	437.
3.	Hrvatska	30	/
4.	narod	23	231.
5.	državni	21	478.
6.	država	14	397.
7.	međunarodni	14	349.
8.	svijet	12	94.

9.	gospodarski	11	566.
10.	građanin	11	398.
11.	nacionalan	10	397.
12.	morati	9	64.
13.	odnos	9	161.
14.	razvitak	9	442.
15.	osigurati	8	490.
16.	poredak	8	544.
17.	svjetski	8	425.
18.	vlast	8	398.
19.	zemlja	8	57.
20.	demokratski	7	534.
21.	moći	7	21.
22.	republika	7	455.
23.	zajednica	7	297.
24.	socijalistički	6	401.
25.	čimbenik	6	568.
26.	drugi	6	42.
27.	Europa	6	/
28.	napredak	6	523.
29.	suradnja	6	415.
30.	također	6	304.
31.	domovina	5	510.
32.	državni	5	478.
33.	europski	5	464.
34.	izgradnja	5	428.
35.	okvir	5	353.
36.	politički	5	330.
37.	sloboda	5	354.
38.	subjekt	5	546.
39.	bitan	4	479.
40.	današnji	4	467.

41.	domovinski	4	569.
42.	društven	4	146.
43.	integracija	4	561.
44.	obzir	4	352.
45.	okolnost	4	525.
46.	osnova	4	329.
47.	rat	4	233.
48.	sada	4	110.
49.	samostalan	4	532.
50.	sveukupan	4	564.

Rezultati pokazuju kako su među najzastupljenijim vrstama riječi: imenice – 25, a slijede ih pridjevi – 18, zatim glagoli – 4, prilozi – 2, broj – 1. Najčešća je imenica *Hrvatska* (50); najčešći je pridjev *hrvatski* (34); najčešći je glagol pomoćni glagol *biti* (35); najčešći je prilog *sada* (4). Grafički prikaz udjela zastupljenih vrsta riječi prikazan je na sljedećoj slici.

Slika 3. Udio vrsta riječi u čestotniku inauguracijskoga govora Franje Tuđmana.

Najčešćim natuknicama inauguracijskoga govora Franje Tuđmana određen je položaj²u *Hrvatskome čestotnome rječniku* autora Milana Mogaša, Maje Bratanić i Marka Tadića.

²Ako natuknice podijelimo u tri skupine, gdje prvu čine prvih 200 najčestotnijih riječi, drugu sljedećih 200 riječi (201 – 401), a treću riječi koje su rangirane od 402. do 602. mjesta *Hrvatskoga čestotnoga rječnika*, onda: prvu skupinu čine natuknice: *biti, svijet, morati, zemlja, noć, drugi, odnos, sada, društven*;

Rječnik je sastavljen na temelju milijunskoga korpusa te su pojavnice, koje se donose po čestotnosti raspoređene u 5 potkorpusa – proza, poezija, drama, udžbenički tekstovi i novine – od kojih svaki obuhvaća 200 000 pojava. (Moguš, Bratanić i Tadić, 1999)

Vidljivo je kako najmanju skupinu čine riječi koje su u Hrvatskome čestotnome rječniku najviše rangirane, odnosno najučestalije. Među njima prvo mjesto zauzima glagol *biti*, kao najučestalija riječ *Hrvatskoga čestotnoga rječnika* i čestotnoga rječnika inauguracijskoga govora Franje Tuđmana. U drugoj su skupini tek tri riječi (*narod*, *zajednica* i *rat*) koje se nalaze među 300 najučestalijih riječi, dok su preostale riječi iz druge i treće skupine najniže rangirane, odnosno po učestalosti pozicionirane između 400. i 600. mjesta Hrvatskoga čestotnoga rječnika. Među prvih deset najučestalijih riječi jesu: *hrvatski*, *država*, *državni*, *međunarodni* i *gospodarski* u *Hrvatskome su čestotnome rječniku* rangirane od 397. do 566. mjesta. Riječi posljednje skupine, najniže rangirane u HČR, čine 44 % čestotnoga rječnika Franje Tuđmana. Takvi podatci pokazuju da postoji specifičan leksik političkih govora.

Natuknice *Hrvatska* i *Europa*, kao osobne imenice, ne nalaze se u *Hrvatskome čestotnom rječniku*.

Tablica 3. Najčešće natuknice u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića i njihov položaj u Čestotniku

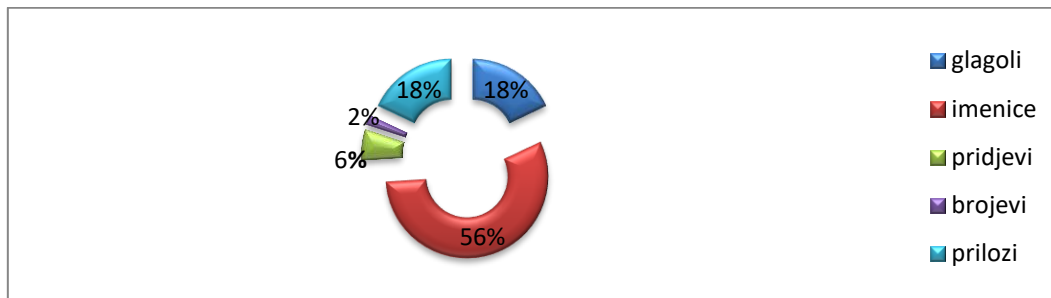
Položaj	Natuknica	Broj poavnica	Položaj u Čestotniku
1.	Hrvatska	23	/
2.	biti	23	1-
3.	građanin	12	398.
4.	hrvatski	11	437.
5.	zemlja	9	57.
6.	danas	8	125.
7.	svijet	8	94.
8.	država	7	193.

drugu skupinu čine natuknice: *narod*, *zajednica*, *rat*, *država*, *građanin*, *nacionalan*, *vlast*, *također*, *okvir*, *sloboda*, *politički*, *obzir*, *osnova*; treću skupinu čine natuknice: *hrvatski*, *državni*, *osigurati*, *svjetski*, *republika*, *socijalistički*, *suradnja*, *državni*, *europski*, *izgradnja*, *bitan*, *današnji*, *integracija*, *sveukupan*, *samostalan*, *domovinski*, *domovina*, *napredak*, *čimbenik*, *demokratski*, *poredak*, *gospodarski*.

9.	predsjednik	7	397.
10.	demokratski	6	534.
11.	jedan	6	28.
12.	potpora	6	561.
13.	tako	6	35.
14.	društvo	5	235.
15.	dužnost	5	436.
16.	moći	5	21.
17.	željeti	5	186.
18.	isto	4	391.
19.	morati	4	64.
20.	narod	4	231.
21.	politika	4	307.
22.	postati	4	174.
23.	prijatelj	4	360.
24.	pružiti	4	469.
25.	republika	4	455.
26.	snaga	4	130.
27.	stvoriti	4	448.
28.	vlada	4	441.
29.	dogadaj	3	455.
30.	domovina	3	510.
31.	drag	3	190.
32.	Europa	3	/
33.	institucija	3	544.
34.	izbor	3	450.
35.	nov	3	75.
36.	odgovornost	3	505.
37.	ostvariti	3	478.
38.	partner	3	552.
39.	politički	3	330.
40.	promjena	3	337.

41.	put	3	550.
42.	samo	3	36.
43.	sposobnost	3	481.
44.	stvaranje	3	466.
45.	suradnja	3	415.
46.	svaki	3	66.
47.	učiniti	3	272.
48.	vrijednost	3	236.
49.	zajednički	3	359.
50.	život	3	80.

Rezultati pokazuju kako su među najzastupljenijim vrstama riječi imenice, kojih ima 28, a slijede ih glagoli, kojih ima 9, prilozima, kojih ima 9, zatim 3 priloga te 1 broj. Najzastupljenija je imenica *Hrvatska* (23); najzastupljeniji je pridjev *hrvatski* (11); najzastupljeniji je pomoćni glagol *biti* (23); najzastupljeniji je prilog *danas* (8). Grafički prikaz udjela vrsta riječi u čestotnome rječniku Stjepana Mesića – prvi govor prikazan je na slici.

Slika 4. Udio vrsta riječi u čestotniku prvoga inauguracijskoga govora Stjepana Mesića.

Najčešćim natuknicama prvoga inauguracijskoga govora Stjepana Mesića određen je njihov položaj u *Hrvatskome čestotnom rječniku*.³ Podatci pokazuju da najveću skupinu najučestalijih riječi prvoga inauguracijskoga govora Stjepana Mesića čine natuknice koje su u

³ Ako natuknice podijelimo u tri skupine, gdje prvu čine prvih 200 najčestotnijih riječi, drugu sljedećih 200 riječi (201 – 401), a treću riječi koje su rangirane od 402. do 602. mjesta Hrvatskoga čestotnoga rječnika, onda:

prvu skupinu čine natuknice: *biti, zemlja, danas, svijet, predsjednik, jedan, tako, željeti, moći, snaga, morati, postati, samo, drag, svaki, nov, život*;

drugu skupinu čine natuknice: *građanin, država, društvo, politika, isto, prijatelj, narod, promjena, politički, zajednički, učiniti, vrijednost*; treću skupinu čine natuknice: *hrvatski, demokratski, potpora, dužnost, partner, suradnja, pružiti, republika, stvoriti, put, izbor, vlada, sposobnost, odgovornost, ostvariti, događaj, stvaranje, institucija, domovina*.

Hrvatskome čestotnom rječniku rangirane najniže. Prvu skupinu, riječi koje su rangirane među prvima čine modalni glagoli i opće imenice poput: *svijet, snaga, zemlja* i dr. Prva je natuknica po učestalosti ponovno pomoćni glagol *biti*. Jasno je kako najveći broj riječi inauguracijskoga govora čine najniže rangirane riječi HČR, što govori o prevlasti specifičnoga leksika, poput natuknica: *sposobnost, suradnja, demokratski, institucija, dužnost* i dr. Takvih je riječi 38 % u čestotnome rječniku prvoga inauguracijskoga govora Stjepana Mesića.

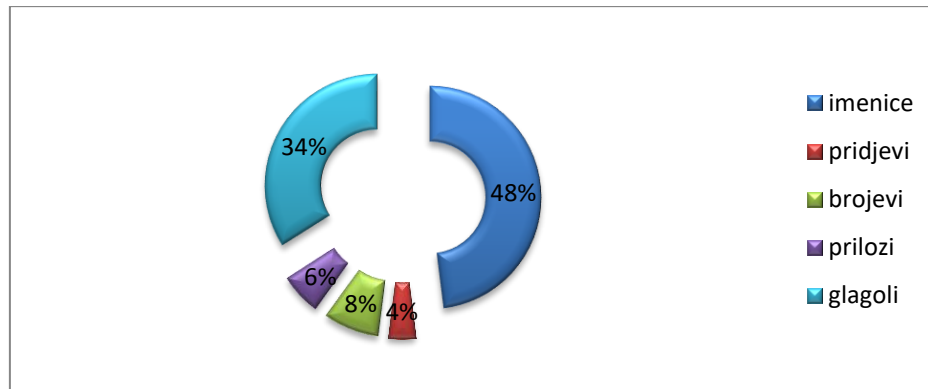
Tablica 4. Najčešće natuknice u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića i njihov položaj u Čestotniku.

Položaj	Natuknica	Broj pojavnica	Položaj u Čestotniku
1.	biti	38	1.
2.	Hrvatska	15	/
3.	građanin	10	398.
4.	svijet	10	94.
5.	moći	8	193.
6.	predsjednik	8	21.
7.	država	7	28.
8.	jedan	7	397.
9.	put	6	280.
10.	pravo	6	550.
11.	prvi	6	71.
12.	danas	5	125.
13.	drugi	5	42.
14.	godina	5	54.
15.	zajedno	5	390.
16.	Republika	5	455.
17.	imati	5	32.
18.	dati	4	96.
19.	dužnost	4	436.
20.	istina	4	247.
21.	mandat	4	565.

22.	mir	4	264.
23.	obećavati	4	551.
24.	pet	4	370.
25.	prošlost	4	486.
26.	raditi	4	145.
27.	regija	4	534.
28.	siguran	4	463.
29.	suradnja	4	415.
30.	uvijek	4	107.
31.	zauzimati	4	549.
32.	željeti	4	186.
33.	živjeti	4	155.
34.	cilj	3	385.
35.	dijeliti	3	486.
36.	izbor	3	450.
37.	napor	3	458.
38.	obraćati	3	560.
39.	osjećati	3	321.
40.	politika	3	307.
41.	pretvoriti	3	543.
42.	prisega	3	566.
43.	san	3	173.
44.	sanjati	3	470.
45.	sigurnost	3	470.
46.	stvarnost	3	518.
47.	tražiti	3	172.
48.	usmjeren	3	556.
49.	uspjeti	3	445.
50.	ostati	3	149.

Podatci pokazuju da su među najzastupljenijim vrstama riječi 24 imenice, a slijede ih glagoli kojih ima 17, zatim 4 broja, 2 priloga te 3 pridjeva. Najzastupljenija je imenica *Hrvatska*

(15); najzastupljeniji je pomoćni glagol *biti* (38); najzastupljeniji je broj *jedan* (7), najzastupljeniji je pridjev *siguran* (4), a najzastupljeniji prilog je *danas* (5). Grafički prikaz udjela riječi u čestotniku Stjepana Mesića – drugi govor nalazi se na slici.

Slika 5. Udio vrsta riječi u čestotniku drugoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića.

Najčešćim natuknicama drugoga inauguracijskoga govora Stjepana Mesića određen je njihov položaj u *Hrvatskome čestotnom rječniku*.⁴ Podatci pokazuju kako najveći broj najučestalijih riječi pripada najnižim rangiranim riječima u Hrvatskome čestotnom rječniku, njih 40 %, što govori o prevlasti specifičnoga leksika. Najmanju skupinu čine riječi rangirane od 201. do 401. mjesta. U prvoj su skupini riječi koje su u *Hrvatskome čestotnom rječniku* pozicionirane među prvima, a među njima su: pomoćni glagol *biti*, brojevi *jedan*, *prvi* i *drugi*, opće imenice, modalni glagol *moći* i glagoli: *imati*, *dati*, *tražiti*, *ostati*, *željeti* i *raditi*.

⁴ Ako natuknice podijelimo u tri skupine, gdje prvu čine prvih 200 najčestotnijih riječi, drugu sljedećih 200 riječi (201 – 401), a treću riječi koje su rangirane od 402. do 602. mjesta *Hrvatskoga čestotnoga rječnika*, onda:

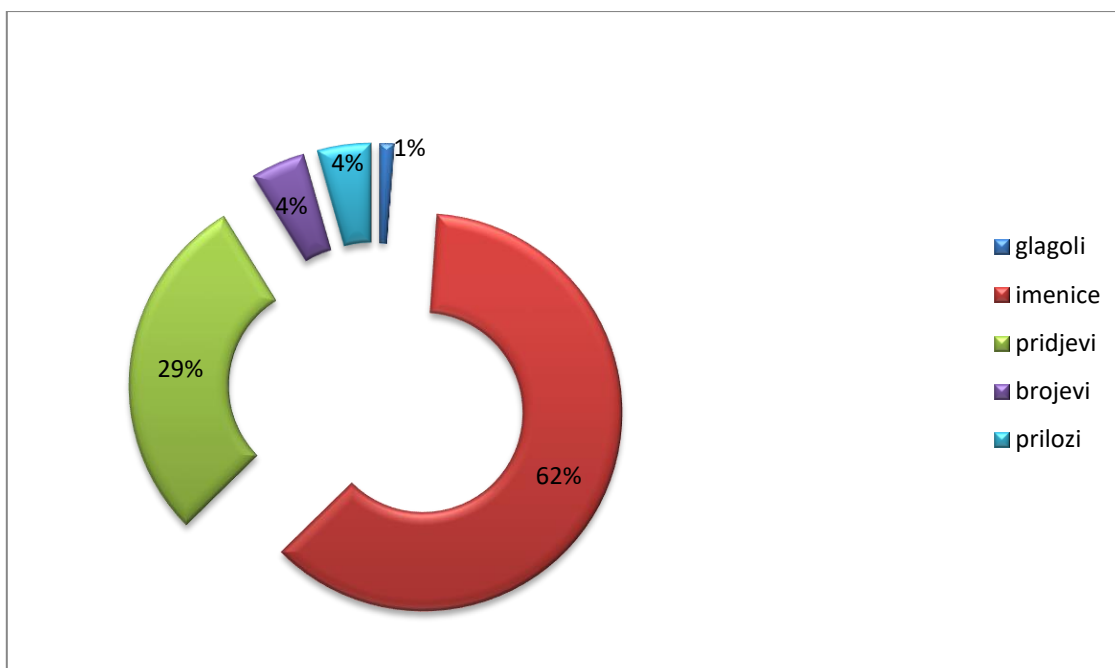
prvu skupinu čine natuknice: *biti*, *svijet*, *predsjednik*, *moći*, *jedan*, *prvi*, *danas*, *drugi*, *godina*, *imati*, *dati*, *željeti*, *raditi*, *uvijek*, *tražiti*, *san*, *ostati*; drugu skupinu čine natuknice: *građanin*, *država*, *pravo*, *zajedno*, *pet*, *istina*, *mir*, *osjećati*, *politika*, *cilj*; treću skupinu čine natuknice: *put*, *republika*, *dužnost*, *siguran*, *obećavati*, *zauzimati*, *prošlost*, *regija*, *mandat*, *prisega*, *uspjeti*, *dijeliti*, *sanjati*, *izbor*, *pretvoriti*, *stvarnost*, *obraćati*, *sigurnost*, *napor*, *usmjeren*.

Tablica 5. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Ive Josipovića i njihov položaj u Čestotniku.

Položaj	Natuknica	Broj pojavnica	Položaj u Čestotniku
1.	biti	82	1.
2.	Hrvatska	39	/
3.	država	21	57.
4.	građanin	21	398.
5.	zemlja	21	397.
6.	pravo	20	280.
7.	gospodarski	16	566.
8.	hrvatski	16	437.
9.	društvo	14	235.
10.	morati	13	64.
11.	nov	12	75.
12.	drugi	11	73.
13.	ljudi	10	81.
14.	politički	11	330.
15.	put	11	42.
16.	razvoj	10	154.
17.	europski	9	65.
18.	kulturan	9	193.
19.	pravednost	9	455.
20.	predsjednik	9	464.
21.	rad	9	454.
22.	imati	8	230.
23.	moći	8	32.
24.	odgovornost	8	21.
25.	republika	8	566.
26.	važan	8	505.
27.	danas	7	125.
28.	demokracija	7	468.
29.	kriza	7	489.

30.	kultura	7	549.
31.	ljudski	7	551.
32.	odnos	7	161.
33.	vrijednost	7	236.
34.	znanje	7	418.
35.	živjeti	7	155.
36.	borba	6	297.
37.	jedan	6	28.
38.	nacionalan	6	397.
39.	nemati	6	74.
40.	rat	6	233.
41.	regija	6	534.
42.	samo	6	36.
43.	snaga	6	130.
44.	velik	6	47.
45.	vjerski	6	553.
46.	vlada	6	441.
47.	dio	5	104.
48.	dobar	5	111.
49.	gospodarstvo	5	556.
50.	napredak	5	523.

Rezultati pokazuju da su među najučestalijim vrstama riječi inauguracijskoga govora Ive Josipovića imenice, kojih ima 28, a slijede ih pridjevi, kojih ima 14, 5 glagola, 2 priloga te 1 broj. Najzastupljenija je imenica *Hrvatska* (39); najzastupljeniji je pridjev *gospodarski* (16); najzastupljeniji je pomoćni glagol *biti* (82); najzastupljeniji je prilog *danas* (7), a jedini je broj – broj jedan (6). Grafički prikaz udjela vrsta riječi u čestotniku Ive Josipovića prikazan je na slici 6.

Slika 6. Udio vrsta riječi u čestotniku inauguracijskoga govora Ive Josipovića.

Natuknicama u čestotniku inauguracijskoga govora Ive Josipovića određen je njihov položaj u *Hrvatskome čestotnom rječniku*.⁵ Rezultati pokazuju kako najveću skupinu čine riječi koje su u *Hrvatskome čestotnome rječniku* navedene kao najčestotnije. Natuknice iz posljednje skupine, koje čine specifičan leksik, zauzimaju 34 % čestotnika Ive Josipovića, a među njima su pridjevi poput *gospodarski, europski, kulturni* i *vjerski* te opće imenice: *kultura, demokracija, regija, gospodarstvo, napredak, odgovornost, pravednost, znanje* i dr.

Tablica 6. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović i njihov položaj u *Čestotniku*.

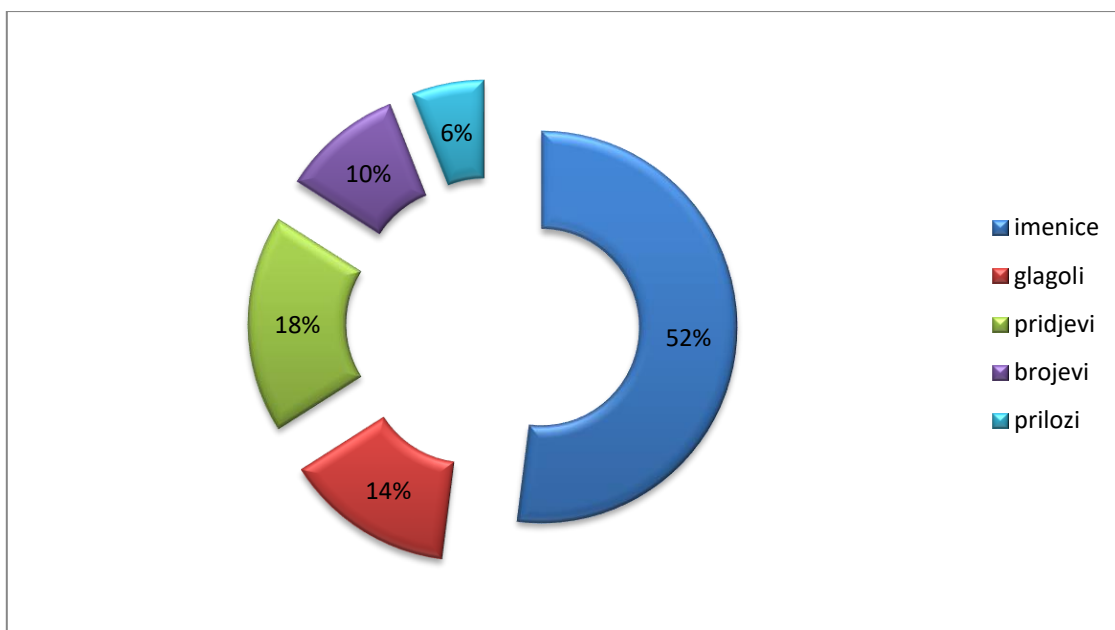
Položaj	Natuknica	Broj pojava	Položaj u <i>Čestotniku</i>

⁵ Ako natuknice podijelimo u tri skupine, gdje prvu čine prvih 200 najčestotnijih riječi, drugu sljedećih 200 riječi (201 – 401), a treću riječi koje su rangirane od 402. do 602. mjesta *Hrvatskoga čestotnoga rječnika*, onda: prvu skupinu čine natuknice: *biti, zemlja, morati, nov, put, drugi, ljudi, razvoj, rad, predsjednik, imati, moći, danas, odnos, živjeti, nemati, samo, velik, snaga, jedan, dobar, dio*; drugu skupinu čine natuknice: *građanin, država, pravo, društvo, društvo, politički, važan, vrijednost, borba, nacionalan*; treću skupinu čine natuknice: *gospodarski, hrvatski, republika, europski, kulturni, pravednost, odgovornost, znanje, demokracija, kulturni, ljudski, kriza, regija, vjerski, vlada, gospodarstvo, napredak*.

1.	biti	57	1.
2.	hrvatski	25	437.
3.	Hrvatska	23	/
4.	morati	16	64.
5.	država	12	397.
6.	nacionalan	12	75.
7.	nov	12	397.
8.	narod	11	231.
9.	snaga	8	130.
10.	svijet	7	186.
11.	željeti	7	94.
12.	domovina	6	154.
13.	razvoj	6	569.
14.	život	6	80.
15.	dalje	5	560.
16.	domoljublje	5	/
17.	europski	5	464.
18.	gospodin	5	235.
19.	građanin	5	398.
20.	imati	5	32.
21.	interes	5	422.
22.	jedan	5	28.
23.	napokon	5	484.
24.	nikada	5	327.
25.	podjela	5	450.
26.	predsjednica	5	560.
27.	trenutak	5	343.
28.	vrijeme	5	70.
29.	zajedništvo	5	568.
30.	drugi	5	42.
31.	Hrvat	4	547.
32.	koristiti	4	480.

33.	mjesto	4	126.
34.	strateški	4	568.
35.	moći	4	21.
36.	ljudi	4	81.
37.	zemlja	4	57.
38.	prostor	4	220.
39.	mnogi	4	276.
40.	oružan	4	483.
41.	politika	4	307.
42.	istinski	4	558.
43.	tržište	4	417.
44.	svjestan	4	482.
45.	voditi	4	265.
46.	velik	4	47.
48.	obrazovanje	3	520.
49.	prvi	3	402.
50.	zaštita	3	71.

Rezultati pokazuju kako je u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović među najčestotnijih pedeset riječi 26 imenica, a slijede ih 9 pridjeva, 7 glagola, 5 brojeva i 3 priloga. Najzastupljenija je imenica *Hrvatska* (23); najzastupljeniji je pridjev *hrvatski* (25); najzastupljeniji je pomoćni glagol *biti* (57); najzastupljeniji je broj *jedan* (5); najzastupljeniji je prilog *danas* (5). Grafički prikaz udjela vrsta riječi u čestotniku Kolinde Grabar-Kitarović dan je na slici 7.

Slika 7. Udio vrsta riječi u čestotniku inauguracijskoga govora Kolinde Grabar-Kitarović.

Natuknicama u čestotniku inauguracijskoga govora Kolinde Grabar-Kitarović određen je položaj u *Hrvatskome čestotnom rječniku*.⁶ Podatci pokazuju kako najveću skupinu riječi čine one riječi koje su u *Hrvatskome čestotnom rječniku* rangirane najviše. Riječi iz posljednje skupine, koja ukazuje na specifičan leksik ima nešto manje, a čine 34 % udjela u čestotniku. Među njima su pridjevi *hrvatski*, *strateški*, *oružan*, *svjestan* i *europski* te opće imenice poput: *interes*, *podjela*, *tržište*, *obrazovanje* i dr. Natuknica *domoljublje* ne postoji u HČR-u, no *njezin* je sinonim pozicioniran na 436. mjestu.

⁶ Ako natuknice podijelimo u tri skupine, gdje prvu čine prvih 200 najčestotnijih riječi, drugu sljedećih 200 riječi (201 – 401), a treću riječi koje su rangirane od 402. do 602. mjesta Hrvatskoga čestotnoga rječnika, onda:

prvu skupinu čine natuknice: *biti*, *morati*, *nov*, *snaga*, *željeti*, *svijet*, *razvoj*, *život*, *imati*, *jedan*, *vrijeme*, *drugi*, *mjesto*, *moći*, *ljudi*, *zemlja*, *velik*, *prvi*; drugu skupinu čine natuknice: *nacionalan*, *država*, *narod*, *trenutak*, *gospodin*, *građanin*, *nikada*, *prostor*, *mnogi*, *politika*, *voditi*, *zaštita*; treću skupinu čine natuknice: *hrvatski*, *domovina*, *predsjednica*, *interes*, *dalje*, *napokon*, *podjela*, *zajedništvo*, *europski*, *Hrvat*, *koristiti*, *strateški*, *oružan*, *istinski*, *tržište*, *svjestan*, *obrazovanje*.

Tablica 7. Usporedni prikaz udjela vrsta riječi po broju natuknica u čestotnim rječnicima hrvatskih predsjednika i hrvatske predsjednice

	imenice	pridjevi	prilozi	brojevi	glagoli
Franjo Tuđman	50 %	36 %	4 %	2 %	8 %
Stjepan Mesić 1	56 %	6%	18 %	2 %	18 %
Stjepan Mesić 2	48 %	4 %	6 %	8 %	34 %
Ivo Josipović	56 %	10 %	4 %	2 %	28 %
Kolinda Grabar-Kitarović	52 %	18 %	6 %	10 %	14 %

Iz tabličnoga je prikaza vidljivo kako je najčešća vrsta samoznačnih riječi u svim čestotnicima imenica, a najmanje je zastupljena vrsta riječi – broj. Imenice slijede pridjevi, pa glagoli i prilozi. Najmanji je udio imenica u čestotnome rječniku drugoga govora Stjepana Mesića, a najveći u čestotnome rječniku njegova prvog govora. Najmanji je udio glagola u čestotnome rječniku Franje Tuđmana, a najveći u čestotnome rječniku drugoga govora Stjepana Mesića. Brojevi su najzastupljeniji u čestotnome rječniku Kolinde Grabar-Kitarović, dok ih u čestotnim rječnicima Franje Tuđmana, Ive Josipovića i u čestotnome rječniku prvoga govora Stjepana Mesića ima podjednako, 8 %. Prevlast imenica nad glagolima karakteristika je apstraktnih, nominalnih stilova, prema čemu predsjednički govori odgovaraju administrativno-poslovnome stilu.

Deset najčestotnijih riječi inauguracijskih govora prikazano je u tablici 8.

Tablica 8. Najčestotnije natuknice u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice i njihov položaj u *Čestotniku*.

Položaj	Natuknica	Pojavnica	Položaj u <i>Čestotniku</i>
1.	biti	235	1.
2.	Hrvatska	107	/
3.	hrvatski	86	437.
4.	država	61	397.
5.	građanin	59	398.
6.	morati	44	64.

7.	zemlja	43	57.
8.	svijet	41	94.
9.	drugi	32	42.
10.	moći	20	21.

Rezultati pokazuju kako su najzastupljeniji glagoli svih predsjedničkih govora glagoli *biti*, *morati* i *moći*, odnosno pomoćni i modalni glagoli. Jasno je kako se hrvatski predsjednici i hrvatska predsjednica najčešće koriste glagolskim načinima i najčestotniji su modalni glagoli. Uz brojevni pridjev *drugi* i pridjev *hrvatski*, preostale su najčešće vrste riječi imenice i to: *Hrvatska*, *država*, *građanin*, *zemlja* i *svijet*. Imenice *Hrvatska*, *država* i *zemlja* u inauguracijskim govorima su sinonimi i kao takvi pojavljuju se 201 put. Uzevši u obzir najučestalije imenice, predsjednički govori dominantno postavljaju Hrvatsku u odnose sa svijetom i drugima.

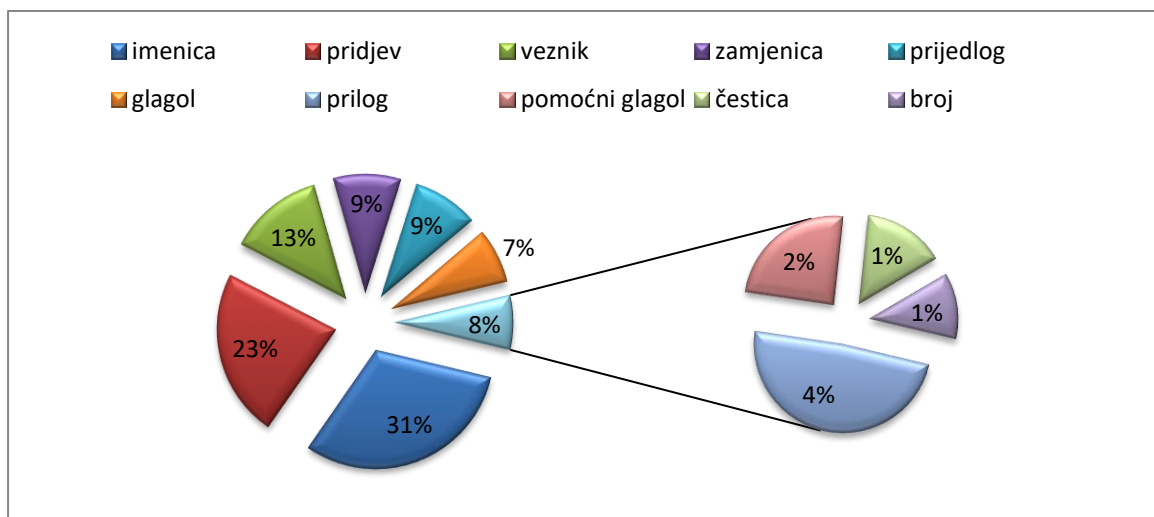
S obzirom na mjesto riječi u *Hrvatskome čestotnome rječniku* i njihovu učestalost u predsjedničkim govorima, evidentno je kako od 10 najučestalijih riječi tri riječi (*hrvatski*, *država* i *građanin*) pripadaju specifičnomu leksiku političkih govora. Glagoli *biti*, *moći* i *morati*, kao i pridjevi *hrvatski* i *drugi* visoko su pozicionirani, dok natuknice *Hrvatska*, budući da se radi o vlastitoj imenici, u *Hrvatskome čestotnome rječniku* nema.

Prvu skupinu riječi iz čestotnika inauguracijskih govora čine riječi koje su u HČR rangirane od 1. do 200. mjesta. U inauguracijskim govorima u toj se skupini od 42 riječi ponavlja njih 20, što čini 48 % istih riječi prve skupine. One su: *biti*, *svijet*, *morati*, *jedan*, *zemlja*, *drugi*, *moći*, *predsjednik*, *imati*, *snaga*, *željeti*, *danas*, *nov*, *velik*, *prvi*, *život*, *razvoj*, *odnos*, *samo* i *ljudi*.

Riječi posljednje skupine ukazuju na specifičan leksik, budući da se u HČR javljaju od 400. mjesta. U inauguracijskim govorima takve su 73 riječi, od kojih se ponavlja 16 riječi, što čini 22 % skupine. Te su riječi: *hrvatski*, *republika*, *europski*, *domovina*, *kulturan*, *odgovornost*, *regija*, *vlada*, *gospodarski*, *put*, *dužnost*, *državni*, *izbor*, *demokratski*, *suradnja* i *napredak*.

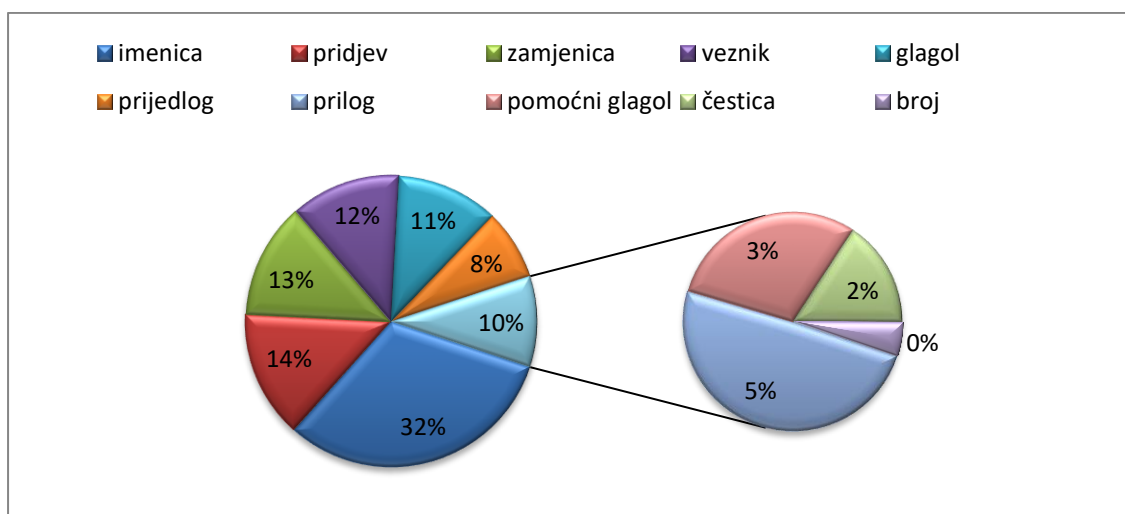
4.1.4. Vrste riječi

Govor Franje Tuđmana sastoji se od 2066 pojava od kojih je: 640 imenica, 474 pridjeva, 269 veznika, 189 zamjenica, 186 prijedloga, 154 glagola, 75 priloga, 37 pomoćnih glagola, 23 čestice te 18 brojeva.

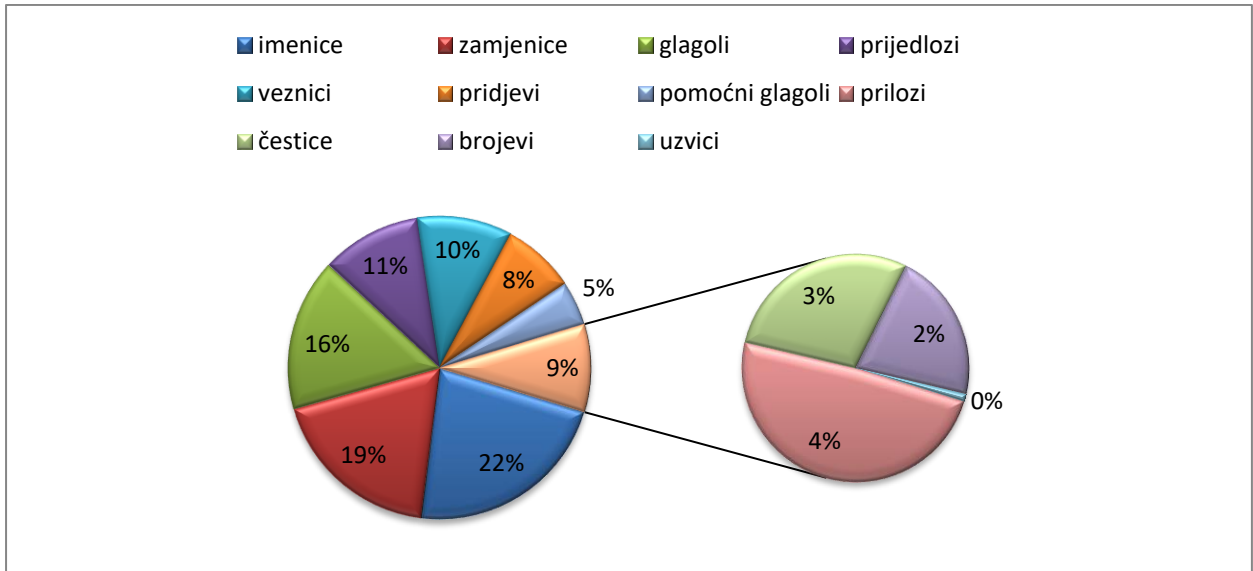
Slika 8. Udio vrsta riječi u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana

Prvi govor Stjepana Mesića sastoji se iz 1081 pojava od kojih su: 342 imenice, 154 pridjeva, 138 zamjenica, 133 veznika, 122 glagola, 84 prijedloga, 54 priloga, 32 pomoćna glagola, 17 čestica i 5 brojeva. Grafički prikaz udjela vrsta riječi izgleda ovako:

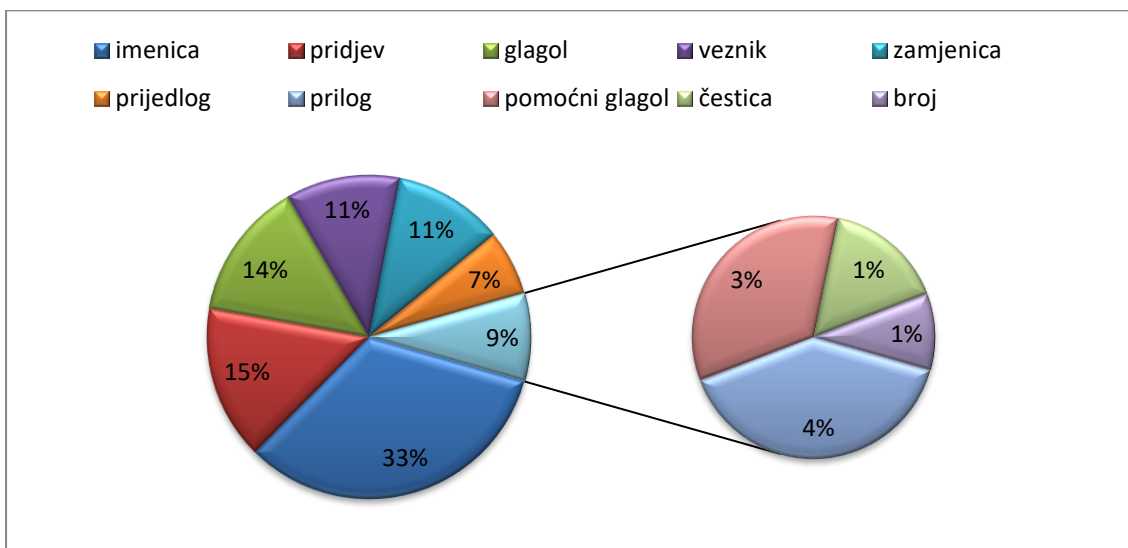
Slika 9. Udio vrsta riječi u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.

Drugi govor Stjepana Mesića sastoji se iz 1170 pojavnica od koji je: 261 imenica, 217 zamjenica, 191 glagol, 125 prijedloga, 119 veznika, 91 pridjev, 55 pomoćnih glagola, 54 priloga, 32 čestice, 23 broja te 1 uzvik. Grafički prikaz udjela vrsta riječi dan je na slici.

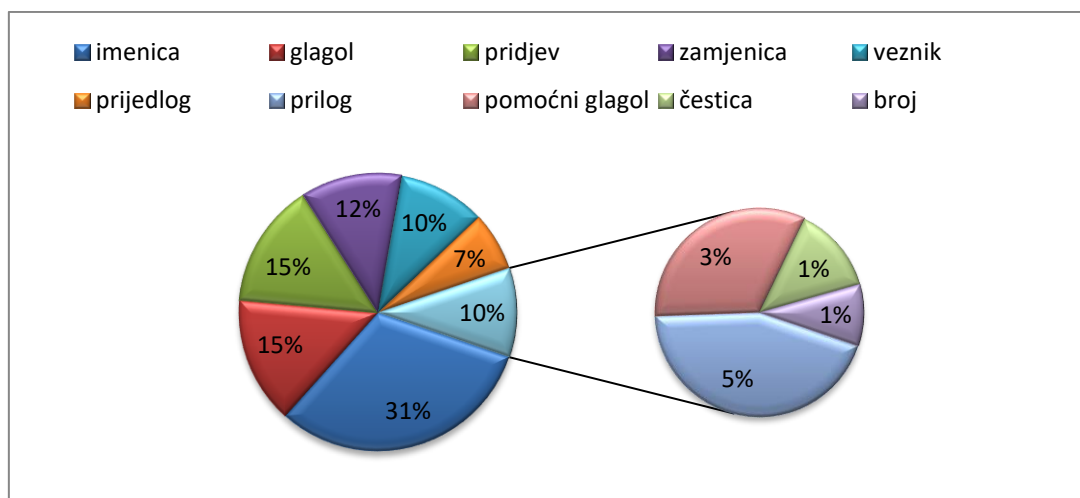
Slika 10. Udio vrsta riječi u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića

Govor Ive Josipovića sastoji se iz 2475 pojavnica od koji je: 817 imenica, 382 pridjeva, 342 glagola, 283 veznika, 272 zamjenice, 160 prijedloga, 86 priloga, 75 pomoćnih glagola, 35 čestica i 22 broja. Grafički prikaz udjela vrsta riječi dan je na slici.

Slika 11. Udio vrsta riječi u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.

Govor Kolinde Grabar-Kitarović sastoji se iz 1889 pojava od koji su: 592 imenice, 280 glagola, 274 pridjeva, 223 zamjenice, 193 veznika, 128 prijedloga, 87 priloga, 65 pomoćnih glagola, 27 čestica i 19 brojeva. Grafički prikaz udjela riječi je na slici 12.

Slika 12. Udio vrsta riječi u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović

Usporedni prikaz vrsta riječi u govorima svih predsjednika i predsjednice dan je u tablici 9.

Tablica 9. Vrste riječi u inauguracijskim govorima svih hrvatskih predsjednika i predsjednice

	Franjo Tuđman	Stjepan Mesić (1)	Stjepan Mesić (2)	Ivo Josipović	Kolinda Grabar-Kitarović
imenice	640	342	261	817	592
glagoli	154	122	191	342	280
pridjevi	474	154	91	382	274
prilozi	75	54	54	86	87
veznici	269	133	119	283	193
zamjenice	189	138	217	272	223
čestice	23	17	32	35	27
pomoćni gl.	37	32	55	75	65
brojevi	18	5	23 34	22	19
prijedlozi	186	84	125	160	128
uzvici	/	/	1	/	/

ukupno	2066	1081	1170	2475	1899
---------------	------	------	------	------	------

Najčešća su vrsta riječi svih inauguracijskih govora imenice, koje se javljaju 2 652 puta. Na drugome su mjestu pridjevi s 1375 ponavljanja, zatim glagoli s 1089 ponavljanja, pa zamjenice s 1039 ponavljanja, veznici s 997 ponavljanja, prijedlozi s 683 ponavljanja, prilozima s 356 ponavljanja, pomoćni glagoli s 264 ponavljanja, čestice s 235 ponavljanja, brojevi s 87 ponavljanja te uzvici kojima s 1 pojavljivanjem pripada posljednje mjesto. Udio pojedinih vrsta riječi svih inauguracijskih govora prikazan je u tablici.

Tablica 10. Udio pojedinih vrsta riječi u inauguracijskim govorima svih hrvatskih predsjednika i hrvatske predsjednice

vrsta riječi	udio
imenice	30,00%
pridjevi	15,00%
glagoli	12,00%
zamjenice	12,00%
veznici	11,00%
prijedlozi	7,00%
prilozima	4,00%
pomoćni glagoli	3,00%
čestice	1,00%
brojevi	1,00%
uzvici	0,02%

Baričević i Kekelj, raščlanjujući udio vrsta riječi u Lukinu i Ivanovu evanđelju, došle su do sljedećih podataka:

1. zastupljenost vrsta riječi u Lukinu evanđelju: glagoli – 26,1 %, imenice – 19,7 %, pridjevi – 5,3 %, brojevi – 1,2 %, prilozi – 4,6 %, uzvici – 0,5 %, zamjenice – 19,8 %, veznici – 12,5 %, prijedlozi – 7,6 % i čestice – 2,7 %;
2. zastupljenost vrsta riječi u Ivanovu evanđelju: glagoli – 23,8 %, imenice – 18,8 %, pridjevi – 2,5 %, brojevi – 1,1 %, prilozi – 4,6 %, uzvici – 0,02 %, zamjenice – 23,4 %, veznici – 13,4 %, prijedlozi – 8,9 % i čestice – 3,5 % (Baričević & Kekelj, 2009).

Rezultati pokazuju kako su u evanđeljima najzastupljenija vrsta riječi glagoli, koji su u inauguracijskim govorima na trećemu mjestu. Najzastupljenija vrsta suznačnih riječi u tekstovima evanđelja su zamjenice, dok su u inauguracijskim govorima na prvome mjestu veznici. Prijedlozi, čestice, uzvici i prilozi gotovo su podjednako zastupljeni u evanđeljima i inauguracijskim govorima, a najveća je razlika u većemu udjelu imenica i pridjeva u inauguracijskim govorima, u odnosu na tekstove evanđelja. Veći udio glagola u tekstovima evanđelja ukazuje na pripadnost tekstova konkretnomu stilu, dok prevlast imenica u tekstovima inauguracijskih govora ukazuje na pripadnost političkoga diskursa apstraktnomu, nominalnom stilu.

Miličević, Kuvač Kraljević i Lenček raščlanile su leksik početnica i pritom odredile udio vrsta riječi u njima. Njihovo istraživanje pokazuje kako su u svim početnicama zastupljene vrste riječi redom sljedeće: imenice, glagoli, pridjevi, prilozi, zamjenice, prijedlozi, čestice, veznici, brojevi i uzvici (Miličević, Kuvač Kraljević i Lenček, 2017), dok je redosljed zastupljenih vrsta riječi u inauguracijskim govorima sljedeći: imenice, pridjevi, glagoli, veznici, prijedlozi, brojevi, prilozi, zamjenice, čestice i uzvici. Dakle, imenice, glagoli i pridjevi najzastupljenije su vrste riječi i u početnicama i u inauguracijskim govorima, a uzvici, čestice i brojevi najmanje su zastupljene vrste riječi. U početnicama su, od suznačnih riječi, najzastupljeniji prilozi, a u inauguracijskim govorima zamjenice. Zaključuje se kako su govori hrvatskih predsjednika po zastupljenosti samoznačnih riječi jednaki tekstovima početnica, dok zastupljenost suznačnih riječi u inauguracijskim govorima ukazuje na veći broj zamjenica.

Marijana je Češi, proučavajući sastavke učenika sjevernoga i južnoga dijela Hrvatske na korpusu od 30 127 pojavnica, došla do sljedećih podataka o zbroju i udjelu vrsta riječi:

imenice – 6 660 (22,06 %); glagoli – 4 601 (15,17 %); pridjevi i brojevi – 2 677 (8,88 %); prilozima – 2 381 (7,89 %); usklici – 18 (0,06 %); zamjenice – 3 418 (11,32 %); prijedlozi – 2 707 (8,98 %); veznici – 2 918 (9,67 %); čestice – 606 (8 %) i pomoćni glagoli – 4 170 (13,78 %). (Češi, 2018: 167)

U inauguracijskim su govorima hrvatskih predsjednika 2 652 imenice, dakle 31 %, 1 089 (14 %) je glagola, 1 375 (16 %) je pridjeva, 356 (4 %) je priloga, 997 (11 %) je veznika, 1 039 (14 %) je zamjenica, 134 (3 %) su čestice, 264 (1 %) su pomoćna glagola, 87 (0,1 %) je brojeva, 683 (7%) su prijedloga i 1 (0,01 %) je uzvik.

Podatci pokazuju kako su i u učeničkim pismenim radovima i u inauguracijskim govorima najzastupljenije vrste riječi imenice, glagoli i pridjevi. U pismenim je radovima učenika više pomoćnih glagola, čestica, usklika i priloga nego što je to slučaj u inauguracijskim govorima. Manji je broj usklika očekivan s obzirom na prigodu inauguracijskih govora, a manji udio brojeva s obzirom na tematiku govora. Veznika je više u inauguracijskim govorima što ukazuje na potrebu sklapanja rečeničnih dijelova, odnosno, po broju rečeničnih dijelova, na sintaktički složenije rečenice.

4.1.4.1. Imenice

Imenice su najčešća vrsta riječi svih inauguracijskih govora, što odgovara značajkama administrativnoga stila kao apstraktnoga i nominalnoga funkcionalnog stila. Pranjković smatra da je imenske konstrukcije, za razliku od glagolskih, opravdano smatrati sekundarnima, budući da se izvode iz glagolskih konstrukcija. To izvođenje ili nominalizacija glavni je način intelektualizacije teksta. Neki od tipova nominalizacije jesu: kondenzacija, dekompozicija, prepozicionalizacija i intenzifikacija. U administrativno-poslovnome stilu najkarakterističnija je vrsta nominalizacije intenzifikacija. Riječ je o širenju imenskih konstrukcija dopunama koje ih preciziraju ili ističu. Te su dopune također imenske konstrukcije koje na taj način dovode do stvaranja pleonazama. Primjeri su ovoga tipa: *u oblasti politike, u sferi informiranja, u domeni zakonodavstva, na području Dalmacije* i sl. Pleonastičnost se ovih konstrukcija očituje u sljedećemu: *politika jest oblast, informiranje jest sfera, zakonodavstvo jest domena, Dalmacija jest područje* i tako dalje. Ipak, smatra Pranjković, pogrešno je okarakterizirati ovakve konstrukcije kao neispravne ili ih izbjegavati jer su one sastavni dio leksika administrativnoga stila. No njihova je pretjerana uporaba u drugim funkcionalnim stilovima neopravdana. (Pranjković, 2001)

U inauguracijskim govorima predsjednika Republike Hrvatske tri su primjera intenzifikacije:

1. *Po svom geopolitičkom položaju, hrvatski narod, oduvijek, pripada zapadnoj, sredozemnoj i srednjovjekovnoj civilizacijskoj sferi.* (Franjo Tuđman)

2. *U proteklih pet godina moji su naponi na polju vanjske politike bili u prvome redu usmjereni na izvlačenje Hrvatske iz praktične izolacije i na mijenjanje slike Hrvatske izvan njezinih granica.* (Stjepan Mesić, drugi govor)

3. *Ove godine nalazimo se pred svršetkom mirne reintegracije područja Hrvatskog Podunavlja, koje je bilo okupirano jugosrpskom agresijom, a potom pod privremenom upravom Ujedinjenih naroda (UNTAES-a).* (Franjo Tuđman)

Razlog maloga broja intenzifikacije imenskih konstrukcija jest u samoj vrsti inauguracijskih govora. Iako pripadaju političkomu diskursu, javnim političkim govorima, odnosno administrativno-poslovnemu stilu, za koji je nominalizacija značajna, inauguracijski su govori primarno prigodni govori. Stručnjakinja za komunikaciju, dr. sc. Gabrijela Kišiček naglašava kako je cilj inauguracijskih govora prvenstveno isticanje onih toposa koji su zajednički svima. Namjera je, dakle, povezati se sa slušateljima i stvoriti prilike za poistovjećivanje. U takvim govorima nema uvjeravanja ni argumentacija, oni su prvenstveno svečani i visokoga govorničkog stila. (Brnović, 2015)

Raščlambom imenica dobiveni su sljedeći podatci:

Niskočestotne su imenice ovoga govora one koje se javljaju manje od pet puta. Među njima najveći je broj imenica koje se javljaju jedan put, njih 314; dva se puta javljaju 54 imenice; tri se puta javlja 25 imenica; četiri se puta javlja 14 imenica. Imenice koje se javljaju pet i više puta – visokočestotne imenice, prikazane su u tablici.

Tablica 11. Najčestotnije imenice u inauguracijskom govoru Franje Tuđmana.

Položaj	Natuknica	Broj pojavnica	Udio
1.	Hrvatska	28	4,3 %
2.	narod	23	3,5 %
3.	država	14	2,1 %
4.	građanin	14	2,1 %
5.	svijet	12	1,8 %
6.	odnos	9	1,4 %
7.	razvitak	9	1,4 %
8.	poredak	8	1,2 %
9.	vlast	8	1,2 %
10.	republika	8	1,2 %
11.	zajednica	7	1 %
12.	čimbenik	7	1 %
13.	napredak	6	0,9 %
14.	Europa	6	0,9 %
15.	suradnja	6	0,9 %
16.	domovina	5	0,8 %
17.	subjekt	5	0,8 %
18.	okvir	5	0,8 %
19.	izgradnja	5	0,8 %

Niskočestotne su imenice ovoga govora one koje se javljaju manje od četiri puta. Među njima, najveći je broj imenica koje se javljaju jedanput, njih 123; dva puta javlja se 31 imenica; tri puta javlja se 17 imenica. Imenice koje se javljaju četiri i više puta – visokočestotne imenice – prikazane su u tablici.

Tablica 12. Najčestotnije imenice u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	Hrvatska	23	6,7 %
2.	građanin	12	3,5 %
3.	zemlja	9	2,6 %
4.	svijet	8	2,3 %
5.	predsjednik	7	2 %
6.	država	7	2 %
7.	potpora	6	1,7 %
8.	dužnost	5	1,4 %
9.	društvo	5	1,4 %
10.	snaga	4	1,1 %
11.	politika	4	1,1 %
12.	Vlada	4	1,1 %
13.	narod	4	1,1 %
14.	republika	4	1,1 %
15.	prijatelj	4	1,1 %

Niskočestotne su imenice ovoga govora one koje se javljaju manje od četiri puta. Među njima najveći je broj imenica koje se javljaju jedanput, njih 101; dva puta javlja se 19 imenica; tri puta javlja se 8 imenica. Imenice koje se javljaju četiri i više puta – visokočestotne imenice – prikazane su u tablici.

Tablica 13. Najčestotnije imenice u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	Hrvatska	14	5,3 %
2.	svijet	10	3,8 %
3.	građanin	10	3,8 %
4.	predsjednik	8	3 %
5.	država	7	2,6 %

6.	put	6	2,2 %
7.	pravo	6	2,2 %
8.	republika	5	1,9 %
9.	godina	5	1,9 %
10.	mir	4	1,5 %
11.	regija	4	1,5 %
12.	dužnost	4	1,5 %
13.	istina	4	1,5 %
14.	prošlost	4	1,5 %
15.	suradnja	4	1,5 %
16.	mandat	4	1,5 %

Niskočestotne su imenice ovoga govora one koje se javljaju manje od pet puta. Među njima najveći je broj imenica koje se javljaju jedanput, njih 239; dva puta javlja se 47 imenica; tri puta javljaju se 33 imenice; četiri puta javlja se 14 imenica.

Imenice koje se javljaju pet i više puta – visokočestotne imenice – prikazane su u tablici.

Tablica 14. Najčestotnije imenice u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	Hrvatska	36	4,4 %
2.	zemlja	21	2,5 %
3.	država	21	2,5 %
4.	građanin	21	2,5 %
5.	pravo	20	2,4 %
6.	društvo	14	1,7 %
7.	put	11	1,3 %
8.	razvoj	10	1,2 %
9.	ljudi	10	1,2 %
10.	rad	9	1,1 %
11.	republika	9	1,1 %
12.	predsjednik	9	1,1 %
13.	odgovornost	8	0,9 %

14.	pravednost	8	0,9 %
15.	vrijednost	7	0,8 %
16.	kultura	7	0,8 %
17.	odnos	7	0,8 %
18.	kriza	7	0,8 %
19.	znanje	7	0,8 %
20.	demokracija	7	0,8 %
21.	snaga	6	0,7 %
22.	regija	6	0,7 %
23.	vlada	6	0,7 %
24.	rat	6	0,7 %
25.	borba	6	0,7 %
26.	sustav	5	0,6 %
27.	zadaca	5	0,6 %
28.	dio	5	0,6 %
29.	obrazovanje	5	0,6 %
30.	korupcija	5	0,6 %
31.	napredak	5	0,6 %
32.	gospodarstvo	5	0,6 %
33.	reforma	5	0,6 %
34.	politika	5	0,6 %
35.	riječ	5	0,6 %

Niskočestotne su imenice ovoga govora one koje se javljaju manje od četiri puta. Među njima, najveći je broj imenica koje se javljaju jedan put, njih 223; dva puta javlja se 61 imenica; tri puta javljaju se 27 imenice. Imenice koje se javljaju četiri i više puta – visokočestotne imenice – prikazane su u tablici.

Tablica 15. Najčestotnije imenice u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović.

Položaj	Natuknica	Broj pojavnica	Udio
1.	Hrvatska	23	3,8 %
2.	narod	11	1,8 %
3.	država	11	1,8 %
4.	snaga	8	1,3 %
5.	razvoj	7	1,1 %
6.	život	7	1,1 %
7.	svijet	7	1,1 %
8.	domovina	7	1,1 %
9.	interes	6	1 %
10.	predsjednica	6	1 %
11.	trenutak	6	1 %
12.	gospodin	5	0,8 %
13.	podjela	5	0,8 %
14.	zajedništvo	5	0,8 %
15.	građanin	5	0,8 %
16.	domoljublje	5	0,8 %
17.	vrijeme	5	0,8 %
18.	Hrvat	4	0,6 %
19.	zemlja	4	0,6 %
20.	mjesto	4	0,6 %
21.	ljudi	4	0,6 %
22.	prostor	4	0,6 %
23.	tržište	4	0,6 %
24.	politika	4	0,6 %

Tablica 16. Najčestotnije imenice svih inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Položaj	Natuknica	Broj pojavnica
1.	Hrvatska	124
2.	država	60

3.	zemlja	42
4.	građanin	41
5.	svijet	37
6.	narod	34
7.	republika	25
8.	predsjednik	24
9.	društvo	19
10.	razvoj	17
11.	put	17
12.	odnos	16
13.	snaga	12
14.	ljudi	14
15.	domovina	12
16.	napredak	11
17.	suradnja	10
18.	politika	9
19.	razvitak	9
20.	rad	9
21.	poredak	8
22.	vlast	8
23.	odgovornost	8
24.	zajednica	7
25.	vrijednost	7
26.	kultura	7
27.	kriza	7
28.	znanje	7
39.	demokracija	7
30.	život	7
31.	čimbenik	6
32.	Europa	6
33.	subjekt	6
34.	okvir	6

35.	potpora	6
36.	rat	6
37.	borba	6
38.	interes	6
39.	predsjednica	6
40.	trenutak	6
41.	godina	5
42.	izgradnja	5
43.	sustav	5
44.	zadaca	5
45.	dio	5
46.	obrazovanje	5
47.	korupcija	5
48.	gospodarstvo	5
49.	reforma	5
50.	riječ	5
51.	gospodin	5
52.	podjela	5
53.	zajedništvo	5
54.	domoljublje	5
55.	vrijeme	5
56.	prijatelj	4
57.	mir	4
58.	istina	4
59.	tržište	4
60.	mandat	4
61.	Hrvat	4
62.	mjesto	4
63.	prostor	4
64.	prošlost	4
65.	regija	4

Podatci pokazuju da prevladavaju imenice koje pripadaju specifičnome leksiku administrativno-poslovnoga stila, političkome diskursu – *vlada, razvoj, politika, demokracija, gospodarstvo, reforma, kriza, mandat, sustav, napredak, razvoj, država, rat, borba i republika*. Potvrđuje se i tvrdnja Fang Liu koja smatra da inauguracijski govori u sebi moraju nositi i karakteristike etike, estetike, sociologije, psihologije, logike, književnosti i lingvistike. (Liu, 2012) One se na leksičkome planu očituju u specifičnim terminima zastupljenima u struci. Iz područja lingvistike i književnosti obuhvaćeni su, među visokočestotnim imenicama, imenice *riječ* i *obrazovanje* te etički termini poput: *suradnja, odgovornost, pravednost, vrijednost, kultura, snaga, društvo, zajedništvo*. Imenica *Hrvatska* javlja se u tome obliku 124 puta, u istome se smislu javlja imenica *domovina*, i to 12 puta. Imenica *građanin* ponavlja se 41 put, a u istome se smislu koristi imenica *Hrvat* četiri puta. Jednako tako koriste se imenice *razvoj* 17 puta i *razvitak* 9 puta.

4.1.4.2. Glagoli

Glagoli su na trećemu mjestu po broju učestalosti u svim inauguracijskim govorima – javljaju se 1089 puta, što čini 0,13 % udjela. Zbog zahtjeva nominalnosti glagoli se u administrativno-poslovnome stilu smjenjuju odglagolnim imenicama, a po oblicima svedeni su uobičajeno na prezent, perfekt i futur.

Najveći se broj glagola javlja jedan put – njih 66. Dva puta javlja se 9 glagola. Visokočestotni glagoli ovoga govora oni su koji se javljaju više od dva puta, a prikazani su u tablici.

Tablica 17. Najčestotniji glagoli u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana.

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	biti	35	22,7 %
2.	morati	9	5,8 %
3.	osigurati	8	5,1 %
4.	moći	7	5 %
5.	ostvariti	3	1,9 %
6.	imati	3	1,9 %

7.	zahtijevati	3	1,9 %
8.	valjati	3	1,9 %

U najvećem se broju javljaju glagoli koji znače radnju – *osigurati, ostvariti, zahtijevati* – tri su modalna glagola, jedan glagol stanja i jedan je pomoćni glagol.

Najveći se broj glagola javlja jedan put – njih 44. Dva puta javlja se 12 glagola. Visokočestotni glagoli ovoga govora oni su koji se javljaju više od dva puta, a prikazani su u tablici.

Tablica 18. Najčestotniji glagoli u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	biti	23	18,8 %
2.	željeti	5	4 %
3.	moći	5	4 %
4.	stvoriti	4	3,2 %
5.	pružiti	4	3,2 %
6.	morati	4	3,2 %
7.	učiniti	3	3,2 %
8.	postati	3	3,2 %
9.	ostvariti	3	3,2 %

Podatci pokazuju kako su glagoli radnje najučestaliji u prvome govoru predsjednika Mesića – *stvoriti, pružiti, učiniti, ostvariti, postati* – slijede ih modalni glagoli i jedan pomoćni glagol.

Najveći se broj glagola javlja jedan put – njih 67. Dva puta javlja se 10 glagola. Visokočestotni glagoli ovoga govora oni su koji se javljaju više od dva puta, a prikazani su u tablici.

Tablica 19. Najčestotniji glagoli u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	biti	38	19,8 %
2.	moći	8	4,1 %
3.	imati	5	2,6 %

4.	zauzimati	4	2 %
5.	raditi	4	2 %
6.	obećavati	4	2 %
7.	željeti	4	2 %
8.	živjeti	4	2 %
9.	dati	4	2 %
10.	osjećati	3	1,5 %
11.	pretvoriti	3	1,5 %
12.	obraćati	3	1,5 %
13.	dijeliti	3	1,5 %
14.	uspjeti	3	1,5 %
15.	tražiti	3	1,5 %
16.	sanjati	3	1,5 %

Podatci pokazuju kako u drugome govoru Stjepana Mesića prevladavaju glagoli radnje – *raditi, obećavati, obraćati, dati, pretvoriti, dijeliti, uspjeti* i *tražiti* – slijede ih glagoli stanja: *zauzimati, imati, sanjati, živjeti*, zatim modalni glagoli i jedan pomoćni glagol.

Najveći se broj glagola javlja jedan put – njih 110. Dva puta javlja se 31 glagol. Visokočestotni glagoli ovoga govora oni su koji se javljaju više od dva puta, a prikazani su u tablici.

Tablica 20. Najčestotniji glagoli u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	biti	82	24 %
2.	morati	13	3,8 %
3.	moći	8	2,3 %
4.	imati	8	2,3 %
5.	živjeti	7	2 %
6.	nemati	6	1,7 %
7.	služiti	4	1,1 %
8.	krenuti	4	1,1 %

9.	ostvariti	4	1,1 %
10.	trebati	4	1,1 %
11.	smjeti	3	0,8 %
12.	mijenjati	3	0,8 %
13.	činiti	3	0,8 %
14.	počivati	3	0,8 %
15.	obećavati	3	0,8 %
16.	promijeniti	3	0,8 %
17.	potaknuti	3	0,8 %
18.	prepoznati	3	0,8 %
19.	učiniti	3	0,8 %
20.	prihvatiti	3	0,8 %

Podatci pokazuju kako u govoru predsjednika Josipovića prevladavaju glagoli koji označavaju radnju (*služiti, krenuti, ostvariti, mijenjati, činiti, obećavati, promijeniti, potaknuti, prepoznati, učiniti, prihvatiti*), slijede ih glagoli stanja (*imati, živjeti, počivati*), zatim modalni glagoli (*morati, moći, smjeti*) i jedan pomoćni glagol.

Najveći se broj glagola javlja jedan put – njih 103. Dva puta javlja se 29 glagol. Visokočestotni glagoli ovoga govora oni su koji se javljaju više od dva puta, a prikazani su u tablici.

Tablica 21. Najčestotniji glagoli u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović.

Položaj	Natuknica	Broj pojava	Udio
1.	biti	57	20,3 %
2.	morati	16	5,7 %
3.	željeti	8	2,8 %
4.	imati	5	1,7 %
5.	moći	4	1,4 %
6.	koristiti	4	1,4 %
7.	voditi	4	1,4 %
8.	učiniti	3	1 %

9.	tražiti	3	1 %
10.	vjerovati	3	1 %
11.	pozdravljati	3	1 %
12.	smjeti	3	1 %
13.	početi	3	1 %
14.	razvijati	3	1 %

Podatci pokazuju kako u govoru predsjednice Grabar-Kitarović prevladavaju glagoli radnje (*koristiti, voditi, učiniti, tražiti, pozdravljati, početi i razvijati*), slijede ih modalni glagoli (*morati, željeti, moći*), zatim dva glagola stanja i jedan pomoćni glagol.

Tablica 22. Najčestotniji glagoli po broju pojava u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Položaj	Natuknica	Broj pojava
1.	biti	235
2.	morati	42
3.	moći	32
4.	živjeti	21
5.	željeti	18
6.	osigurati	17
7.	obećavati	8
8.	smjeti	7
9.	učiniti	6
10.	tražiti	6
11.	nemati	6
12.	stvoriti	6
13.	pružiti	4
14.	zauzimati	4
15.	raditi	4
16.	dati	4
17.	krenuti	4
18.	ostvariti	4
19.	trebati	4

20.	koristiti	4
21.	voditi	4
22.	ostvariti	3
23.	valjati	3
24.	postati	3
25.	osjećati	3
26.	pretvoriti	3
27.	obraćati	3
28.	dijeliti	3
29.	uspjeti	3
30.	sanjati	3
31.	mijenjati	3
32.	činiti	3
33.	počivati	3
34.	promijeniti	3
35.	potaknuti	3
36.	prepoznati	3
37.	prihvatiti	3
38.	razvijati	3
39.	vjerovati	3
40.	pozdravljati	3
41.	početi	3

Podatci pokazuju da je najzastupljeniji visokočestotni pomoćni glagol *biti*. Od modalnih glagola najzastupljeniji je glagol *morati*, a slijede ga *moći*, *željeti*, *trebati* i *valjati*. Glagoli radnje prevladavaju nad glagolima stanja, dok glagola zbivanja nema. Glagoli radnje su: *osigurati*, *obećavati*, *učiniti*, *tražiti*, *stvoriti*, *raditi*, *zauzimati*, *dati*, *krenuti*, *koristiti*, *voditi*, *pretvoriti*, *obraćati*, *pružiti*, *dijeliti*, *mijenjati*, *zahtijevati*, *činiti*, *promijeniti*, *potaknuti*, *prepoznati*, *ostvariti*, *razvijati*, *zauzimati*, *pozdravljati* i *početi*. Glagoli stanja su: *živjeti*, *sanjati*, *počivati*, *osjećati*, *valjati*, *nemati* i *vjerovati*.

4.1.5. Semantičke kategorije glagola

Glagoli se u valencijske baze svrstavaju prema različitim kriterijima, smatraju Ivana Brač i Tomislava Bošnjak Botica. Polazeći od morfoloških načela u obzir se mogu uzeti podjela na vrste i razrede ili podudarnost tvorbenih sufiksa. Mogu se razvrstavati i po semantičkim kriterijima, a kriteriji se mogu i kombinirati. U Bazi hrvatskih glagolskih valencija (BHGV), kao i u prvoj javno dostupnoj hrvatskoj bazi Croatian Valency of Lexicon Verbs (CROVALLEX) glagoli su razvrstani u semantičke skupine. U CROVALLEX-u nalaze se 72 osnovne semantičke skupine kojih sa podskupinama ima sveukupno 173. U te 173 skupine podijeljeno je 1739 glagola s frekvencijom većom od 11, u *Hrvatskome čestotnom rječniku*. Najveće skupine, navode Brač i Botica, čine glagoli komunikacije, kretanja i mijenjanja posjeda, a slijede ih psihološki glagoli i oni koji označuju osobine entiteta. (Brač i Botica, 2015)

Inauguracijski se govor Franje Tuđmana sastoji iz 83 glagolske natuknice, odnosno 154 pojavnice. Prema semantičkim kategorijama glagola CROVALLEXA, glagoli su razvrstani u 38 kategorija.⁷

⁷**glagoli postojanja** (engl. *exist*): biti, živjeti, značiti, zavisti;
glagoli savjetovanja (engl. *advise*): uvjeriti, opominjati, poticati
modalni glagoli (engl. *modal verbs*): *morati*
glagoli ispunjavanja i opremanja (engl. *fulfill/equip*): *osigurati, prikupiti*
glagoli dobivanja i uzimanja (engl. *get/obtain*): *ostvariti, pridržavati, uzimati, steći*
glagoli vrijednosti (engl. *cost*): *valjati*
glagoli posjedovanja (engl. *posses/own*): *imati, pripadati*
glagoli prisile (engl. *force*): *zahtijevati*
glagoli gradnje, stvaranja i pripremanja (engl. *build/create/prepare*): *dati, činiti, učiniti, graditi*
glagoli zadržavanja i čuvanja (engl. *hold/keep*): *sačuvati*
glagoli dozvoljavanja, priznavanja i usvajanja (engl. *allow/admit/adopt*): *spriječiti, pridavati, braniti*
glagoli odlikovanja i proglašavanja (engl. *characterize/declare*): *očitovati, iznijeti*
glagoli doprinosa za buduće posjedovanje (engl. *contribute/future, having*): *posvetiti, razvijati, dodijeliti, služiti*
glagoli uspjeha i zanemarivanja (engl. *succeed/neglect*): *postići, uspjati*
glagoli dovršavanja (engl. *complete*): *dovršiti*
glagoli kompliciranja i ublažavanja (engl. *complicate/alleviate*): *zamrsiti*
glagoli gledanja, motrenja, poticanja i podvrgavanja (engl. *see sight, peer, stimulus, subject*): *pratiti*
glagoli smještanja (engl. *lodge*): *ostajati, nalaziti se*
glagoli uklanjanja (engl. *remove*): *odricati, suprotstaviti, odbijati, uklanjati*
glagoli spajanja i uključivanja (engl. *combine/join*): *obuhvatiti, integrirati, uvesti*
glagoli oduševljavanja i divljenja (engl. *admire/marvel*): *štovati*
glagoli nestajanja (engl. *dissappear*): *umirati*
glagoli prenošenja poruke (engl. *transfer message*): *obraćati*

Prvi se inauguracijski govor Stjepana Mesića sastoji iz 64 glagolske natuknice u 122 pojavnice. Prema semantičkim kategorijama glagola CROVALLEXA, glagoli su razvrstani u 34 kategorije.⁸

glagoli pojavljivanja (engl. *appear*): *oživotvoriti, postati, doći, oživjeti*
glagoli žudnje i želje (engl. *wish*): *težiti, željeti*
glagoli mijenjanja stanja subjekta zbog određenoga uzroka (engl. *state change entity specific cause*): *popustiti*
glagoli korespondencije i odgovaranja(engl. *correspond*): *pristati, podudarati, obvezati, oslanjati*
glagoli uništavanja (engl. *destroy*): *narušavati, oboriti*
glagoli kretanja prema cilju (engl. *motion direction toward*): *vraćati*
glagoli nagađanja i razmatranja (engl. *conjecture/consider*): *izvlačiti, rješavati*
glagoli ostvarivanja/postizanja (engl. *accomplish*): *obaviti*
glagoli njegovanja i zapuštanja (engl. *care/neglect*): *zbrinuti, brinuti, zaštititi*
glagoli primoravanja i nametanja(engl. *enforce*): *nametati*
glagoli branjenja (engl. *defende*): *štititi*
glagoli govorenja, prepričavanja i pričanja (engl. *say, tell, talk*): *govoriti*
glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja (engl. *turn/convert*): *individualizirati, pretvoriti, učvrstiti*
glagoli učenja i razumijevanja (engl. *learn/understand*): *znati*
glagoli nastojanja i pokušavanja (engl. *attempt*): *ustrajati*

⁸**glagoli postojanja** (engl. *exist*): *biti, živjeti, značiti*
glagoli savjetovanja (engl. *advise*): *uputiti, zalagati, predložiti, boriti*
modalni glagoli (engl. *modal verbs*): *morati, moći, smjeti*
glagoli dobivanja i uzimanja (engl. *get/obtain*): *ostvariti, zaslužiti, pronaći*
glagoli posjedovanja (engl. *posses/own*): *imati, nemati*
glagoli gradnje, stvaranja i pripremanja (engl. *build/create/prepare*): *dati, stvoriti, ugraditi*
glagoli zadržavanja i čuvanja (engl. *hold/keep*): *očuvati, poštovati*
glagoli dozvoljavanja, priznavanja i usvajanja (engl. *allow/admit/adopt*): *usvojiti*
glagoli odlikovanja i proglašavanja (engl. *characterize/declare*): *potvrđivati*
glagoli doprinosa za buduće posjedovanje (engl. *contribute/future having*): *obvezivati, dugovati, razvijati, doprinijeti, obvezati*
glagoli spajanja i uključivanja (engl. *combine/join*): *pridružiti, udružiti, povezati, uključiti*
glagoli oduševljavanja i divljenja (engl. *admire/marvel*): *poduprijeti*
glagoli pojavljivanja (engl. *appear*): *postati, doći, postajati, prožimati*
glagoli žudnje i želje (engl. *wish*): *sanjati, željeti*
glagoli korespondencije i odgovaranja (engl. *correspond*): *surađivati, obraćati, prisegnuti*
glagoli njegovanja i zapuštanja (engl. *care/neglect*): *potpomoći*
glagoli govorenja, prepričavanja i pričanja (engl. *say, tell, talk*): *pozdraviti*
glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja (engl. *turn/convert*): *učiniti*
glagoli zbivanja i događanja (engl. *occur*): *odigrati*
glagoli hotimične radnje (engl. *intentional act*): *djelovati, obnašati, sudjelovati*
glagoli davanja i pružanja (engl. *give*): *pružiti*
glagoli promjene oblika i stanja (engl. *change of shape and condition*): *otvoriti, učvrstiti, otvarati*
glagoli kontaktiranja (engl. *contact*): *pozivati*
glagoli susretanja i upoznavanja (engl. *meet*): *vidjeti*
glagoli konzumiranja i upotrebljavanja (engl. *consume*): *koristiti*
glagoli pokušavanja (engl. *try*): *pokušavati*

Drugi se inauguracijski govor Stjepana Mesića sastoji od 99 glagolskih natuknica u 191 pojavnici. Prema semantičkim kategorijama glagola CROVALLEXA, glagoli su razvrstani u 45 kategorija.⁹

glagoli unutrašnjih stanja (engl. *body internal state*): *osjećati*

glagoli krađe (engl. *steal*): *gubiti*

glagoli prijavljivanja i registriranja (engl. *register*): *uložiti*

glagoli započinjanja (engl. *begin*): *nastaviti, počinjati, krenuti, prionuti*

glagoli raspitivanja (engl. *inquire*): *tražiti, moliti*

glagoli obustavljanja i zaustavljanja (engl. *stop*): *prestati*

⁹**glagoli postojanja** (engl. *exist*): *biti, živjeti, značiti, ostati, stajati, postojati, nadviti*

glagoli savjetovanja (engl. *advise*): *zauzimati, uvjeriti, poticati, postojati*

modalni glagoli (engl. *modal verbs*): *morati, moći, smjeti, htjeti*

glagoli dobivanja i uzimanja (engl. *get/obtain*): *prihvatiti, naći, pogledati, izabrati, vratiti, primati*

glagoli posjedovanja (engl. *posses/own*): *vladati*

glagoli dozvoljavanja, priznavanja i usvajanja (engl. *allow/admit/adopt*): *dozvoliti, davati, odobravati*

glagoli odlikovanja i proglašavanja (engl. *characterize/declare*): *zastupati, misliti, dokazivati, birati, zanimati*

glagoli doprinosa za buduće posjedovanje (engl. *contribute/future having*): *obećavati, služiti, uroditi*

glagoli spajanja i uključivanja (engl. *combine/join*): *objedinjavati*

glagoli žudnje i želje (engl. *wish*): *sanjati, željeti*

glagoli korespondencije i odgovaranja (engl. *correspond*): *obraćati, obratiti, reći, surađivati, govoriti*

glagoli njegovanja i zapuštanja (engl. *care/neglect*): *pomoći, potpomagati*

glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja (engl. *turn/convert*): *pretvoriti, suočiti, krivotvoriti, učiniti*

glagoli hotimične radnje (engl. *intentional act*): *raditi*

glagoli konzumiranja i upotrebljavanja (engl. *consume*): *koristiti, upotrebljavati*

glagoli pokušavanja (engl. *try*): *truditi*

glagoli unutrašnjih stanja (engl. *body internal state*): *osjećati*

glagoli započinjanja (engl. *begin*): *nastaviti, stupiti, početi*

glagoli raspitivanja (engl. *inquire*): *tražiti*

glagoli obustavljanja i zaustavljanja (engl. *stop*): *onemogućavati, posustati*

glagoli rastavljanja, razdvajanja i rasklapanja (engl. *separate/split/dissassemble*): *dijeliti*

glagoli uspjeha i zanemarivanja (engl. *succeed/neglect*): *postići*

glagoli nagađanja i razmatranja (engl. *conjecture/consider*): *smatrati*

glagoli izvođenja (engl. *perform*): *nastupati*

glagoli pojavljivanja (engl. *appear*): *postati, pojavljivati, ostvarivati, proizlaziti*

glagoli učenja i razumijevanja (engl. *learn/understand*): *prepoznati, razumjeti*

glagoli procjenjivanja vrijednosti (engl. *assessment price*): *ocijeniti, vrednovati*

glagoli kretanja prema cilju (engl. *motion direction toward*): *približiti*

glagoli udaljavanja (engl. *motion direction away from*): *udaljavati, izbjеći, napustiti*

glagoli ispunjavanja i opremanja (engl. *fulfill/equip*): *omogućavati*

glagoli mirovanja (engl. *rest*): *prešućivati*

glagoli pronalaženja (engl. *discover*): *smoći*

glagoli nastavljanja (engl. *continue*): *ponavljati*

glagoli razmjene (engl. *exchange*): *preuzimati*

glagoli osude i pohvale (engl. *judgment/praise*): *zahvaliti, diskriminirati*

Inauguracijski se govor Ive Josipovića sastoji iz 161 glagolske natuknice u 342 pojavnice. Prema semantičkim kategorijama glagola CROVALLEXA, glagoli su razvrstani u 65 kategorija.¹⁰

glagoli gledanja, motrenja, poticanja i podvrgavanja (engl. *see, sight, peer, stimulus, subject*): *razlikovati*

glagoli sumnjanja (engl. *suspect*): *sumnjati*

glagoli nadvladavanja i prekoračivanja (engl. *exceed*): *dominirati*

glagoli zabavljanja i zanimanja (engl. *amuse*): *tištiti*

glagoli ometanja i smetanja (engl. *bother*): *smetati*

glagoli pratnje (engl. *accompany*): *dovesti*

glagoli prenošenja poruke (eng. *transfer message*): *povjeriti, poručivati*

glagoli zahtijevanja (engl. *request*): *položiti*

glagoli posjedovanja (engl. *posses/own*): *imati*

glagoli ostvarivanja/postizanja (engl. *accomplish*): *dati*

¹⁰**glagoli postojanja** (engl. *exist*): *biti, živjeti, značiti, rasti, podrazumijevati*

glagoli savjetovanja (engl. *advise*): *potaknuti, zalagati, nuditi, boriti, zagovarati, pomicati, poticati*

modalni glagoli (engl. *modal verbs*): *morati, moći, smjeti, trebati*

glagoli dobivanja i uzimanja (engl. *get/obtain*): *ostvariti, zasluživati, usvajati, vratiti, izboriti, zarađivati, dobiti, prihvatiti, oteti, kupovati, pronalaziti*

glagoli posjedovanja (engl. *posses/own*): *nemati, imati, voditi, spadati*

glagoli dozvoljavanja, priznavanja i usvajanja (engl. *allow/admit/adopt*): *omogućiti*

glagoli odlikovanja i proglašavanja (engl. *characterize/declare*): *afirmirati, vidjeti, dopustiti, opravdati, ogledati, potvrđivati, vjerovati*

glagoli doprinosa za buduće posjedovanje (engl. *contribute/future having*): *obećavati, jamčiti, ostavljati, dugovati*

glagoli spajanja i uključivanja (engl. *combine/join*): *spajati, ujedinjavati, zbližavati, uključiti, obuhvaćati, ujediniti*

glagoli žudnje i želje (engl. *wish*): *težiti, željeti, moliti*

glagoli korespondencije i odgovaranja (engl. *correspond*): *dijeliti, prisegnuti*

glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja (engl. *turn/convert*): *promijeniti, učiniti, jačati, okretati*

glagoli hotimične radnje (engl. *intentional act*): *služiti, okovati, raditi, sudjelovati*

glagoli konzumiranja i upotrebljavanja (engl. *consume*): *koristiti, upotrijebiti*

glagoli gradnje, stvaranja i pripremanja (engl. *build/create/prepare*): *činiti, proizvoditi, stvarati, stvoriti, ispisati, izgrađivati, uspostaviti*

glagoli započinjanja (engl. *begin*): *krenuti, nastaviti, pokrenuti, početi*

glagoli organiziranja (engl. *organizae*): *počivati*

glagoli razmjene (engl. *exchange*): *mijenjati*

glagoli učenja i razumijevanja (engl. *learn/understand*): *prepoznati, znati, spoznati, razriješiti, školovati*

glagoli smještanja (engl. *lodge*): *ostajati, nalaziti se, ostati*

glagoli osude i pohvale (engl. *judgment/praise*): *zahvaljivati*

glagoli prisile (engl. *force*): *inzistirati*

glagoli pojavljivanja (engl. *appear*): *doći, postati, pojaviti, rezultirati, rađati, kulminirati*

glagoli uklanjanja (engl. *remove*): *otkloniti*

glagoli ostvarivanja/postizanja (engl. *accomplish*): *obnašati, ostvarivati*

glagoli promjene stanja zbog vanjskoga uzroka (engl. *state/change/external cause*): *umoriti*

Inauguracijski se govor Kolinde Grabar-Kitarović sastoji iz 146 glagolskih natuknica u 280 pojavnice. Prema semantičkim kategorijama glagola CROVALLEXA, glagoli su razvrstani u 52 kategorije.¹¹

glagoli davanja (engl. *give*): *zaposliti*
glagoli prenošenja poruke (engl. *transfer message*): *definirati, pokazati, iznijeti, provjeriti*
glagoli borbe i ratovanja (engl. *battle*): *pobjeđivati*
glagoli odmaranja (engl. *rest*): *šutjeti*
glagoli oplakivanja (engl. *mourn*): *bojati*
glagoli gledanja, motrenja, poticanja i podvrgavanja (engl. *see, sight, peer, stimulus, subject*): *suočiti, prepoznavati*
glagoli govorenja, prepričavanja i pričanja (engl. *say, tell, talk*): *negirati, inzistirati, reći*
glagoli umanjivanja i ispravljanja (engl. *detract/amend*): *ugrožavati, donositi*
glagoli promjene oblika i stanja (engl. *change of shape and condition*): *ponižavati*
glagoli naglašavanja (engl. *emphasize*): *istaknuti, isticati*
glagoli otkrivanja (engl. *reveal*): *preispitati*
glagoli slanja i transporta (engl. *transport*): *poslati*
glagoli dovršavanja (engl. *complete*): *završiti*
glagoli uklanjanja (engl. *remove*): *savladati, pobijediti*
glagoli vrijednosti (engl. *cost*): *valjati, isplatiti*
glagoli društva (engl. *accompany*): *dovesti, slijediti*
glagoli unutrašnjih stanja (engl. *body internal state*): *osjećati*
glagoli nagađanja i razmatranja (engl. *conjecture/consider*): *smatrati, razmatrati*
glagoli oduševljavanja i divljenja (engl. *admire/marvel*): *poštovati*
glagoli branjenja (engl. *defend*): *štititi*
glagoli ostvarivanja/postizanja (engl. *accomplish*): *obavljati*
glagoli ispunjavanja i opremanja (engl. *fulfill/equip*): *omogućavati, proizvoditi*
glagoli zauzimanja položaja (engl. *assuming position*): *stajati*
glagoli kretanja kroz što (engl. *motion direction across through*): *proći*
glagoli izazivanja (engl. *challenge*): *izazivati*
glagoli susretanja i upoznavanja (engl. *meet*): *posjetiti, susretati, susresti*
glagoli uspjeha i zanemarivanja (engl. *succeed/neglect*): *uspjeti, odustati*
glagoli prijavljivanja i registriranja (engl. *register*): *ulagati, uložiti*
glagoli nastavljanja (engl. *continue*): *potrajati, nastaviti*
glagoli izbjegavanja (engl. *avoid/miss*): *ostaviti*
glagoli zabavljanja i zanimanja (engl. *amuse*): *zadovoljavati*
glagoli određivanja lokacije (engl. *put location*): *unositi*
glagoli zadržavanja i čuvanja (engl. *hold/keep*): *očuvati, čuvati*
glagoli kompliciranja i ublažavanja (engl. *complicate/alleviate*): *otežavati*
glagoli njegovanja i zapuštanja (engl. *care/neglect*): *zaboraviti*
glagoli nestajanja (engl. *disappear*): *poginuti*
glagoli obustavljanja i zaustavljanja (engl. *stop*): *posustati*
glagoli uništavanja (engl. *destroy*): *rušiti*
glagoli raspitivanja (engl. *inquire*): *očekivati*

¹¹**glagoli postojanja** (engl. *exist*): *biti, živjeti, značiti, postojati*
glagoli savjetovanja (engl. *advise*): *zalagati, boriti, pozivati, upućivati, potaknuti, uputiti*

modalni glagoli (engl. *modal verbs*): *morati, moći, smjeti, trebati*

glagoli dobivanja i uzimanja (engl. *get/obtain*): *ostvariti, pronalaziti, preuzeti, dobiti*

glagoli posjedovanja (engl. *posses/own*): *nemati, imati, voditi, pripadati*

glagoli dozvoljavanja, priznavanja i usvajanja (engl. *allow/admit/adopt*): *dopustiti, braniti*

glagoli doprinosa za buduće posjedovanje (engl. *contribute/future having*): *razvijati, služiti, jamčiti, dugovati, obvezati, pridonijeti*

glagoli žudnje i želje (engl. *wish*): *polagati, željeti, očekivati*

glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja (engl. *turn/convert*): *učiniti, otvoriti, otvarati, prilagoditi, pojačati, pretvoriti*

glagoli hotimične radnje (engl. *intentional act*): *raditi, sudjelovati*

glagoli konzumiranja i upotrebljavanja (engl. *consume*): *koristiti*

glagoli gradnje, stvaranja i pripremanja (engl. *build/create/prepare*): *stvoriti, graditi, činiti*

glagoli započinjanja (engl. *begin*): *početi*

glagoli organiziranja (engl. *organize*): *izgraditi*

glagoli učenja i razumijevanja (engl. *learn/understand*): *znati, produbiti, shvatiti, učiti, svjedočiti*

glagoli smještanja (engl. *lodge*): *ostajati, nalaziti, ostati*

glagoli osude i pohvale (engl. *judgment/praise*): *promicati, zahvaliti, podcjenjivati*

glagoli pojavljivanja (engl. *appear*): *rezultirati, izbijati*

glagoli uklanjanja (engl. *remove*): *uklanjati*

glagoli ostvarivanja/postizanja (engl. *accomplish*): *provesti*

glagoli davanja (engl. *give*): *angažirati, pružati*

glagoli prenošenja poruke (engl. *transfer message*): *izražavati, tvrditi, obraćati, iskazivati*

glagoli oplakivanja (engl. *mourn*): *uživati*

glagoli gledanja, motrenja, poticanja i podvrgavanja (eng. *see, sight, peer, stimulus, subject*): *čuti*

glagoli govorenja, prepričavanja i pričanja (engl. *say, tell, talk*): *pozdravljati, govoriti, pričati*

glagoli umanjivanja i ispravljanja (engl. *detract/amend*): *donijeti, ispraviti*

glagoli promjene oblika i stanja (engl. *change of shape and condition*): *osnažiti, produljivati, ugraditi, učvrstiti*

glagoli naglašavanja (engl. *emphasize*): *naglasiti, istaknuti, izdići, ukazati*

glagoli nagađanja i razmatranja (engl. *conjecture/consider*): *riješiti*

glagoli oduševljavanja i divljenja (engl. *admire/marvel*): *ljubiti, voljeti*

glagoli branjenja (engl. *defend*): *štititi, zaštititi*

glagoli zauzimanja položaja (engl. *assuming position*): *stajati*

glagoli uspjeha i zanemarivanja (engl. *succeed/neglect*): *pogriješiti, iskoristiti, položiti, postići*

glagoli izbjegavanja (engl. *avoid/miss*): *ostaviti*

glagoli zabavljanja i zanimanja (engl. *amuse*): *vidjeti*

glagoli zadržavanja i čuvanja (engl. *hold/keep*): *očuvati*

glagoli njegovanja i zapuštanja (engl. *care/neglect*): *čuvati, smetnuti, pomoći, skrbiti, zanemariti*

glagoli nestajanja (engl. *dissapear*): *gubiti, umirati*

glagoli obustavljanja i zaustavljanja (engl. *stop*): *prestati, ostavljati*

glagoli raspitivanja (engl. *inquire*): *tražiti, trebati*

glagoli odlikovanja i proglašavanja (engl. *characterize/declare*): *vjerovati, predstavljati, pokazati, priznati, potvrditi zastupati, svrstati*

glagoli korespondencije i odgovaranja (engl. *correspond*): *surađivati*

glagoli gradnje, stvaranja i pripremanja (engl. *build/create/prepare*): *stvarati, dati, pripremati, iznjudriti*

glagoli udaljavanja (engl. *motion direction away from*): *odlaziti, okrenuti, napuštati*

glagoli izazivanja (engl. *challenge*): *poticati, motivirati, natjecati*

glagoli traženja, istraživanja, pretraživanja i pitanja (engl. *search, talk, investigate – rummage ferret*): *pitati*

glagoli zaljublivanja (engl. *enamour*): *prisjećati*

Od 173 skupine glagola iz CROVALLEXA, glagoli inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika pripadaju 82 semantičkim kategorijama. Među njima, u bazi je dvanaest kategorija s brojem glagola većim od 60. Te su kategorije sljedeće: glagoli pojavljivanja (100), glagoli gradnje i stvaranja (99), glagoli nagađanja i razmišljanja (103), glagoli uklanjanja (89), glagoli promjene stanja zbog vanjskoga uzroka (103), glagoli društva (60), glagoli zabavljanja (93), glagoli borbe i ratovanja (67), glagoli započinjanja (75), glagoli promjene oblika i stanja (86), glagoli odlikovanja i proglašavanja (79) i glagoli dobivanja i uzimanja (123). Semantičkih kategorija s brojem glagola manjim od 20 ima 10, a one su: glagoli izbjegavanja (14), glagoli smetanja (13), glagoli izazivanja (15), glagoli dovršavanja (11), glagoli kompliciranja i olakšavanja (10), glagoli nastavljanja (17), glagoli procjene (19), glagoli nadvladavanja i prekoračivanja (15), glagoli raspitivanja (16) i modalni glagoli (18).

Najzastupljenije semantičke kategorije glagola inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika prikazane su u grafikonu na slici 13.

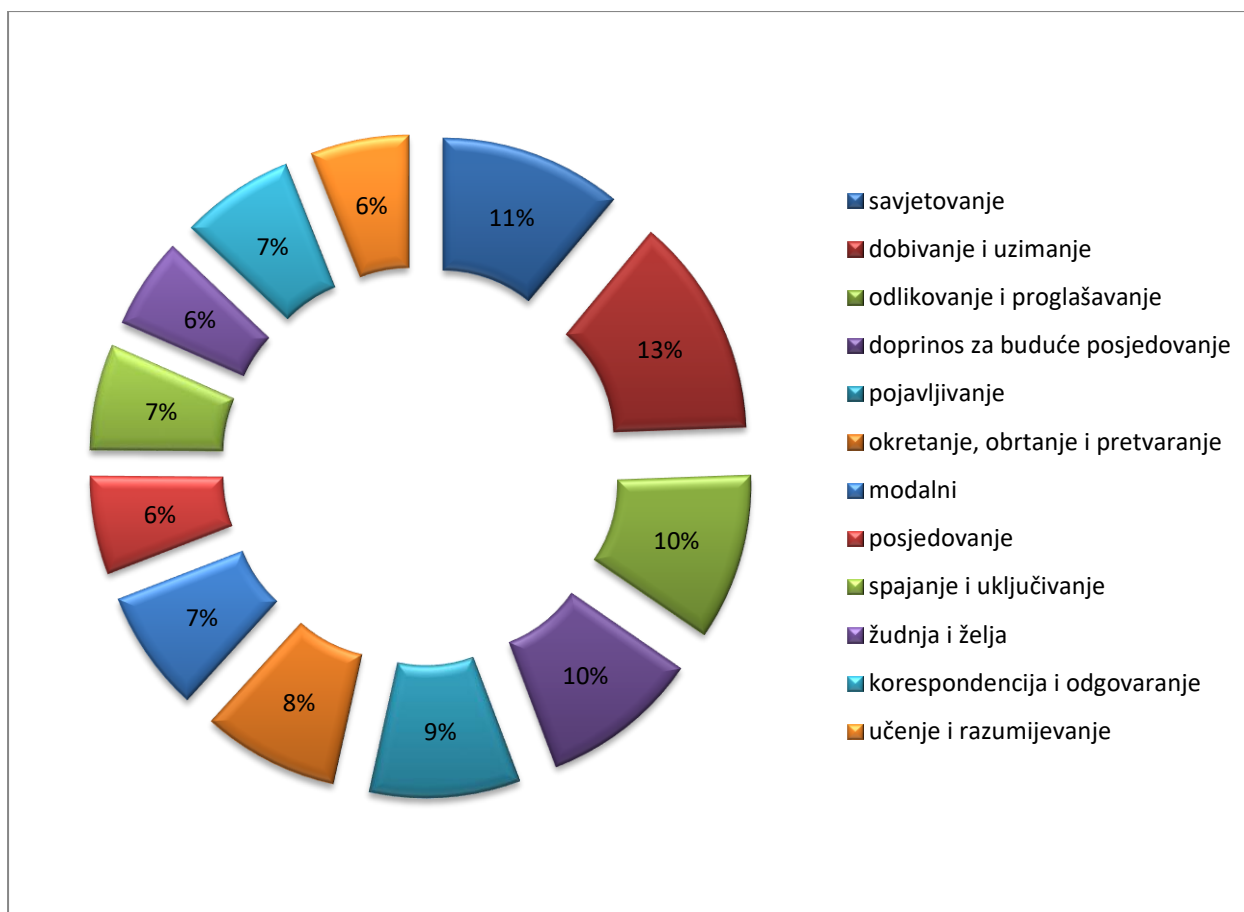
glagoli pojavljivanja (engl. *appear*): *nastupati, rađati, doći, postati*

glagoli mijenjanja stanja subjekta zbog određenoga uzroka (engl. *state change entity specific cause*): *starjeti*

glagoli odgađanja i čekanja (engl. *linger wait*): *odgađati, ustručavati, čekati*

glagoli određivanja (engl. *appoint*): *definirati*

glagoli priznavanja (engl. *confess*): *donositi*

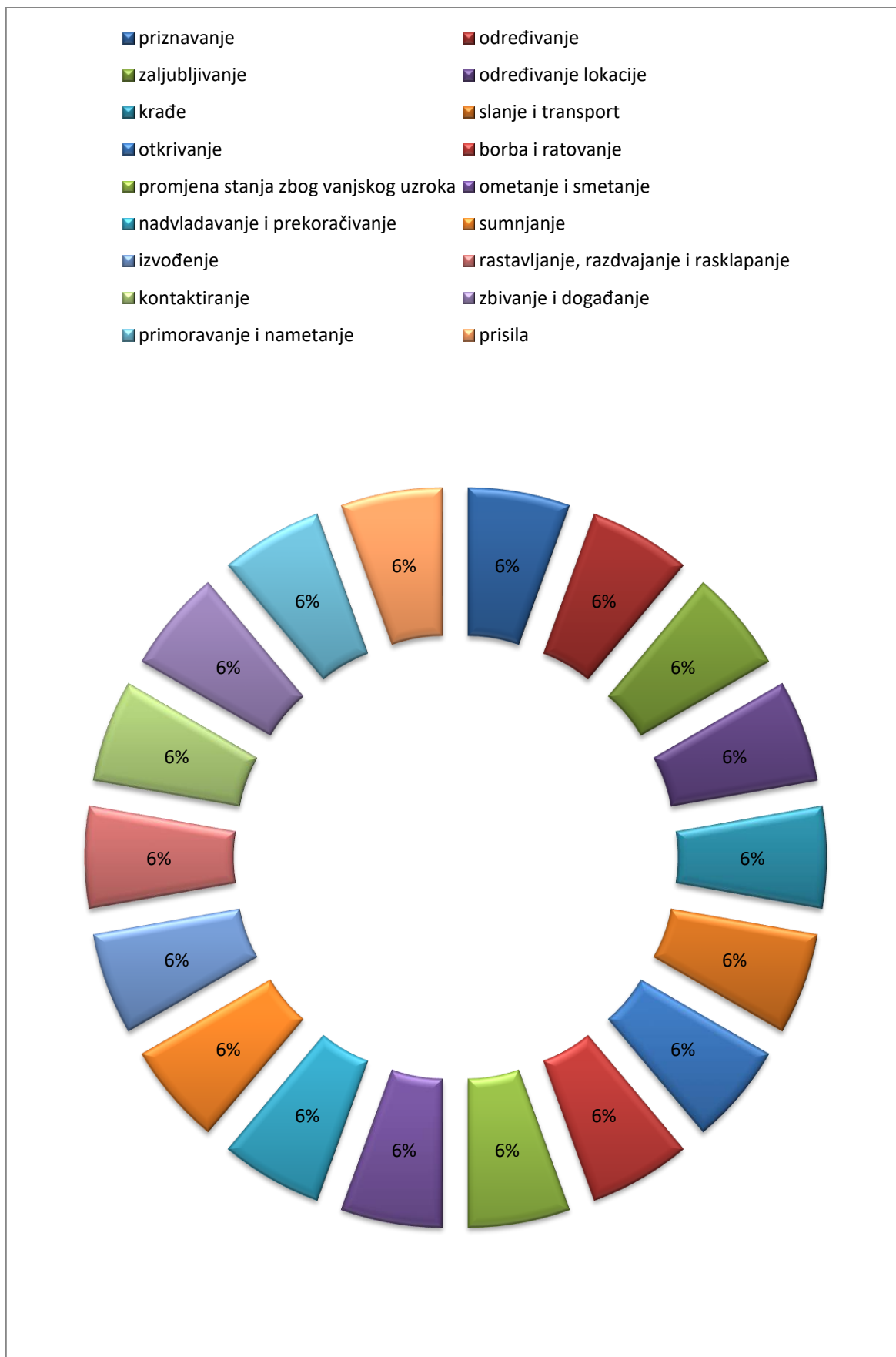

Slika 13. Najčestotnije semantičke kategorije glagola.

Podatci pokazuju da među najzastupljenijim semantičkim kategorijama glagola u govorima hrvatskih predsjednika prevladavaju glagoli kojima se govori o dobivanju i uzimanju, kao što su: *ostvariti, pronalaziti, preuzeti, dobiti, steći, zaslužiti i pronaći*. Slijede ih glagoli savjetovanja, među kojima su: *uputiti, zalagati, predložiti, uvjeriti, zauzimati, poticati, pozivati i opominjati*. Zatim glagoli postojanja: *biti, živjeti, značiti, postojati i nadviti*, pa glagoli kojima se izražava odlikovanje i proglašavanje, poput: *očitovati, iznijeti, potvrđivati, zastupati, dokazivati i afirmirati*. Slijede ih glagoli kojima se iskazuju doprinosi za buduće posjedovanje: *obećavati, služiti, uroditi, posvetiti, razvijati, dugovati i obvezati*. Zatim glagoli kojima se izražava pojavljivanje, kao što su: *pojavljivati, proizlaziti, oživotvoriti, rađati i postati*. Slijede glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja: *individualizirati, pretvoriti, učvrstiti, pretvoriti, krivotvoriti i učiniti*. Zatim idu modalni glagoli, pa glagoli posjedovanja (*vladati, imati, pripadati, nemati*), pa glagoli spajanja i uključivanja (*pridružiti, udružiti, povezati, uključiti, integrirati, uvesti, obuhvatiti i objedinjavati*), potom glagoli žudnje i želje (*težiti, željeti i sanjati*). Pretposljednja je najčešća semantička kategorija glagola korespondencija i odgovaranje (*surađivati, obraćati, prisegnuti, obratiti, reći, govoriti, podudarati, pristati i*

oslanjati), a posljednju kategoriju čine glagoli učenja i *razumijevanja* (*znati, prepoznati, razumjeti, produbiti, shvatiti i svjedočiti*).

Niskočestotne semantičke kategorije glagola su na slici 14.

Slika 14. Niskočestotne semantičke kategorije glagola.

Niskočestotne semantičke kategorije glagola one su koje se u svim predsjedničkim govorima pojavljuju jednom. Podatci pokazuju kako najslabije zastupljeni glagoli označavaju: priznanje (*donositi*), određivanje (*definirati*), otkrivanje (*smoći*), prisilu (*zahtijevati*), primoravanje i nametanje (*nametati*), borbu i ratovanje (*boriti*), izvođenje (*nastupati*), sumnjanje, zaljubljuvanje (*prisjećati*), lokaliziranje (*unositi*), krađa (*gubiti*), slanje i transport(*poslati*), promjena stanja zbog vanjskih uzroka (*umoriti*), ometanje i smetanje (*smetati*), nadvladavanje i prekoračivanje (*dominirati*), razdvajanje, rastavljanje i rasklapanje (*dijeliti*), kontaktiranje (*pozivati*) te zbivanje i događanje (*odigrati*).

Uz one najbrojnije i one najslabije zastupljene semantičke kategorije glagola, javljaju se još i sljedeće: glagoli ispunjavanja i opremanja (*omogućavati*, *osigurati* i *prikupiti*), glagoli procjene (*valjati* i *isplatiti*), glagoli uspjeha i zanemarivanja (*postići*, *uspjeti*, *pogriješiti*, *iskoristiti* i *položiti*), glagoli zadržavanja i čuvanja (*očuvati*, *sačuvati*), glagoli dovršavanja (*dovršiti*, *završiti*), glagoli kompliciranja i olakšavanja (*zamrsiti*, *otežavati*), glagoli gledanja, motrenja, poticanja i podvrgavanja (*pratiti*, *razlikovati*, *prepoznati*, *suočiti*), glagoli smještanja (*ostajati*, *nalaziti se*), glagoli uklanjanja (*odricati*, *savladati*, *odbijati*, *uklanjati*, *suprotstaviti*, *otkloniti* i *pobijediti*), glagoli oduševljavanja i divljenje (*štovati*, *poštovati*, *ljubiti* i *voljeti*), glagoli nestajanja (*umirati*, *poginuti*), glagoli uništavanja (*narušavati*, *oboriti*, *rušiti*), glagoli raspitivanja (*tražiti*, *moliti*, *očekivati* i *trebati*), glagoli izbjegavanja (*ostaviti*), glagoli naglašavanja (*isticati*, *uzdignuti*, *istaknuti*, *naglasiti* i *ukazati*), glagoli ostvarivanja/postizanja (*obnašati*, *ostvarivati*), glagoli davanja (*pružiti*, *pružati*, *zaposliti* i *angažirati*), glagoli osude i pohvale (*zahvaliti*, *zahvaljivati*, *diskriminirati*, *promicati* i *podcjenjivati*), glagoli promjene stanja i oblika (*otvoriti*, *učvrstiti*, *ugraditi*, *otvarati*) glagoli kretanja prema cilju (*vraćati*, *približiti*) te glagoli udaljavanja (*okrenuti*, *napuštati*, *napustiti*, *izbjeći* i *odlaziti*).

4.2. SINTAKSA

4.2.1. Sintaksa administrativno-poslovnoga funkcionalnog stila

Administrativno-poslovni stil obilježen je uredsko-poslovnim rječnikom i nazivljem struke (Frančić, Hudaček i Mihaljević, 2005:252), a uključuje govor ureda, industrije, trgovine, politike, vojske i reklame. Prema Siliću, bitna je njegova karakteristika nominalnost, odnosno zahtjev za zamjenom samoznačnih glagola suznačnima i odglagolnim

imenicama. Eksplicitan je, pa umjesto prijedloga *radi* i namjerne surečenice podrazumijeva upotrebu izraza *s namjerom, s ciljem, sa svrhom* uz glagolsku imenicu. Kod izražavanja instrumentala sredstva, u njemu je uputnije koristiti izraze *pomoću, posredstvom, preko* i *putem*. Uz izbjegavanje sinonimije korištenjem prijedloga *glede* umjesto *s obzirom na to da, s gledišta, imajući u vidu, uvažavajući* i dr., kao i prijedloga *tijekom* s imenicom u genitivu, svojstveno mu je i mijenjanje rekcije prijedloga. Također, on prednost daje određenim oblicima pridjeva i sklonidbi po tipu određenih pridjeva, dokida razliku između oblika genitiva jednine *-oga* i *-og* te prednost ima nastavak *-og*, a što zbog jednostavnosti i stilske neobilježnosti čini i s dvojnim i trojnim oblicima dativa i lokativa jednine muškoga i srednjega roda pa se prednost daje obliku na *-om/-em*. Terminološki, jasnoća i potpunost ne dozvoljavaju mu upotrebu prostorno i vremenski ograničenoga leksika, žargonizama, frazema, umanjenica, vulgarizama, stilskih figura, riječi u prenesenome značenju, uvećanica i hipokoristika. (Silić, 2006) Na sintaktičkoj razini, uz razlike u većoj zastupljenosti imenica ili glagola, kao i osobine nominalizacije, izdvaja Pranjković i značenja prijedloga koja su vezana uz određene stilove hrvatskoga jezika. *Tako je npr. relativno značenje prijedloga i prijedložnih skupova vezano za one funkcionalne stilove koje smo nazvali apstraktnima.* (Pranjković, 1996:552) Značajka je relativnih prijedloga, kao što su *u svezi sa, s obzirom na* ili *po pitanju*, ta što oni ne konkretiziraju padežna značenja, već ih apstrahiraju. Osim relativnih značenja, i uzročna se vežu uz određene stilove, pa se tako uzrok kriterija veže posebice uz apstraktne stilove, ponajprije znanstveni, kao što to čine i pogodbeno značenja. (Pranjković, 1996:553) Još je jedna značajna razlika među funkcionalnim stilovima, a očituje se na planu organizacije teksta. Apstraktni se funkcionalni stilovi, naime, odlikuju linearnom tekstnom sekvencijom, u kojoj rečenice logično slijede jedna drugu. Paralelna tekstna sekvencija pripada konkretnim funkcionalnim stilovima, kojima je svojstveno opisivanje, a rečenice su takvih stilova autosemantične. (Pranjković, 1996:525)

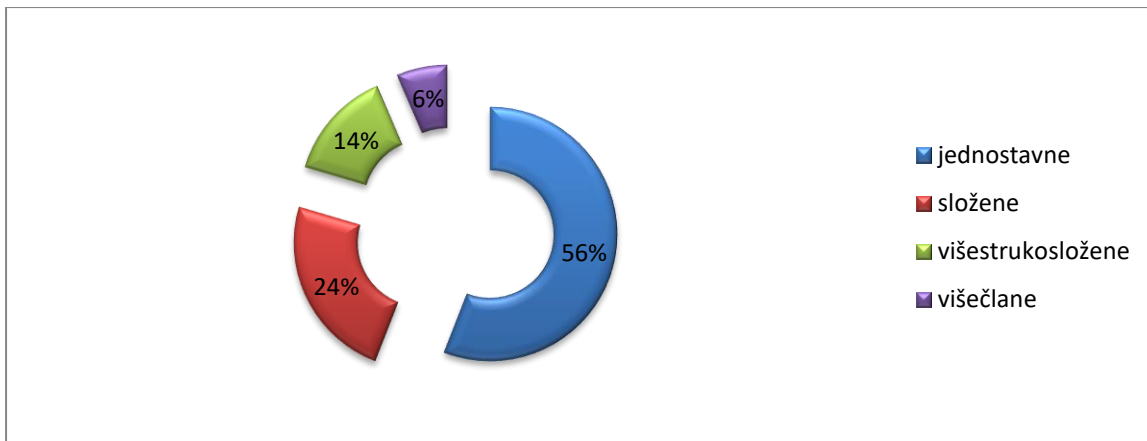
4.2.1.1. Vrste rečenica

Rečenice po sastavu dijele se na jednostavne i složene. Jednostavne su one s jednim temeljnim rečeničnim ustrojstvom. Raščlanjene bi jednostavne rečenice bile one kojima temeljno rečenično ustrojstvo počiva na odnosu subjekta i predikata. Ako je temeljno rečenično ustrojstvo prošireno nesamostalnim članovima, rečenice se nazivaju jednostavnim proširenim rečenicama. (Silić i Pranjković, 2007: 315) Jednostavne rečenice mogu biti i

neoglagoljene, ako u njima izostaje predikat. Složene su one rečenice koje sadržavaju *dvije ili više jedinica s obilježjem predikativnosti*. (Silić i Pranjković, 2007: 315) S obzirom na način sklapanja jednostavnih rečenica u složenu, razlikuju se tri tipa: sklapanje povezivanjem, sklapanje uvrštavanjem i asindetsko sklapanje. Odnos među njima može biti dvojak – odnos zavisnosti ili subordinacija i odnos nezavisnosti ili koordinacija. Kada su odnosi izraženi gramatičkim vezama, eksplicitni su, a ako među njima ne postoji gramatička veza, odnos je implicitan. Tako je rečenicama nastalima povezivanjem svojstven odnos eksplicitne koordinacije, rečenicama nastalima uvrštavanjem svojstven je odnos eksplicitne subordinacije. Asindetskim rečenicama svojstveni su odnosi implicitne subordinacije i implicitne koordinacije. (Silić i Pranjković, 2007: 316–319)

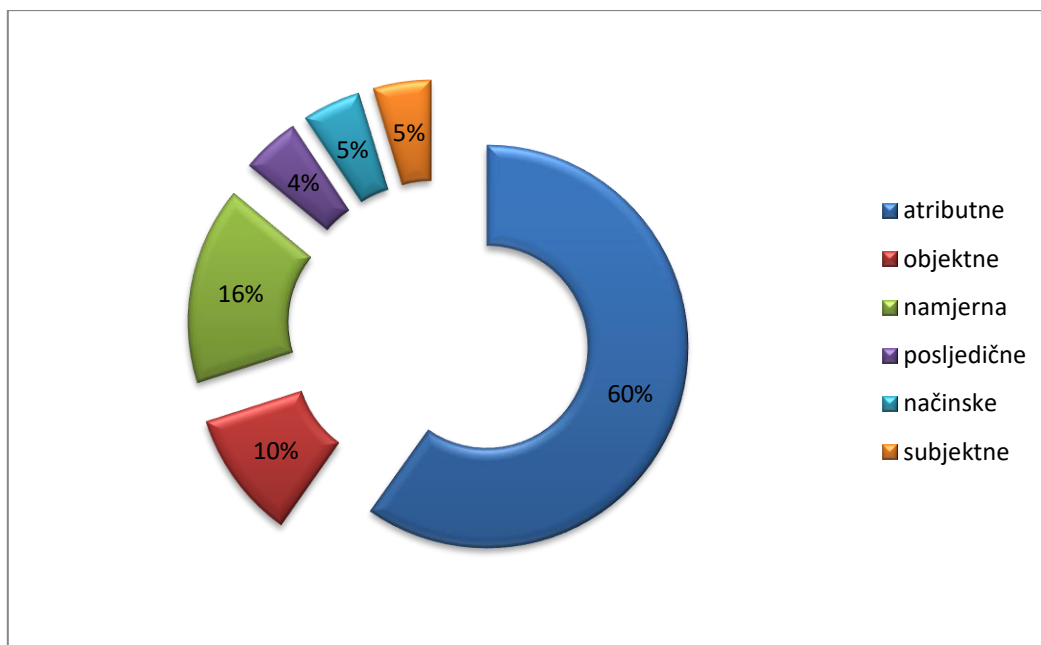
Nezavisnosložene rečenice one su u kojima surečenice ne ovise jedna o drugoj. Silić i Pranjković dijele ih prema strukturno-semantičkim svojstvima na: kopulativne ili sastavne, adverbzivne ili suprotne i disjunktivne ili rastavne, a mogu biti implicitne ili eksplicitne. Zavisnosložene rečenice su one u kojima surečenice čine *strukturnu, smisaonu i intonacijsku cjelinu* i ovisne su jedna o drugoj. (Silić i Pranjković, 2007: 316–319) S obzirom na odnos zavisne surečenice prema glavnoj razlikuju se: predikatne, subjektne, objektne, atributne i priložne. Priložne se ili adverbijalne surečenice ponašaju prema glavnoj rečenici kao priložne oznake prema predikatu. U tom smislu, razlikuju se sljedeće adverbijalne rečenice: mjesne ili lokalne, vremenske ili temporalne, načinske ili modalne, usporedne ili komparativne, uzročne ili kauzalne, uvjetne ili kondicionalne, posljedične ili konsekutivne, namjerne ili finalne i dopusne ili koncesivne. (Silić i Pranjković, 2007: 319 – 351) Kada se uz osnovne surečenice uvrštava više zavisnih surečenica, onda se te rečenice nazivaju višestrukosloženim rečenicama. Njihovo sklapanje može biti sindetsko ili asindetsko.

Inauguracijski se govor Franje Tuđmana sastoji od 82 rečenice, među kojima su: 50 jednostavnih rečenica, 18 složenih rečenica, 11 višestrukosloženih rečenica i 5 višečlanih rečenica.

Slika 15. Vrsta rečenica i njihov udio u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana.

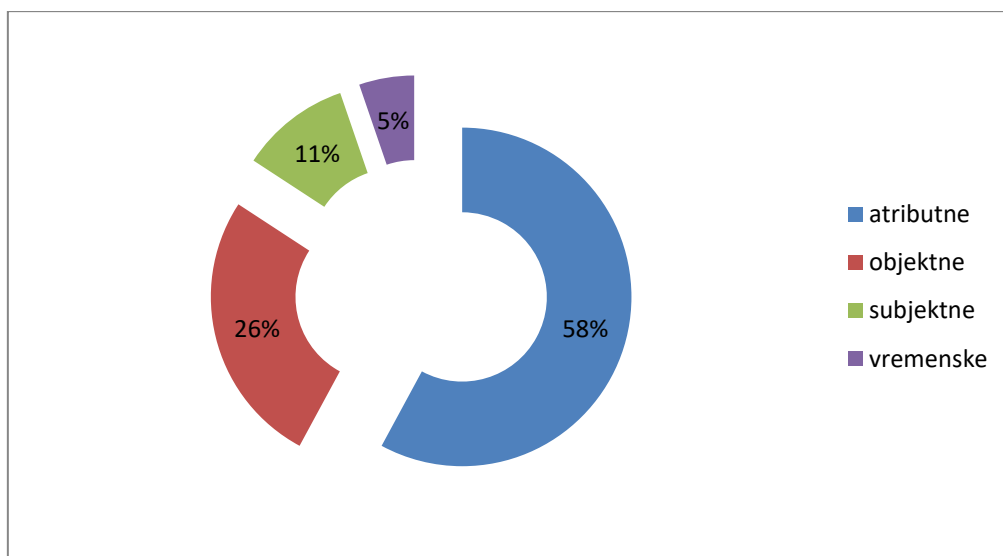
U skupini jednostavnih rečenica 43 su rečenice proširene, 5 je rečenica inkoativnih, a 2 su finitivne. U skupini složenih rečenica dvije su podskupine – nezavisnosložene rečenice i zavisnosložene rečenice. Zavisnosloženih je rečenica 17, a nezavisnosložena samo je 1 rečenica, i to sastavna. U govoru su zastupljene sljedeće zavisnosložene rečenice: atributne (9), objektne (2), namjerne (3), posljedične (1), načinske (1) i subjektne rečenice.

Slika 16. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana.

Skupinu višestrukosloženih rečenica čini 11 rečenica, među kojima su najčešće surečenice višestrukosloženih rečenica zavisne surečenice. Najčešća je zavisnosložena surečenica atributna

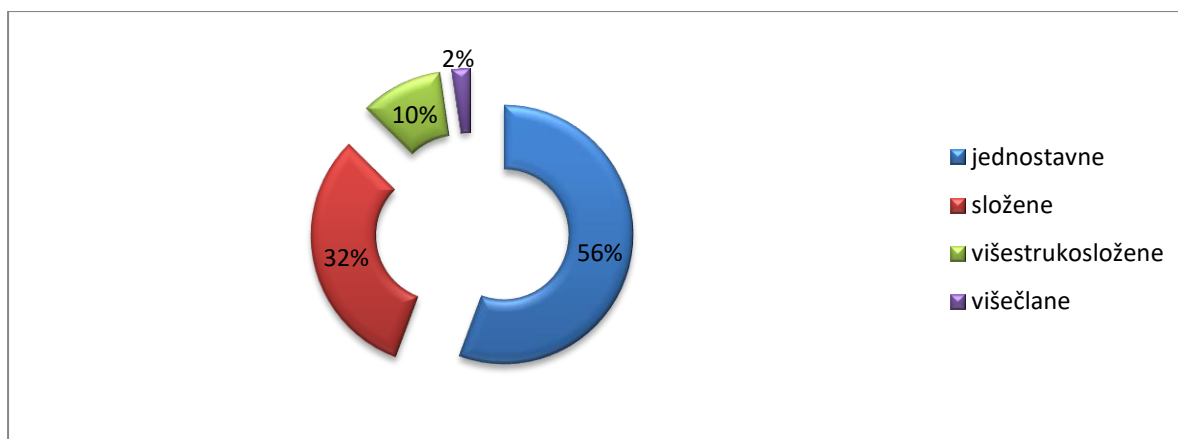
surečenica, koja se pojavljuje 9 puta. Ostale su zavisne surečenice: objektna (5), vremenska(1), uzročna (1) i subjektna (1). Od nezavisnih surečenica tu su 3 sastavne i 2 suprotne surečenice.

Slika 17. Udio i vrste zavisnih surečenica u višestrukosloženim rečenicama inauguracijskoga govora Franje Tuđmana.

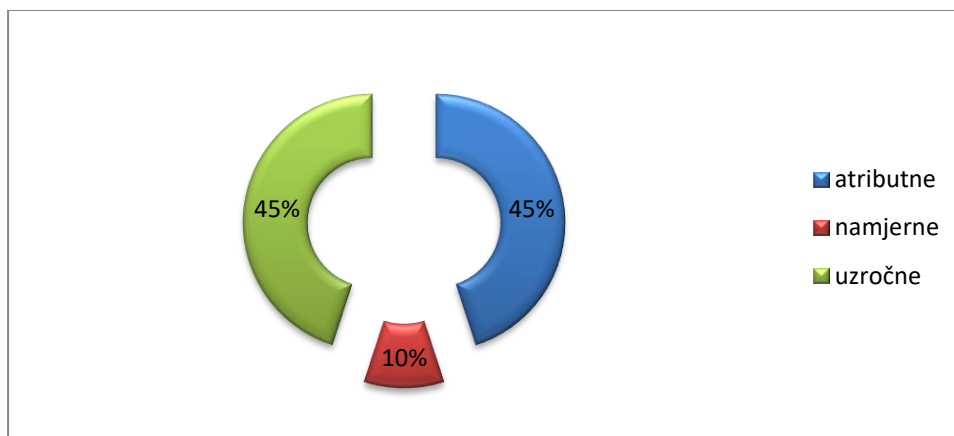
Skupinu višočlanih rečenica čini 5 rečenica. Najčešća je zavisna surečenica atributna (6), a slijedi ju uzročna (3). Nezavisne su surečenice sastavne (4).

Prvi se inauguracijski govor Stjepana Mesića čine 64 rečenice, među kojima: 42 jednostavne rečenice, 20 složenih rečenica, 7 višestrukosloženih rečenica te 2 višočlane rečenice.

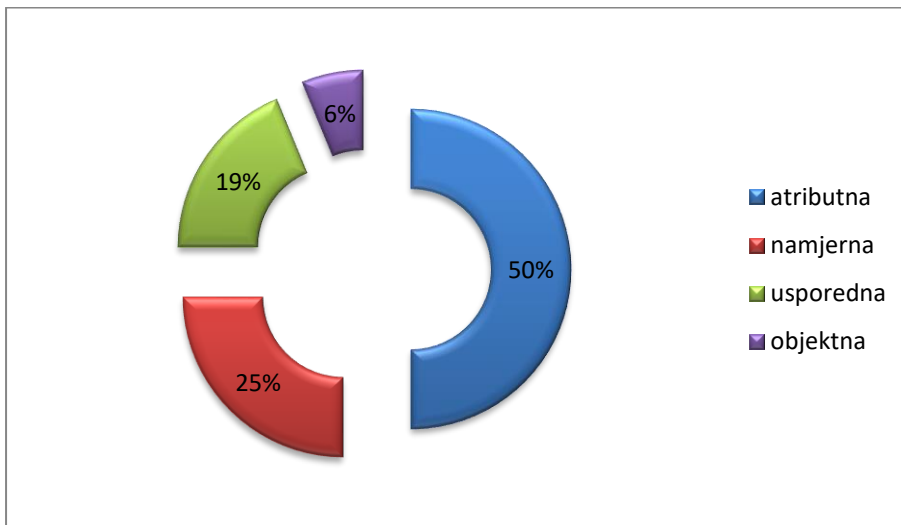
Slika 18. Vrste rečenica i njihov udio u prvome inauguracijskome govoru Stjepana Mesića.

U skupini su jednostavnih rečenica 33 proširene, 2 su rečenice neoglagoljene, 5 ih je finitivnih, a 2 su inkoativne. Skupinu složenih rečenica čine dvije podskupine – zavisnosložene i nezavisnosložene rečenice. Zavisnosloženih je rečenica 11, među kojima: 5 atributnih, 5 namjerna i 1 uzročna. Nezavisnosloženih je rečenica 9, među kojima: 7 sastavnih, 1 suprotna i 1 rastavna.

Slika 19. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica i u ukupnome broju rečenica u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.

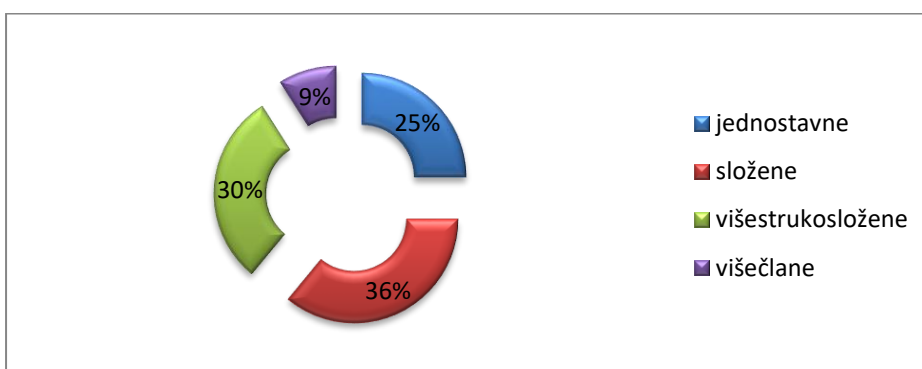
Skupinu višestrukosloženih rečenica čini 7 rečenica. Zavisne su surečenice češće od nezavisnih. Od 16 zavisnih surečenica 8 je atributnih, 4 su namjerne, 1 je objektna i 1 je usporedna. Nezavisnih je surečenica 4, a među njima je najčešća sastavna (3); suprotna je rečenica samo jedna. Najveći je broj višestrukosloženih rečenica, njih 4, sklopljeno od triju surečenica, 2 su rečenice sklopljene od četiriju surečenica, a 1 rečenicu čini 5 surečenica.

Slika 20. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama prvoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića.

Višečlane su rečenice u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića dvije, sastavljene od zavisnih atributnih surečenica.

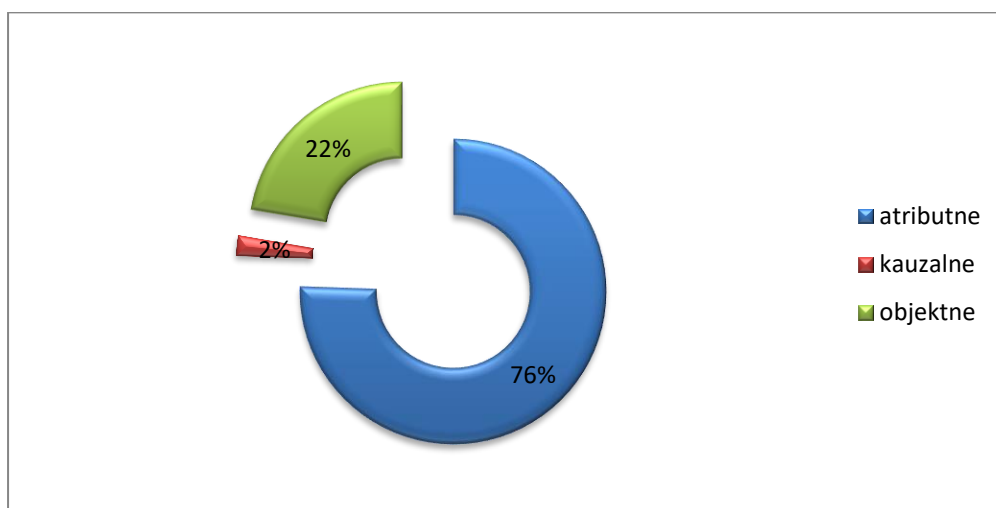
Drugi inauguracijski govor Stjepana Mesića čini 66 rečenica od kojih su: 24 složene, 21 višestrukosložena, 17 jednostavnih i 4 višečlane rečenice.

Slika 21. Vrste rečenica i njihov udio u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.

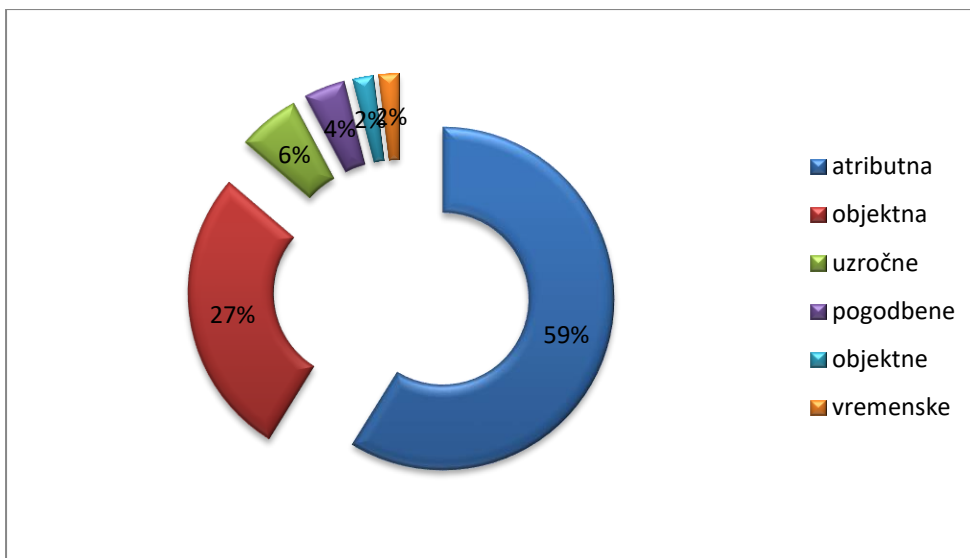
Skupinu jednostavnih rečenica čini 17 proširenih i jedna neoglagoljena rečenica. Skupinu složenih rečenica čije dvije skupine – nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice.

Nezavisnosloženih je rečenica 10, od kojih je 7 suprotnih i 3 sastavne surečenice. Zavisnosloženih je rečenica 14, a skupinu čini: 10 atributnih surečenica, 3 objektne surečenice i 1 uzročna surečenica.

Slika 22. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u sveukupnome broju rečenica u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.

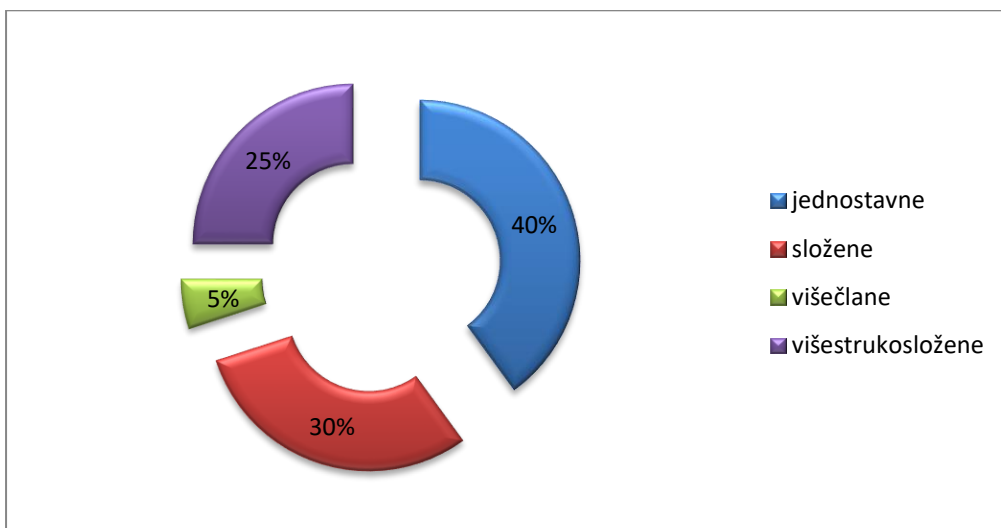
Višestruko je složenih rečenica u drugome govoru Stjepana Mesića 21, među kojima je veći broj zavisnosloženih (50) nego nezavisnosloženih (20) rečenica. Atributnih je zavisnih surečenica najviše – 30, a slijede ih objektne (14), uzročne (3), uvjetne (2) i 1 vremenska. Nezavisnosloženih surečenica je 20, od kojih je 11 sastavnih, 8 suprotnih i 1 rastavna surečenica.

Slika 23. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama drugoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića

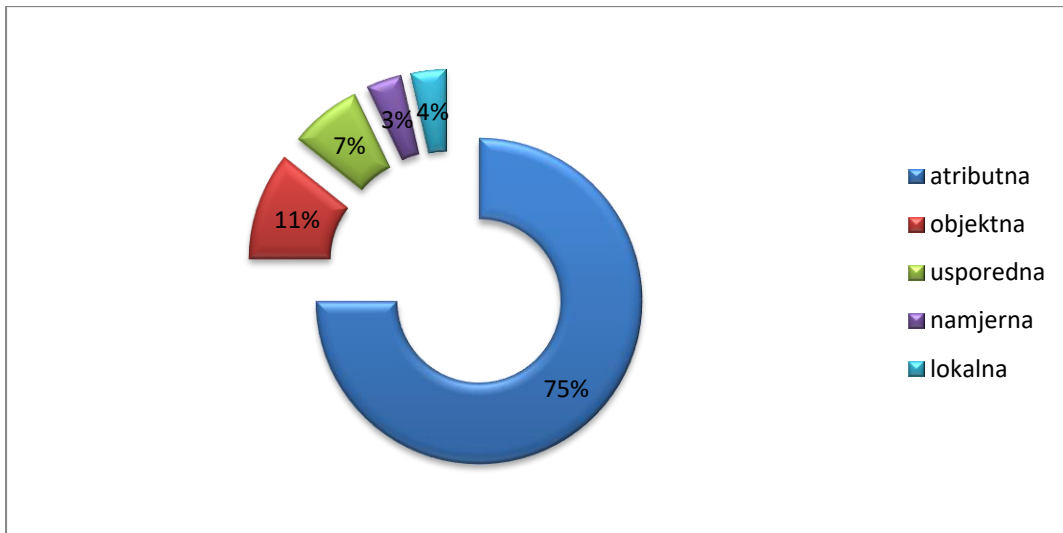
Tri su višečlane rečenice u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića, 1 objektna i 2 atributne.

Inauguracijski govor Ive Josipovića čini iz 137 rečenica od kojih su 52 jednostavne rečenice, 40 složenih rečenica, 34 višestrukosložene i 6 višečlanih rečenica.

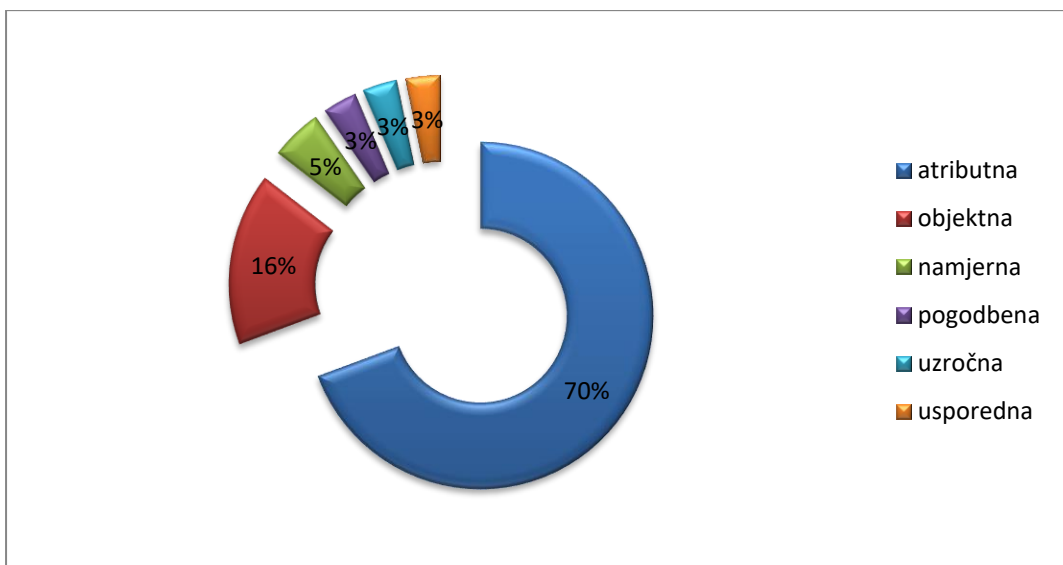
Slika 24. Vrste rečenica i njihov udio u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.

Skupinu jednostavnih rečenica čine 52 proširene rečenice. Skupina složenih rečenica obuhvaća dvije podskupine – zavisnosložene i nezavisnosložene rečenice. Zavisnosložene rečenice 28, a među njima su: 21 atributna, 3 objektne, 2 usporedne, 1 namjerna i 1 mjesna surečenica. Podskupinu nezavisnosložene rečenice čini 7 sastavnih i 4 suprotne surečenice.

Slika 25. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.

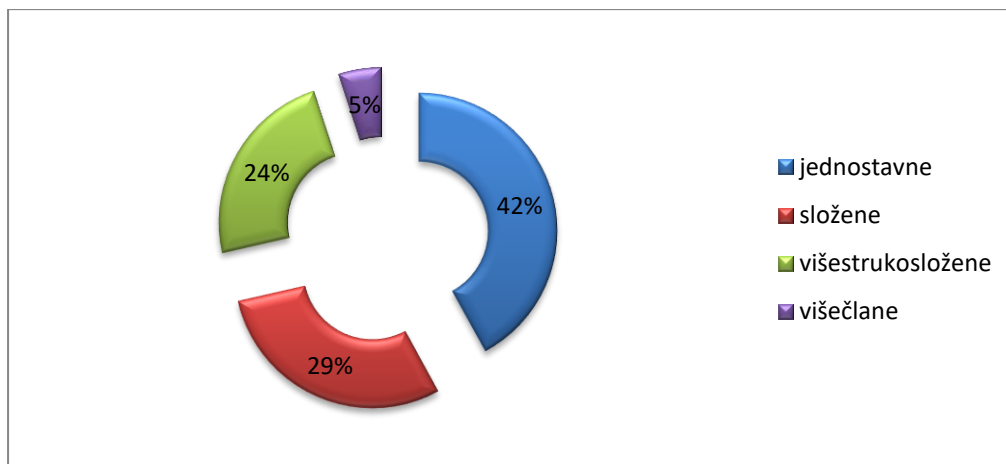
Skupinu višestrukosloženih rečenica čine 34 rečenice, a među njima je veći udio zavisnosloženih od nezavisnosloženih rečenica. Od zavisnih rečenica 43 su atributne, 10 ih je objektne, 3 namjerne, 2 pogodbene, 2 usporedne i 3 su namjerne. Od 33 nezavisnosložene surečenice 26 ih je sastavnih, 6 suprotnih i 1 je surečenica rastavna.

Slika 26. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama inauguracijskoga govora Ive Josipovića.

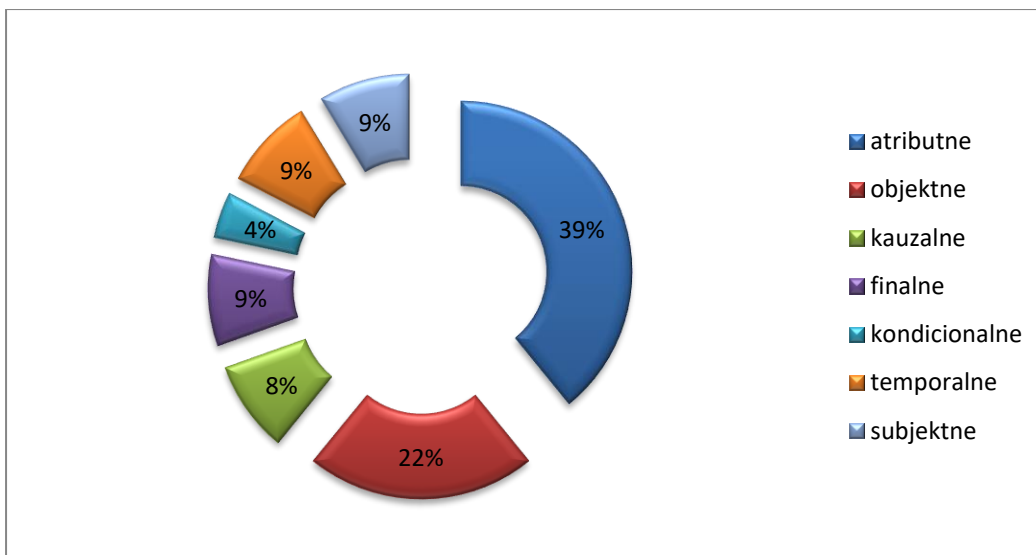
Višečlanih je rečenica u inauguracijskome govoru 11, a rezultati pokazuju kako je najveći broj rečenica, njih 6 sastavljeno od triju surečenica, 4 su rečenice sastavljene od četiriju surečenica, a jednu višečlanu rečenicu čine četiri surečenice. Najveći je broj atributnih zavisnosloženih surečenica, njih 20. Zavisno su složene i 3 objektna surečenice. Nezavisnosloženih rečenica ima 5 i sve su sastavne.

Inauguracijski govor Kolinde Grabar-Kitarović čini 118 rečenica od kojih je: 50 jednostavnih rečenica, 35 složenih rečenica, 28 višestrukosloženih rečenica i 6 višečlanih rečenica.

Slika 27. Vrste rečenica i njihov udio u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović.

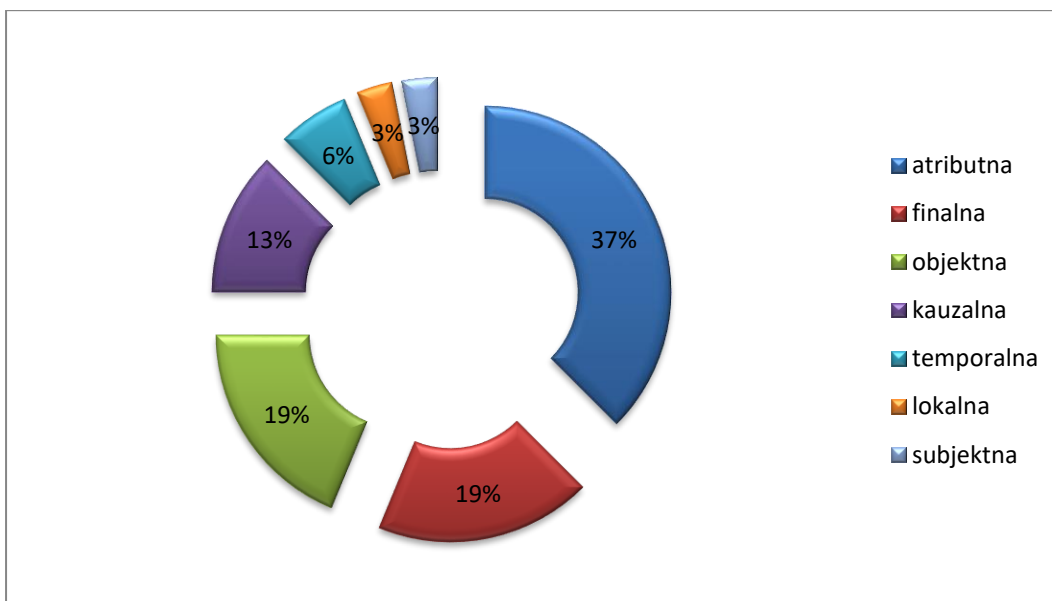
U skupini jednostavnih rečenica svih je 50 rečenica proširenih. Skupinu složenih rečenica čine dvije podskupine – zavisnosložene i nezavisno složene rečenice. Zavisnosložene su 24 rečenice a skupinu čine: 9 atributnih surečenica, 5 objektnih, 2 uzročne, 2 namjerne, 2 vremenske, 2 subjektne i 1 usporedna surečenica. Skupinu nezavisnosloženih rečenica (11) čine 7 sastavnih i 3 suprotne surečenice.

Slika 28. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović.

Skupinu višestrukosloženih rečenica čini 28 rečenica, a rezultati pokazuju kako je veći udio nezavisnosloženih surečenica nego zavisnosloženih. Od 36 nezavisnosloženih surečenica 25 ih je sastavnih, a 11 suprotnih. Od 31 zavisnosložene surečenice 12 ih je atributnih, 6 suprotnih, 6 objektnih, 4 kauzalne, 2 temporalne, 1 lokalna i 1 subjektna.

Ovo je jedini inauguracijski govor u kojemu nezavisnosložene surečenice imaju prevlast nad zavisnosloženima u višestrukosloženim rečenicama.

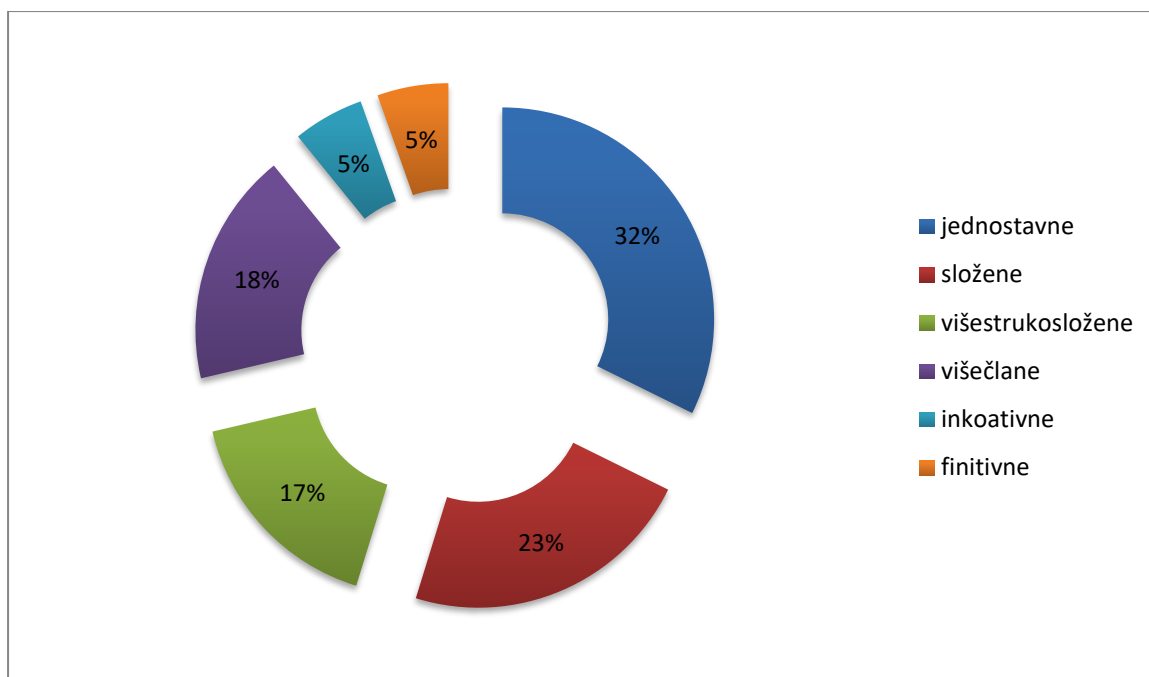
Slika 29. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama inauguracijskoga govora Kolinde Grabar-Kitarović.

Podatci pokazuju kako je veći udio zavisnosloženih rečenica nego nezavisnosloženih. Svih je 9 zavisnosloženih surečenica atributnih, a svih 5 nezavisnosloženih surečenica sastavne su.

Tablica 23. Usporedni prikaz vrsta rečenica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i hrvatske predsjednice.

govor	jednostavne	složene	v.složene	višečlane
Franjo Tuđman	50	18	11	5
Stjepan Mesić (1)	42	20	7	2
Stjepan Mesić (2)	17	24	21	4
Ivo Josipović	52	40	34	6
Kolinda Grabar-Kitarović	50	35	28	6

Što su rečenice sintaktički složenije, veća je sintaktička složenost iskaza. Svi inauguracijski govori, izuzev drugog govora Stjepana Mesića imaju najveći broj jednostavnih rečenica. Govor Franje Tuđmana ima ih 50, Stjepan ih Mesić u prvome govoru ima 42, govor Ive Josipovića 50, a govor Kolinde Grabar-Kitarović 50 jednostavnih rečenica. Sintaktički je najsloženiji govor Ive Josipovića koji čine 40 složenih rečenica, 34 višestrukosložene i 6 višečlanih rečenica. Slijedi ga govor Kolinde Grabar-Kitarović koji čini 35 složenih, 28 višestrukosloženih i 6 višečlanih rečenica, zatim drugi govor Stjepana Mesića koji čine 24 složene, 21 višestrukosložena i 4 višečlane rečenice te prvi njegov govor koji čini 20 složenih, 7 višestrukosloženih rečenica i 2 višečlane rečenice. Na posljednjem je mjestu po sintaktičkoj složenosti govor Franje Tuđmana.

Slika 30. Udio pojedinih vrsta rečenica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Podatci pokazuju kako su jednostavne rečenice najčešća vrsta rečenica predsjedničkih govora. Slijede ih složene rečenice, višestrukosložene i višečlane rečenice. Veći je udio jednostavnih nego složenih rečenica očekivan, uzmemo li u obzir publiku kojoj su namijenjeni politički govori. Predsjednici se odlučuju za jednostavne rečenice zbog njihove duljine, što olakšava razumijevanje govora i shvaćanje poruke.

Tablica 24. Usporedni prikaz zavisnih surečenica u složenim i višestrukosloženim rečenicama inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice.

	Tuđman	Mesić (1)	Mesić (2)	Josipović	Grabar-Kitarović
atributne	20	13	40	43	21
objektne	7	1	17	13	11
namjerne	3	9	/	3	8
posljedične	1	/	/	/	/
načinske	1	/	/	/	/
subjektne	3	/	/	/	1
uzročne	/	1	4	2	6
usporedne	/	3	/	4	1

mjesne	/	/	/	1	/
vremenske	1	/	1	/	2
pogodbene	/	/	2	2	/

Najzastupljenije su atributne zavisnosložene rečenice (136), dok su najmanje zastupljene posljedične (1), načinske (1) i mjesne (1). Na drugome su mjestu po učestalosti objektne (49), a slijede ih namjerne (23), uzročne (13), usporedne (8), pogodbene (4), vremenske (3) i subjektne (3.) Najveća je raznolikost zavisnosloženih rečenica prisutna u govorima Kolinde Grabar-Kitarović, Ive Josipovića i Franje Tuđmana koji imaju po 7 različitih vrsta rečenica. Oba govora Stjepana Mesića sadrže 5 vrsta zavisnosloženih rečenica. Ni u jednome govoru nema predikatnih i dopusnih zavisnosloženih rečenica.

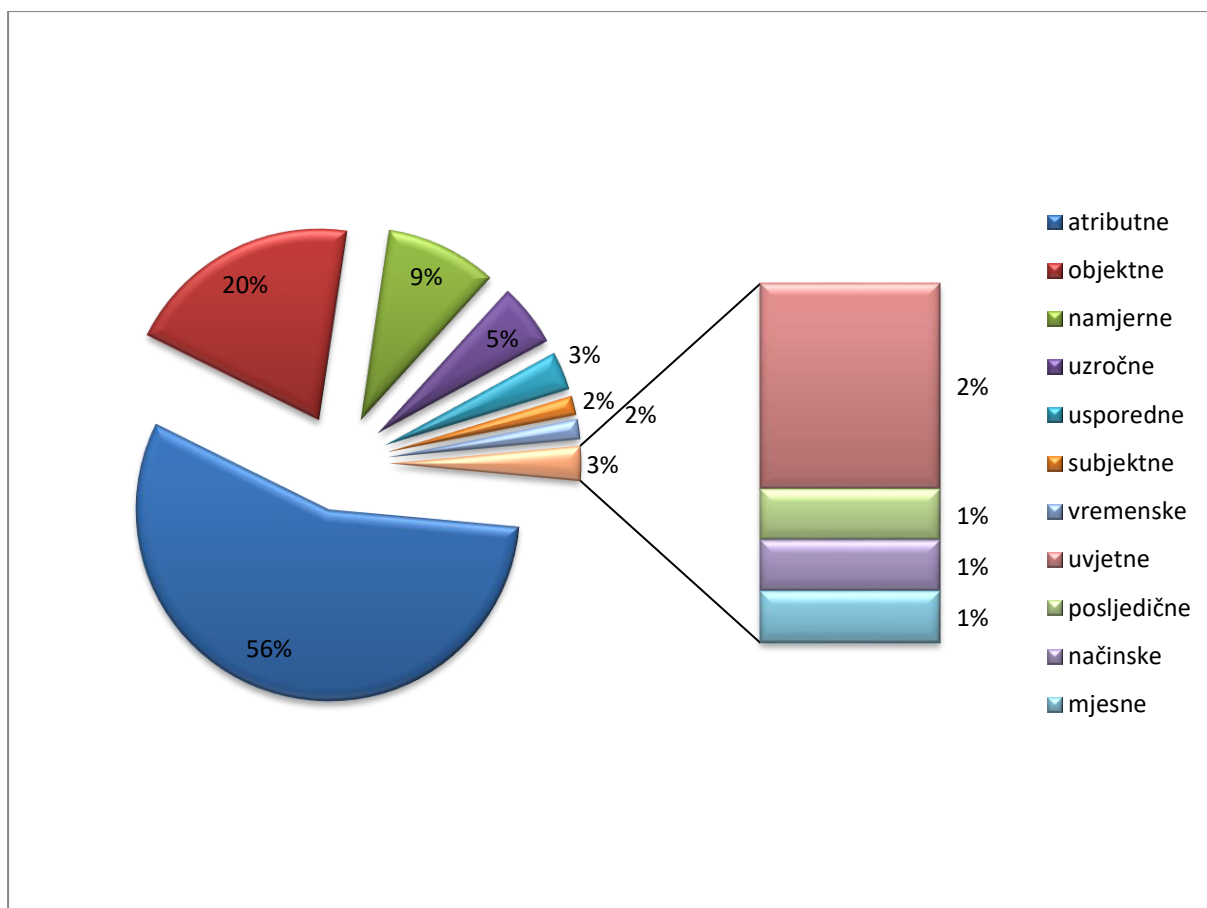
U govoru predsjednika Tuđmana najzastupljenije su zavisnosložene rečenice objektne i atributne, a slijede rečenice u kojima iskazuje namjere.

U prvome govoru Stjepana Mesića najzastupljenije su zavisnosložene rečenice atributne, a slijede ih rečenice u kojima iskazuje namjeru i u kojima koga/što uspoređuje.

U drugome govoru Stjepana Mesića ne postoje zavisnosložene rečenice u kojima: iskazuje namjeru, govori o posljedicama, koga/što uspoređuje i prostorno determinira. Najmanje su zastupljene zavisnosložene rečenice u kojima koga/što vremenski određuje. Najzastupljenije su zavisnosložene rečenice atributne, a slijede ih objektne i zavisnosložene rečenice u kojima govori o uzrocima.

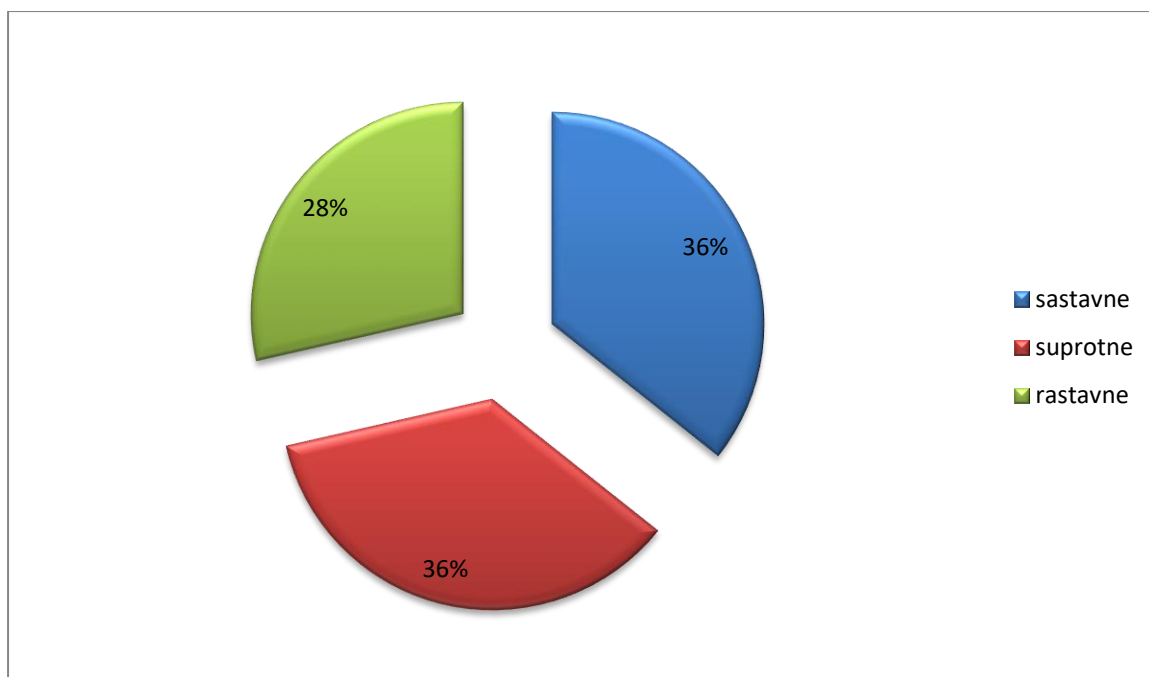
U govoru Ive Josipovića ne postoje zavisnosložene rečenice u kojima govori o posljedicama i koga/što prostorno determinira. Najmanje su zastupljene zavisnosložene rečenice u kojima koga/što vremenski determinira. Najzastupljenije zavisnosložene rečenice su attribute, a slijede ih objektne, zatim rečenice u kojima koga/što uspoređuje, pa rečenice u kojima iskazuje namjeru i one u kojima koga/što prostorno determinira.

U govoru Kolinde Grabar-Kitarović ne postoje zavisnosložene rečenice u kojima: govori o posljedicama, u kojima koga/što uvjetuje i u kojima koga/što prostorno determinira. Najmanje su zastupljene zavisnosložene rečenice kojima: koga/što uspoređuje. Najzastupljenije su atributne i objektne zavisnosložene rečenice, a slijede ih rečenice u kojima govori o uzrocima i u kojima koga/što vremenski determinira.

Slika 31. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Podatci pokazuju kako su najzastupljenije vrste zavisnosloženih rečenica u predsjedničkim govorima atributne rečenice, koje čine 56 % ukupnoga broja zavisnosloženih rečenica. Slijede ih objektne rečenice, zatim namjerne, uzročne, usporodne, subjektne, vremenske i uvjetne. Na posljednjem su mjestu posljedične, mjesne i načinske rečenice koje se u predsjedničkim govorima pojavljuju po jednom.

Slika 32. Udio pojedinih vrsta nezavisnosloženih rečenica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.

Podatci pokazuju kako su u inauguracijskim govorima tri vrste nezavisnosloženih rečenica: sastavne, suprotne i rastavne. Od sveukupno 47 nezavisnosloženih rečenica, 15 ih je sastavnih, ili 36 %, 15 ih je suprotnih ili 36 % i 12 je rečenica rastavnih, ili 28 %.

Budući da je zavisnosloženih rečenica 245, jasno je da je udio zavisnosloženih rečenica veći od udjela nezavisnosloženih rečenica. Prema Pranjkoviću, karakteristika je apstraktnih funkcionalnih stilova subordinacija i sindetizam, dok konkretne funkcionalne stilove obilježavaju koordinacija i asindetizam. (Pranjković, 1996:523) S obzirom na veći udio zavisnosloženih rečenica, inauguracijski govori pripadaju apstraktnome funkcionalnome stilu.

Analizirajući sintaktička razvojna obilježja učenika u sjevernome i južnome dijelu Hrvatske, Marijana je Češi istraživala *koje rečenice po sastavu najviše učenika upotrebljava*. (Češi, 2018:186) Na korpusu od 100 učeničkih sastavaka došla je do podataka o udjelu zavisnosloženih rečenica. Podatci pokazuju kako su atributne rečenice najučestalija vrsta zavisnosloženih rečenica u pismenim sastavcima učenika sjevernoga i južnoga dijela Hrvatske. Slijede ih: vremenske, objektne, uzročne, namjerne, mjesne, načinske, subjektne,

posljedične i pogodbene rečenice. Na posljednjem su mjestu po učestalosti predikatne rečenice.

Atributne su rečenice prve po učestalosti i u inauguracijskim govorima i u učeničkim sastavcima. Objektne rečenice, koje su u inauguracijskim govorima druge po učestalosti, u sastavcima su treće. Treće mjesto inauguracijskih govora pripada finalnim rečenicama, dok su u pismenim sastavcima one pete po učestalosti. Kauzalne su rečenice na četvrtome mjestu. Peto mjesto po učestalosti inauguracijskih govora zauzimaju komparativne rečenice, kojih u pismenim sastavcima učenika nema. Na šestome su mjestu inauguracijskih govora subjektne rečenice, a u pismenim sastavcima učenika one su na osmome mjestu. Posljednje tri vrste zavisnih rečenica inauguracijskih govora su konsekutivne, modalne i lokalne rečenice, a u pismenim sastavcima učenika posljednje dvije vrste rečenica su konsekutivne i kondicionalne. Zaključuje se kako je najveća sintaktička razlika, na razini udjela nezavisnosloženih rečenica u vremenskim, usporednima i mjesnima rečenicama. I to tako što su vremenske rečenice druge najčešće u pismenim sastavcima učenika, dok su u inauguracijskim govorima one na sedmome mjestu. Nadalje, usporednih rečenica, koje su u inauguracijskim govorima na petome mjestu, u pismenim sastavcima učenika nema. I posljednje, mjesne rečenice na posljednjem su mjestu inauguracijskih govora, dok su u pismenim sastavcima učenika one na šestome mjestu.

4.2.1.2. Konektori

Konektori su vezna sredstva na razini teksta, a prema vrsti mogu biti: suprotni, spacijalni, temporalni, modalni, kauzalno-konsekutivni, finalni, kondicionalni, koncesivni, konkluzivni, ekskluzivni, aditivni, intenzivni i objasnidbeni. (Podboj, 2010.) Prema Pranjkoviću, konektori čine jednu od važnijih distinkcija funkcionalnih stilova. U konkretnim su stilovima oni rijetki, dok u apstraktnima predstavljaju *ponajvažnija sredstva u organizaciji teksta*. (Pranjković, 1996:524) Znanstvenome stilu, navodi Pranjković, karakteristični su adverzativni, eksplikativni i konkluzivni konektori, a javljaju se i temporalni, aditivni, koncesivni i kondicionalni. (Pranjković, 1996:524)

U govoru Franje Tuđmana četiri su vrste konektora: finalni, aditivni, kauzalno-konsekutivni i kontrastivni, a javljaju se 14 puta. Najčešći u kauzalno-konsekutivni (5) i kontrastivni (5) konektori, a slijede ih finalni (2) i aditivni (2).

1. kauzalno-konsekutivni: *budući da, s obzirom na to, radi toga, stoga, zbog*
2. kontrastivni: *no, međutim, ali* (3)
3. aditivni: *osim toga, i još k tome*
4. finalni: *u tu svrhu* (2)

U prvome govoru Stjepana Mesića pet je vrsta konektora: modalni, spacijalni, aditivni, kauzalno-konsekutivni i kontrastivni, a javljaju se 8 puta. Aditivni se, suprotni i kauzalno-konsekutivni konektori javljaju 2 puta, a jednom se javljaju načinski i spacijalni.

1. aditivni: *isto tako* (2)
2. kontrastivni: *a, no*
3. kauzalno-konsekutivni: *stoga* (2)
4. modalni: *tako da*
5. spacijalni: *na ovom mjestu*

U drugome govoru Stjepana Mesića četiri su vrsta konektora: kontrastivni, intenzivni, konkluzivni i kauzalno-konsekutivni a javljaju se 8 puta. Najčešći su kontrastivni (6), a slijede ih: intenzivni (2), konkluzivni (1) i kauzalno-konsekventni (1).

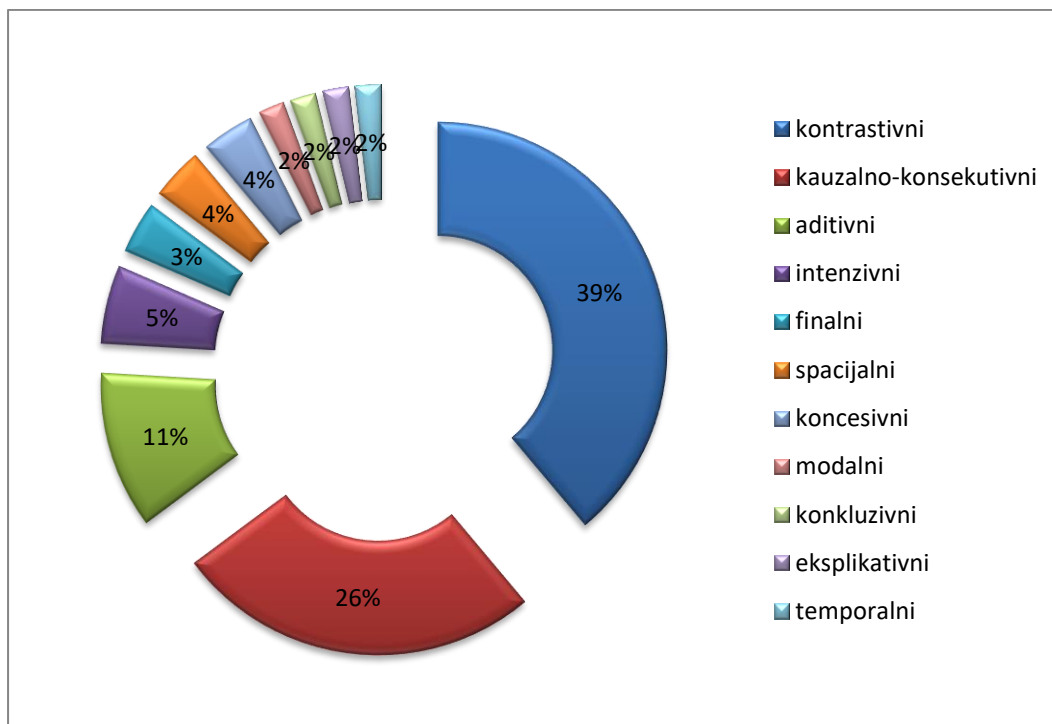
1. suprotni: *no, (2) naprotiv, a, ali* (2)
2. intenzivni: *i, dapače*
3. konkluzivni: *na kraju*
4. kauzalno-konsekutivni: *stoga*

U govoru Ive Josipovića šest je vrsta konektora: kauzalno-konsekutivni, aditivni, kontrastivni, koncesivni i eksplikativni, a javljaju se 15 puta. Najčešći su kontrastivni (6), a slijede ih kauzalno-konsekutivni (5), aditivni (1), koncesivni (1) i eksplikativni (1)

1. kontrastivni: *a, no, ali* (4)
2. kauzalno-konsekutivni: *jer, zbog, zato* (3)
3. aditivni: *usto*
4. eksplikativni: *drugim riječima*

U govoru Kolinde Grabar-Kitarović sedam je vrsta konektora: aditivni, kontrastivni, kauzalno-konsekventni, koncesivni, temporalni, spacijalni i intenzivni, a javljaju se 10 puta. Kontrastivni (2) su i kauzalno-konsekventni (2) konektori najčešći, a aditivni se, koncesivni, temporalni, spacijalni i intenzivni javljaju 1 put.

1. kontrastivni: *no* (2)
2. kauzalno-konsekutivni: *stoga, jer*
3. aditivni: *isto tako*
4. koncesivni: *ipak*
5. temporalni: *s ovog mjesta*
6. intenzivni: *i*

Slika 33. Vrste konektora i njihov udio u inauguracijskim govorima.

Podatci pokazuju kako su najčešće upotrebljeni konektori u inauguracijskim govorima kontrastivni, a slijede ih kauzalno-konsekutivni, aditivni, intenzivni, spacijalni, finalni i koncesivni. Modalni su, konkluzivni, eksplikativni i temporalni konektori iskorišteni jednom. Svi predsjednički govori sadržavaju konektore, pa se zaključuje da je upotreba konektora u

inauguracijskim govorima jezično obilježje političkoga diskursa Hrvatske. Ipak, broj je konektora izrazito nizak s udjelom od tek 0,62 % ukupnoga broja natuknica.

Analizirajući ovladanost pisanim jezikom na kraju obveznoga obrazovanja, Marina je Češi došla do podatka kako je na korpusu od 100 tekstova s 30 127 pojava udio konektora 1,44 %, što znači da su učenici u svojim sastavcima iskoristili ukupno 434 konektora, od kojih su 133 različita. Češi konektore dijeli, prema Siliću i Pranjkoviću, na zamjenjivačko-upućivačke i nezamjenjivačke, pri čemu ističe kako su prvi konektori jasniji petnaestogodišnjacima. (Češi, 2018:221) U najčešće zamjenjivačko-upućivačke konektore, Češi uvrštava: *nakon, taj, to, ponekad, nakon toga, ali, jako, te i kada*, a u nezamjenjivačke: *također, nažalost, naravno, jedino što, jedva i totalno*. (Češi, 2018:222)

Razvrstavši konektore inauguracijskih govora prema navedenoj podjeli, dolazimo do podatka kako su 34 konektora zamjenjivačko-upućivačka (*budući da, ali, osim toga, s ovog mjesta, na kraju, s obzirom na to i dr.*), a 17 ih je nezamjenjivačkih (*ipak, međutim, dapače, jer i dr.*). Vidljivo je kako i u inauguracijskim govorima prevladavaju zamjenjivačko-upućivački konektori. Zbog svojih su deiktičkih svojstava oni razumljiviji i olakšavaju praćenje teksta, zbog čega su i zastupljeniji od neupućivačkih konektora.

5. ZAKLJUČAK

Korpus istraživanja političkoga diskursa činili su inauguracijski govori hrvatskih predsjednika. Inauguracijske govore čini 491 rečenica s 3450 natuknica, odnosno 7981 pojavnicom. Lingvostilistička raščlamba uključila je leksičke, morfološke i sintaktičke odrednice diskursa. Metodama kvantitativne lingvistike istražile su se temeljne odrednice jezika politike Republike Hrvatske.

Rezultati su istraživanja leksičke razine govora Franje Tuđmana, dvaju govora Stjepana Mesića, govora Ive Josipovića i govora predsjednice Republike Kolinde Grabar-Kitarović pokazali kako je najveći broj rečenica u inauguracijskome govoru predsjednice Republike, a najmanji u prvome govoru Stjepana Mesića. Najveći udio pojava i natuknica prisutan je u govoru Ive Josipovića. Prvi govor Stjepana Mesića sastoji se od najmanjega broja pojava, a njegov drugi govor sadrži najmanji broj natuknica. Leksička gustoća najveća je u govoru Franje Josipovića (0,67), a najmanju leksičku gustoću ima govor Stjepana Mesića (0,53). Prosječna je leksička gustoća inauguracijskih govora 0,63. U usporedbi s tekstovima Lukina i Ivanova evanđelja, kao i sastavaka učenika na kraju obaveznoga obrazovanja u sjevernome i južnome dijelu Hrvatske, inauguracijski su govori u oba slučaja gušći. Drugim riječima, za njihovo je razumijevanje potrebno poznavanje većega broja samoznačnih riječi. Najveća je leksička raznolikost prisutna u prvome inauguracijskome govoru Stjepana Mesića (0,44), a najmanja u govoru Ive Josipovića (0,35). Prosječna je leksička raznolikost inauguracijskih govora 0,40. U usporedbi s tekstovima početnica, namijenjenima početnome opismenjavanju djece, inauguracijski su govori leksički raznovrsniji, što znači da je u njima veći broj unikatnih riječi, što ih čini leksički složenijima. No, u usporedbi s pismenim sastavcima učenika, inauguracijski su govori leksički manje raznovrsni. Uspostavom i analizom čestotnika inauguracijskih govora rezultati su pokazali kako najveću skupinu riječi čine pojmovi specifičnoga leksika. S obzirom na položaj riječi u Čestotnome rječniku hrvatskoga jezika koji se sastoji od preko milijun pojava, u trima od pet inauguracijskih govora prevladava specifičan leksik. Najučestalije su takve riječi: *hrvatski, republika, europski, domovina, kulturni, odgovornost, regija, vlada, gospodarski, put, dužnost, državni, izbor, demokratski, suradnja* i *napredak*.

Na morfološkoj su razini prvo određene vrste riječi. Analizom je utvrđeno kako su najčešća vrsta samoznačnih riječi imenice, a slijede ih: glagoli, pridjevi, prilozi, brojevi i uzvici. Od suznačnih su riječi najzastupljenije zamjenice, a slijede ih: veznici, prijedlozi, pomoćni

glagoli i čestice. Prevlast imenskih konstrukcija nad glagolskima karakteristika je apstraktnih funkcionalnih stilova, što potvrđuje mjesto političkoga diskursa u administrativno-poslovnome funkcionalnome stilu. Po zastupljenosti najzastupljenijih samoznačnih riječi, imenica, glagola i pridjeva, inauguracijski se govori podudaraju s tekstovima početnica i pismenim sastavcima učenika. Prevlast veznika u inauguracijskim govorima naspram pismenih sastavaka učenika upućuje na potrebu češćega sklapanja rečeničnih dijelova, a samim time i na veću sintaktičku složenost. Usporedba zastupljenih vrsta riječi inauguracijskih govora s tekstovima evanđelja pokazala je kako tekstovi evanđelja pripadaju konkretnim funkcionalnim stilovima, točnije beletrističkome stilu, budući da u njima glagolske konstrukcija imaju prevlast na imenskima. U inauguracijskim su govorima pronađeni i primjeri intenzifikacije, kao jednoga tipa nominalizacije, što inauguracijske govore ponovno smješta u apstraktne funkcionalne stilove, čime se potvrđuje njihova pripadnost administrativno-poslovnome stilu. Analizom semantičkih kategorija glagola utvrđeno je kako najveću skupinu čine glagoli kojima se izriče dobivanje i uzimanje. Slijede ih glagoli savjetovanja, glagoli postojanja, glagoli kojima se izražava odlikovanje i proglašavanje, glagoli kojima se iskazuju doprinosi za buduće posjedovanje, glagoli kojima se izražava pojavljivanje, zatim glagoli okretanja, obrtanja i pretvaranja, modalni glagoli, pa glagoli posjedovanja, glagoli spajanja i uključivanja te glagoli žudnje i želje. Pretposljednja je najčešća semantička kategorija glagola korespondencija i odgovaranje, a posljednju kategoriju čine glagoli učenja i razumijevanja.

Na sintaktičkoj su razini prvo određene vrste rečenica. Najčešće su rečenice inauguracijskih govora jednostavno složene rečenice, što govori o pojednostavljenoj sintaksi. Budući da su inauguracijski govori namijenjeni širim slojevima pučanstva, njihova je primarna zadaća visoka razumljivost i jasnoća te je stoga pojačana upotreba jednostavnih rečenica logična. Jednostavnima su rečenicama za potrebe ovoga istraživanja pribrojene finitivne i inkoativne rečenice – one kojima se omeđuju, naglašavaju i ističu pojedini kompozicijski dijelovi teksta, odvajajući ih u zasebne ritmičke i smisaone cjeline, one su karakteristične retoričkome funkcionalnome podstilu. Jednostavne rečenice slijede složene, višečlane i višestrukosložene rečenice. Od nezavisno su složenih rečenica zastupljene samo tri vrste: sastavne (15), rastavne (15) i suprotne (12) rečenice. U inauguracijskim su govorima, kao i u pismenim sastavcima učenika od nezavisnosloženih rečenica na prvome mjestu po učestalosti sastavne rečenice. Među zavisnosloženim rečenicama na prvome su mjestu atributne rečenice, a slijede ih: objektne, finalne, kauzalne, komparativne, subjektne, temporalne i kondicionalne

rečenice, dok se konsekutivne, modalne i lokalne rečenice pojavljuju samo jednom. Najveća je sintaktička razlika, na razini udjela zavisnosloženih rečenica inauguracijskih govora u odnosu na pismene sastavke učenika u trima vrstama rečenica: temporalnima, komparativnima i lokalnima. Temporalnih rečenica u pismenim sastavcima učenika nema. Dok su na drugome mjestu sastavaka temporalne rečenice, one su u inauguracijskim govorima sedme po učestalosti. Lokalne su rečenice u inauguracijskim govorima posljednje, a u učeničkim su sastavcima one na šestome mjestu. S obzirom na omjer nezavisnosložnih i zavisnosloženih rečenica, 47:245, vidljivo je kako zavisnosložene rečenice čine 84 % surečenica. Veći udio zavisnosloženih rečenica nego nezavisnosložnih karakteristika je konkretnih funkcionalnih stilova, razgovornome i beletrističkome. Budući da je retorički podstil graničan stil administrativno-poslovnoga funkcionalnoga stila i razgovornoga stila, dominantna subordinacija smješta politički diskurs u retorički stil. Posljednji su, na razini sintakse, analizirani konektori, kao jedna od važnijih značajka distinkcije konkretnih od apstraktnih funkcionalnih stilova. Rezultati su pokazali kako su karakteristični konektori inauguracijskih govora: kontrastivni, kauzalno-konsekutivni, aditivni, intenzivni, spacijalni, finalni i koncesivni. Javljaju se, iako u manjoj mjeri, i modalni, konkluzivni, eksplikativni i temporalni. Zaključuje da je upotreba konektora u inauguracijskim govorima jezično obilježje političkoga diskursa Hrvatske, a kako su oni česti u apstraktnim stilovima, inauguracijskim se govorima ponovno potvrđuje mjesto u administrativno-poslovnome stilu. Ipak, broj je konektora izrazito nizak, s udjelom od tek 0,62 % ukupnoga broja natuknica. Smanjena je upotreba konektora tipična za konkretne funkcionalne stilove, napose razgovorni stil. Kako je retorički diskurs na granici administrativno-poslovnoga stila i razgovornoga stila, smanjen broj konektora smješta politički diskurs u retorički podstil.

Zaključno govoreći, lingvostilistička raščlamba pokazala je kako je prema: leksičkoj raznolikosti, leksičkoj gustoći, zastupljenim vrstama riječi, sintaktičkoj složenosti te čestoći i uporabi konektora, odnosno po svojim leksičkim, morfološkim i sintaktičkim obilježjima, politički diskurs inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika na granici administrativno-poslovnoga stila i retoričkoga funkcionalnog podstila. Pri čemu s administrativno-poslovnim stilom dijeli prevlast imenskih konstrukcija i intenzifikaciju kao vrstu nominalizacije, a s retoričkim podstilom prevlast subordinacije nad koordinacijom te smanjen broj konektora.

6. LITERATURA

Arapinac, J. (2013). *Prijevod i lingvostilistička analiza knjige Josefa Formaneka "Letajuci jaguar"*. (diplomski rad) Sveučilište u Zagrebu. Preuzeto 9. lipnja 2018. sa URL: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/8014>.

Badurina, L. „Slojevi javnoga diskursa“ u *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na slovenskom: členitev jezikovne resničnosti*. (2004). Skup Odboja, Ljubljana. Preuzeto 9. lipnja 2018. sa URL: https://bib.irb.hr/datoteka/225313.Badurina_Slojevi_javnog_diskursa.pdf.

Baričević, V. i Kekelj, M. (2009). *Udio vrsta riječi u tekstu na primjeru Lukina i Ivanova evanđelja*. (izvorni znanstveni rad) Rijeka. Preuzeto 4. srpnja 2018. s URL: <https://hrcak.srce.hr/52609>.

Benić, Đ. i Vulić, N. (2015). *Politika i gospodarstvo- udžbenik za srednju školu*. Zagreb: Školska knjiga.

Brač, I. i Bošnjak Botica, T. Semantička razdioba glagola u Bazi hrvatskih glagolskih valencija. *Fluminesia*, god. 27 (2015). br. 1 preuzeto 9. lipnja 2017. sa URL: <https://hrcak.srce.hr/140815>.

Brnović, D. (2015) *Ovo je bio najbolji govornički nastup do sada*. preuzeto 8. lipnja 2017. s URL: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/strucnjakinja-za-komunikaciju-dr-sc-gabrijela-kisicek-ovo-je-bio-najbolji-govornicki-nastup-kolinde-grabar-kitarovic-do-sada---372749.html>.

Češi, Marijana. (2018). *Stvaranje pisanjem. Ovladanost pisanim jezikom na kraju obaveznoga obrazovanja*. Zagreb: Naklada Ljevak.

Đurin S. (2013). *O poststrukturalističkoj teoriji diskursa kroz raspravu o uvođenju pojma 'brak' u hrvatski Ustav*. (izvorni znanstveni članak) Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku. preuzeto 8. lipnja 2018. sa URL: <https://hrcak.srce.hr/191697>.

Faucault. M. (2008). *Poredak javnoga diskursa*. Zagreb: Karpos.

Frančić, A., Hudaček, L. i Mihaljević, M. (2005). *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Zagreb: Sveučilišna naknada.

Jelaska, Z. Dvojčane podjele vrsta riječi: samoznačnost i promjenjivost. u *Jezična skladnja. Zbornik o šezdesetogodišnjici prof. dr. Ive Pranjkovića*. Badurina, L. i Mihaljević, L.(Ur.) Udruga đaka franjevačke klasične gimnazije – Visoko u Zagrebu

Katnić-Bakaršić, M. (1999). *Lingvistička stilistika*. Preuzeto 7. lipnja 2018. URL: inet1.ffst.hr/download/repository/Lingvisticka_stilistika.pdf.

Kovačević, M., Badurina, L. (1999) Temeljna pitanja funkcionalne diferencijacije jezika. u Badurina, L., Ivanetić, N., Pritchard, B.i Stolac, D. (1999) *Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.

Lanović, N. 'Prijedlog lingvističkog pristupa stilističkoj analizi književnog (pjesničkog) teksta'. u *Suvremena lingvistika* (2001) god, 27. svezak 1-2 (broj 51-52). Zagreb.

Liu, F. (2012). Genre Analysis of American Presidential Inaugural Speeches. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol.2, No.11.(2012). preuzeto 10. lipnja 2018. s URL: www.academypublication.com//issues/past/tpls/vol02/11/24.pdf.

Miličić, S., Kuvač Kraljević, J. i Lenček Marijana. (2017).Leksička analiza početnica.*Logopedija*, 7, 1. 2017. preuzeto 4. srpnja. 2018 s: URL: <https://hrcak.srce.hr/184397>.

Moguš, M., Bratanić, M. i Tadić, M. (1999) *Hrvatski čestotni rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.

Podboj, M. (2010). *Jezik i prostor: prostor u tekstu*. (stručni rad) Osijek: Filozofski fakultet. Preuzeto 11. lipnja 2018 s URI: <https://hrcak.srce.hr/81614>

Podboj, M. (2011). *Manipulacija u političkom diskursu – kritički pristup*. (izvorni znanstveni rad) Osijek: Filozofski fakultet. Preuzeto 7. lipnja 2018. s URL: <http://hrcak.srce.hr/81700>.

Pranjković, I. (2001) *Druga hrvatska skladnja. Sintaktičke rasprave*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Pranjković, I. (1996). *Funkcionalni stilovi i sintaksa*. Zagreb: Filozofski fakultet. Preuzeto 4. srpnja 2018. s URL: <https://hrcak.srce.hr/24426>.

Radić, Ž., Kuvač Kraljević, J. i Kovačević, M. (2010). *Udžbenik kao poticaj ili prepreka leksičkom razvoju*. Sveučilište u Zagrebu. preuzeto 7. lipnja 2018. sa URL: <https://hrcak.srce.hr.64994>.

Ryznar, A. (2016). Koliko je danas funkcionalna funkcionalna stilistika. *Croatica*. XL. (2016). 60. Zagreb: Filozofski fakultet. Preuzeto 7. lipnja 2018. sa URL: <http://hrcak.srce.hr/174524>.

Samardžija, M. (Ur.). (1999). *Norme i normiranje hrvatskoga standardnog jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.

Silić, J. (2006). *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Zagreb: Disput.

Silić, J. i Pranjković, I. (2007). *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.

Škarić, I. (2000). *Temeljni suvremenoga govornišva*. Zagreb: Školska knjiga.

Škiljan, D. (2015). *Javni jezik*. Zagreb: Biblioteka Electa.

Vrsaljko, S. (2010) Noviji pristupi funkcionalnoj stilistici. *Magistra Iadertina*. vol. 5, god (2009/2010). Zadar: Sveučilište

Vuletić, B. (2006). *Govorna stilistika*. Zagreb: FF Press.

Zagorec, S. (2014). *Politika i gospodarstvo*. Preuzeto 8. lipnja 2018. URL: drzavna.matura.hr/wp-content/uploads/2014/01/prirucnik_PiG.pdf.

Živko, M. (2010). *Morfološko sintaktička valencija glagola u hrvatskom češkom jeziku te češko hrvatski valencijski rječnik glagola*. (doktorski rad). Prag, Filozofski Fakultet. preuzeto 10. lipnja 2018 sa URL: <https://bib.irb.hr/671732>.

MREŽNI IZVORI

Doktor Franjo Tuđman. (n.d.) preuzeto 8. lipnja 2018. s URL: www.tudjman.hr

GNL: Google News Lab. (n.d.) preuzeto 9. lipnja 2018 s URL: <http://inauguratespeeches.com/>

HJP: Hrvatski jezični portal. (n.d.) preuzeto: 10. lipnja 2018 s URL: <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>

Jutarnji list. (2010). *Pročitajte inauguracijski govor Ive Josipovića*. preuzeto 8. lipnja, 2018 s URL: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/procitajte-inauguracijski-govor-ive-josipovica/2226089/>

NW: *Experts Available: What Type of Inauguration Speech Will Donald Trump Deliver*. (2017) URL: <https://newswise.com/articles/what-type-of-inauguration-speech-will-donald-trump-deliver>

Stjepan Mesić. (n.d.) preuzeto 8. lipnja 2018 s URL: www.stjepanmesic.hr

Ured predsjednice Kolinde Grabar Kitarović. (n.d.) preuzeto 8. lipnja 2017. s URL: www.predsjednica.hr

7. PRILOZI

7.1. INAUGURACIJSKI GOVORI

7.1.1. Prisežna poslanica Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana

Zagreb, 5. kolovoza 1997.

Hrvatice i Hrvati u Domovini i u svijetu,
građanke i građani Republike Hrvatske!

U ovom svečanom trenutku, kao – voljom naroda ponovno izabrani – Predsjednik Republike Hrvatske, obraćam vam se ovom prisežnom poslanicom:

Izražavajući zahvalnost članovima Hrvatske demokratske zajednice – koja je bila nosilac moje kandidature – i svima onima koji su svoj glas dali za mene, svečano izjavljujem, da ću biti nepristran Predsjednik svih Hrvata, i svih hrvatskih državljana. Bez obzira na njihove stranačke, ili ine osobitosti.

Davši prisegu, kao hrvatski državni poglavar, obvezao sam se da ću vjerno služiti hrvatskom narodu i svima hrvatskim građanima. To ponajprije znači da ću dostojno braniti i štiti hrvatske nacionalne i državne interese. U tu svrhu činit ću sve, da sveukupna hrvatska vlast, i svi hrvatski građani, dosljedno štiju Ustav i pravni poredak.

Moja je ustavna obveza, da kao državni poglavar, izravno izabran od naroda, osiguram jedinstvo hrvatske državne vlasti – izvršne, zakonodavne i sudbene, u provedbi sveukupne državne politike. Samo zajedničkim stvaralačkim pregnućima svih tijela državne vlasti, i građana svih slojeva stanovništva, možemo – uz Božju pomoć – osigurati: stabilnost svoga demokratskog poretka; neprestani gospodarski i kulturni razvitak; rast blagostanja za sve građane, te međunarodnu sigurnost svoje Domovine, samostalne i nezavisne, suverene i demokratske hrvatske države.

Štovani hrvatski građani!

Naraštajima našega doba povijest je dodijelila ispunjenje devetstoljetnog hrvatskog sna. Programom nacionalnog preporoda, koji je pozivom na pomirbu zavađenog i rastrojenog hrvatstva i domovinske i iseljene Hrvatske, obuhvatio sve stališe i sve naraštaje, ostvarili smo najviše nacionalne i slobodarske ciljeve, za koje su živjeli, i umirali, hrvatski ljudi tijekom duge, tegobne i neizvjesne povijesti.

Pod cijenu velikih, ali srazmjerno malih žrtava, u odnosu na one iz najnovije povijesti, oživotvorili smo svoju slobodu, svoju državnu samostalnost i nezavisnost, svoju demokraciju, svoje časno mjesto u svjetskoj zajednici suverenih naroda i država.

Od povijesnog objekta hrvatski je narod, napokon, postao subjekt u međunarodnom poretku suvremenog čovječanstva.

Nacionalno-državno osamostaljenje hrvatskog naroda praćeno je, ponekad, od nekih utjecajnih svjetskih čimbenika s nerazumijevanjem, pa i s nepovjerenjem i nesklonošću. Takav odnos uvjetovan je nastojanjem da se, pod svaku cijenu, održi međunarodni poredak, stvoren voljom pobjedničkih sila u prvom i u drugom svjetskom ratu.

Osim toga, mnogi u međunarodnoj zajednici i svjetskoj politici, izvlače iznenađujuće jednostrane ili pojednostavljene zaključke, iz bitnih značajki suvremenog čovječanstva. Polazeći od činjenice da se svijet – na dostignutom stupnju civilizacije – sve više tehnološki i informacijski integrira, oni teže nametanju svoje isključive volje u regionalnim i globalnim okvirima. Oni – s osnova univerzalističkih i liberalističko-socijalističkih pogleda – ne uzimaju u obzir drugu bitnu značajku današnjeg doba, koja govori da se svijet, baš u okviru civilizacijskog napretka i integracije, istodobno sve više nacionalno individualizira. Budući da se to očituje u sve većem broju slučajeva državnog osamostaljenja – do jučer nesamostalnih i združenih, pače i nepoznatih i nepriznatih, tzv. nepovijesnih naroda – oni žele spriječiti takve pojave, jer one tobože nisu u duhu civilizacijskog napretka, i, po njihovu, zamršuju međunarodne odnose.

No, na primjeru Hrvatske očitovala se i ona druga, razboritija i dubokoumnija misao, koja je u skladu s društvenim kretanjima današnjega svijeta. Nasuprot zaprepašujućeg suprotstavljanja, svijet je i s divljenjem pratio, začudno, osamostaljenje Hrvatske. U potki

takva pozitivnog odnosa utkana je spoznaja, da narodni i državni subjekti ostaju nezamjenjive sastavnice svjetske zajednice, i međunarodnog poretka. I još k tome, da je hrvatski narod jedan od najstarijih naroda današnje Europe, pa mu se na osnovama bilo kakvih načela, a najmanje morala, ne može odricati pravo na državnu samosvojnost.

Uskrsnuvši i obranivši, svoju državnu suverenost, – koju smo imali od VII. do XII. stoljeća, a zatim sačuvali nacionalno-državnu samobitnost, makar i u okrnjenom obliku – na nama je, danas, prešna zadaća, da neobaviješteni i umišljeni svijet uvjerimo o stvarnoj istini o našoj prošlosti i sadašnjosti; o našim nedostupnim državnim interesima, i o našem svrhovitom mjestu u međunarodnoj zajednici. Po svom geopolitičkom položaju, hrvatski narod, oduvijek, pripada zapadnoj, sredozemnoj i srednjoeuropskoj civilizacijskoj sferi. On je dao svoj golemi obol obrani zapadne civilizacije, od osmanlijske najezde na Europu, ali, također, i razvitku europske kulture. O tome hrvatski narod ima vjerodostojna svjedočanstva: u pisanim i kamenim spomenicima; u svojim gradovima; u svojoj književnosti i umjetnosti iz doba europskog humanizma i renesanse; iz čitavoga svoga četrnaeststoljetnog bivstvovanja na ovom području, između Drave, Dunava i Jadrana.

Danas je Hrvatska važan i nezaobilazan čimbenik, u uspostavi mira i novog međunarodnog poretka, nakon sloma komunističkog sustava i višenacionalnih država, kakve su bile SFRJ, ČSR i SSSR. Hrvatska ima uspostavljene, pa i razvijene i prijateljske odnose, s većinom zemalja današnjega svijeta. Ona je konstruktivan član i svjetske Organizacije ujedinjenih naroda, te Organizacije o europskoj sigurnosti i suradnji (OESS) i Vijeća Europe. Hrvatska pridaje posebnu važnost suradnji s glavnom svjetskom velesilom SAD, ali i s EU, i sa svim državama u njezinu okviru, i posebno sa susjednom Italijom, te s Francuskom, Njemačkom i Velikom Britanijom. Posebnu pozornost pridajemo razvitku prijateljskih odnosa sa zemljama Srednje Europe, te s velikom Kinom i Rusijom, i s islamskim zemljama.

Hrvatska daje, dosljednu, potporu oživotvorenju Daytonskog sporazuma, o rješenju bosanske krize; te Washingtonskog sporazuma o hrvatsko-muslimanskoj Federaciji u BiH, i o njezinoj suradnji s Hrvatskom.

Do Washingtonskog i Daytonskog sporazuma moglo je doći nakon što je hrvatski narod, zajedničkom borbom domovinske i iseljene Hrvatske, i osobito jedinstvom Hrvata iz

Hrvatske i BiH, spriječio ciljeve jugokomunističke i velikosrpske agresije da pokori i Hrvatsku i BiH. Ali također i namjeru, da se – na račun i hrvatskih područja – uspostavi posebna muslimanska država.

U izvanredno složenim međunarodnim okolnostima hrvatskom slogom uspostavili smo državu, te osigurali opstojnost samostalne Hrvatske, i konstitutivnost hrvatskog naroda u BiH, uz međunarodnu suglasnost o povezanosti hrvatsko-muslimanske Federacije s Hrvatskom.

Hrvatska je za punu normalizaciju odnosa sa SR Jugoslavijom, a i za razvitak, što svestranijih gospodarskih i drugih odnosa i sa svim drugim zemljama jugoistočne Europe.

Ali, oslobodivši se komunističko-totalitarističkog i jugoslavenskog jarma, Hrvatska odlučno odbija svaku mogućnost ponovne političke integracije u balkanskim, ili inim jugoistočno-europskim okvirima.

Hrvatska teži punoj suradnji sa zemljama Srednje Europe, te integraciji u euro-atlantski gospodarski i sigurnosni sustav.

Sa svima državama, i međunarodnim i svjetskim čimbenicima, Hrvatska je spremna razvijati odnose na osnovama međusobnog poštivanja i dijaloga. Međutim, Hrvatska neće popustiti ni pod kakvim pritiscima, niti pristati na ustupke koji bi bili u suprotnosti s njezinim nacionalnim interesima, ili bi u bitnome narušavali njezinu državnu suverenost.

Hrvatice i Hrvati, i svi hrvatski državljani!

Početak moga novog predsjedničkog mandata podudara se s novim razdobljem, u izgradnji samostalne i demokratske hrvatske države.

Ove godine nalazimo se pred svršetkom mirne reintegracije područja Hrvatskog Podunavlja, koje je bilo okupirano jugosrpskom agresijom, a potom pod privremenom upravom Ujedinjenih naroda (UNTAES-a). Time se i posljednji pedelj teritorija Republike Hrvatske stvarno vraća pod njezin državni suverenitet.

To je ujedno i zadnji čin pobjedonosnog završetka, nametnutoga nam, domovinskog rata.

Sada se sa svim raspoloživim snagama i sredstvima, tvarnim i duhovnim izvorima, možemo posvetiti obnovi i izgradnji svoje Domovine. Obnova razrušenih dobara i područja, i povratak prognanika, zahtijevat će, još nekoliko godina, goleme napore i velika novčana sredstva. Da bismo tu prešnu zadaću mogli obaviti, što brže i što uspješnije, potrebno je razumijevanje i naprezanje svih tijela državne uprave, ali i svih društvenih čimbenika, i svega pučanstva.

U gospodarskom razvitku dosada smo – na osnovama slobodnog tržišta i privatnog poduzetništva – postigli zamjetne rezultate, usprkos skrajnje nepovoljnim okolnostima, uzrokovanim agresijom, komunističkim nasljeđem i svojevrsnom izolacijom, ne samo zbog gubitka dotadašnjih vanjskih tržišta. Na opće čuđenje svijeta, uspjeli smo zbrinuti stotine tisuća prognanika, izbjeglica i svih stradalnika rata; te istodobno oboriti hiperinflaciju; uvesti novu, vlastitu, stabilnu, valutu; prikupiti znatne devizne pričuve; oživjeti proizvodnju i sveukupno gospodarstvo.

S postignutim rezultatima Hrvatska je stekla ugled u svijetu, kao jedna od najprosperitetnijih od bivših socijalističkih zemalja. Zadobivši izričito povjerenje poslovnoga svijeta, naša je zemlja privlačna za priljev, i za izravna ulaganja, stranog kapitala.

Naši napori u gospodarskom razvitku, u narednom razdoblju, moraju biti usredotočeni na povećanje proizvodnje i zaposlenosti, na modernizaciju i veću učinkovitost svih gospodarskih subjekata. Povećanjem i bržim rastom nacionalnog dohotka (oko šest do sedam posto godišnje), moramo osigurati povećanje životnog standarda, i socijalne sigurnosti svih zaposlenih. To je preduvjet, da i umirovljenicima, povećanjem mirovina, osiguramo mirnu i zadovoljnu starost, a mladima zaposlenje i rješavanje stambenog pitanja.

Za sveukupni gospodarski život, a pogotovo za turizam, od naročite je važnosti da što prije dovršimo izgradnju strateške mreže prometne i energetske infrastrukture, u čemu je Hrvatska u bivšoj jugoslavenskoj zajednici bila sustavno zapostavljena.

Hrvatska vlast mora brinuti o napretku i boljitku svih društvenih stališa i svih svojih građana.

Za opći gospodarski razvitak, od velike je važnosti napredak sela, što valja osigurati modernizacijom svega poljodjelstva, i osobito poticanjem obiteljskih gospodarstava.

S obzirom na to, da – i naše, i sveopće – iskustvo opominje, da se u zaštiti svojih nacionalnih i državnih interesa moramo oslanjati, prije svega, na vlastite snage – jedna od prvotnih zadaća, ne samo državne vlasti nego i svih društvenih i znanstvenih subjekata, mora biti briga o jačanju obrambene moći naše oružane sile, na pobjedonosnim tradicijama Hrvatske vojske iz domovinskog rata.

Za sveukupni – društveni, gospodarski, kulturni i znanstveni – napredak Hrvatske, od bitne je važnosti dalji razvitak demokracije, na počelima vlastitih iskustava i probitaka, te onih iz suvremenoga svijeta. Bitna pretpostavka za to jest: poštivanje ustavnog i jačanje pravnog poretka. Državno-upravna vlast – koja je izabrana voljom naroda – mora, na svim razinama, osigurati vladavinu prava i nepodmitljive socijalne pravde. Vlast u cjelini, i svaki pojedini sudionik u njoj, mora se dosljedno pridržavati ustavno-pravnih načela o poštivanju demokratskih sloboda, te ljudskih i manjinskih prava.

Upravo radi toga valja poticati podizanje svijesti građana o njihovoj odgovornosti za ispunjavanje – pojedinačnih i društvenih – obveza prema svojoj državi.

Od prvih dana, uspostave samostalne Hrvatske, zahtijevao sam – a sada ću u mirnodopskim okolnostima još odlučnije na tome ustrajati – da se iz redova naše istinski demokratske vlasti bespogovorno uklanjaju svi ostaci komunističkog nenarodnog režima, i sve pojavnosti birokracije, i činovničke samovolje prema građanima, a neodgovornosti prema državi.

U svom novom mandatu, zahtijevat ću skrajnju dosljednost u beskompromisnom sprečavanju i obračunu sa svim oblicima mita i korupcije, odnosno svake zlorabe službenog položaja, ili potkradanja državne imovine. Ali također i ilegalnog rada, te izbjegavanja poreznih i drugih obveza, ili stečenih privilegija na protuzakonit način.

S obzirom na izrazito nepovoljne demografske prilike, uzrokovane protuhrvatskim režimima u prošlosti, valja nam odlučnije rješavati uvjete za brži i što brojniji povratak iseljenika, i privremeno zaposlenih u inozemstvu.

Moramo biti svjesni, da od demografske obnove zavisi i sveopći napredak Hrvatske. Stoga moramo posebnu brigu posvetiti položaju žene i majke, te svestranom osiguranju budućnosti mladih u svojoj Domovini.

U nastavku općeg političkog preporoda hrvatskog naroda – s kojim smo tisućljetni san o svojoj slobodi i svojoj državi pretvorili u stvarnost – sada, na prijelazu iz drugog u treće tisućljeće, na nama je, da dovršimo i punu integraciju hrvatskoga nacionalnog bića, u teritorijalnom i u duhovnom smislu. Zbog teritorijalne podijeljenosti, te državno-političke nesamostalnosti, hrvatski narod nikada do sada nije mogao ostvariti tu pretpostavku svoje trajne državne samosvojnosti. U tu svrhu, ali i radi što uspješnijeg rješavanja svih aktualnih problema, iz unutrašnjeg i međunarodnog života, potrebna je svijest, kako za prevladavanje svih pojavnosti regionalističko-autonomaškog podvajanja, tako i za suradnju svih političkih i društvenih čimbenika – iz većinskih i oporbenih redova – kad su u pitanju općenacionalni i državni interesi. To nije nikakav uskonacionalistički zahtjev, već poziv na nužnost prihvaćanja visokih načela, kojih se pridržavaju u svojoj državnoj politici svi zreli narodi.

U stvaralačkom raspravljanju, i pregnuću svih političkih i društvenih subjekata, oko rješavanja svih aktualnih pitanja – a ne u nihilističkom poricanju i anarhističkom rastrojstvu, ili demagoškom obmanjivanju – možemo postići i svrhovitije rezultate u gospodarskom i kulturno-znanstvenom razvitku, u podizanju životnog standarda svega pučanstva, te u jačanju međunarodnog položaja svoje države.

Uvjeren sam da će hrvatski narod – koji je pod svojim razboritim i odlučnim vodstvom, i u najtežim unutarnjim i vanjskim okolnostima – ostvario svoje povijesne ciljeve, znati sačuvati i učvrstiti sve stečevine svoje nadživotne borbe, za svoju slobodu i svoju državu.

Kao hrvatski državni poglavar, – svjestan svoje odgovornosti pred hrvatskim narodom i svim hrvatskim građanima, pred Bogom i međunarodnom zajednicom, u njezinoj brizi za mirom - u svom novom predsjedničkom mandatu učinit ću sve, u okviru svojih ustavnih ovlasti, da

bih osigurao, što potpunije, ostvarenje iznijetih ciljeva i zadaća. Da, u hrvatskoj nacionalnoj slozi, gradimo svoju Domovinu tako, da Hrvatska bude zemlja demokratskih ljudskih sloboda, gospodarsko-kulturnog procvata, blagostanja i sreće svih njezinih građana. Da Hrvatska bude snažan čimbenik mira, suradnje među narodima, i stabilnosti novog međunarodnog poretka, u ovom dijelu svijeta.

7.1.2. Inauguracijski govor predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića

18. 2. 2000.

Građani Republike Hrvatske,

Cijenjeni gosti i uzvanici iz zemlje i inozemstva,

Dragi prijatelji,

Obraćam Vam se s osjećajem duboke počasti i odgovornosti spram visoke dužnosti kojoj sam upravo prisegao.

Povjerenje građana Hrvatske obvezuje. Njima dugujem ovu čast. Zajedno s vama, dragi sunarodnjaci, uložiti ću sve svoje sposobnosti, svoju snagu i um da u tom zajedničkom poslu učinimo Hrvatsku boljom i drugačijom.

Obnašati ću svoju dužnost odgovorno i savjesno.

Bit ću Predsjednik svih građana ove zemlje.

Isto tako bit ću građanin Predsjednik.

Želim nastaviti naše neposredne susrete i razgovore. Oni su mi bili i poticaj i usmjerenje kako i za što se boriti na političkoj i javnoj sceni sve ove godine iza nas. Od Hrvatskog proljeća do hrvatske samostalnosti, od prvih demokratskih izbora do današnjeg dana.

Dame i gospodo,

Počašćen sam što danas i ovdje mogu pozdraviti brojne poštovane goste iz Europe i svijeta.

Vaša nazočnost još je jedna gesta široke međunarodne potpore politici demokratskog zaokreta. Plebiscitarno izglasovanoj 3., a zatim i 24. siječnja. Ta se promjena hrvatske političke scene potvrđuje i ovim današnjim događajem. Vaša potpora i brojne čestitke obvezuju. Hrvatskoj je, nakon parlamentarnih izbora, pružena i ruka dobrodošlice u krug institucija demokratskih država Europe i svijeta. Ponovno, kao i 15. siječnja 1992. kada je bila međunarodno priznata. Hvala vam na tome još jednom.

U obnašanju svoje dužnosti želim razvijati suradnju sa svima onima u svijetu koji u Hrvatskoj vide svojeg partnera i prijatelja. A takvih je, kao što danas ponovno vidimo i osjećamo, puno.

Jačanje neposrednih veza i odnosa među našim zemljama, narodima i građanima, bit će moja zadaća i bitan dio mojih predsjedničkih aktivnosti. Svijet se danas povezuje i prožima. Svemu tome Predsjednik Republike Hrvatske mora dati potporu punim autoritetom svoje funkcije i svojeg osobnog angažmana.

Kao Predsjednik Republike Hrvatske usko ću surađivati s Hrvatskim državnim saborom i Vladom; i s Predsjednikom Sabora i Vlade. Želim doprinijeti ostvarenju Programa promjena kojeg je Vlada predložila, a Hrvatski državni sabor podupro i usvojio. Naši građani za te promjene dali su svoj glas, i nakon godina čekanja i odricanja itekako ih zaslužuju. Koristim ovu prigodu pridružiti se pozivu koji je predsjednik Vlade uputio ukupnoj našoj javnosti. Udružimo snage i stvorimo Hrvatsku kakvu svi mi njeni građani sanjamo i zaslužujemo. Svi želimo da Hrvatska postane istinsko demokratsko društvo.

Učvrstiti sve institucije pravne države, poštovanje ljudskih i manjinskih prava, slobode medija, i stvaranje stabilnog i trajnog okvira tržišnog gospodarstva i socijalno odgovorne države, naša je zadaća i dužnost. Ostvariti ravnomjerni razvitak svih tradicionalnih hrvatskih regija; od kontinenta do obale, mora i otoka.

Hrvatska je bogata u svojoj raznolikosti. Stoga ću se zalagati za decentralizaciju države, razvitak lokalne samouprave i punu slobodu svih inicijativa iz svih krajeva Hrvatske. Sve to za nas danas, ali isto tako i naraštaj koji dolazi, i to neopterećen povijesnim i ratnim hipotekama. To su, uostalom, pokušavale ostvariti i generacije prije nas, u različitim burnim vremenima i okolnostima.

Hrvatska je oduvijek bila zemlja ljepote i šansi, ali i baš zato, raskrižje različitih interesa. Danas i ovdje na nama je izuzetna prilika i odgovornost stvoriti društvo koje pruža šansu sposobnima i otvara perspektive mladima. No, istovremeno i pruža socijalnu sigurnost svima koji su svoj život i radni vijek ugradili u svoju domovinu Hrvatsku.

Posebno ću se zalagati za dostojan život svih branitelja i članova njihovih obitelji, istinskih junaka i stožera našeg domovinskog rata. Događaja koji je stvorio temelje za samostalnu i suverenu Hrvatsku.

Učinit ću sve da bih potpomogao i konačni povratak prognanika svojim kućama.

Kao Predsjednik države djelovat ću u skladu s ustavnim ovlaštenjima protiv socijalne nepravde, kriminala i korupcije, te svakog oblika zlouporabe vlasti. Pred zakonom svatko mora biti jednak, bez obzira na dob i spol, nacionalnost, vjeru i političko uvjerenje.

Svaki naš građanin ima pravo na život u dostojanstvu i na perspektivu bolje budućnosti. Politika nije samo niti poglavito puki zanat i tehnologija. Politika bez morala i poštovanja etičkih vrijednosti gubi svaki ljudski smisao. Postaje teret na leđima nacije i građana, i hipoteka u odnosima sa svijetom. U Hrvatskoj novog, poslijeizbornog doba, nema više prostora niti smije biti okolnosti za "griješ struktura".

Dame i gospodo uzvanici,

Cijenjeni građani Republike Hrvatske,

Hrvatska želi živjeti u miru i suradnji sa susjedima. Sa svima koji već danas mogu ili će u skorjoj budućnosti moći sudjelovati u civilnim vrijednostima suvremenog društva.

Učinit ćemo sve što je do nas da ova zemljopisna i politička regija u cjelini postane stabilna i sigurna; demokratska i prosperitetna. Poštovat ćemo preuzete međunarodne obveze.

No, isto tako spremni smo zajedno s drugim mislećim snagama današnjeg globalnog društva tražiti najbolje odgovore na složene, i ne lake izazove suvremenog svijeta. Novi svjetski poredak ne znači stvaranje jedne jedinstvene države, nego društva koje živi u zajedničkom vrijednosnom sustavu: demokracije i gospodarskog prosperiteta. Stoga, u tom globaliziranom svijetu, svojom pameti i radinošću; sposobnošću i upornošću naših građana, odgovornošću i učinkovitošću državnih institucija moramo otvarati prostor za vlastitu kreaciju i afirmaciju. Gospodarstva poglavito, ali isto tako i drugih nacionalnih vrijednosti. Samo takvom politikom i samo takvim ostvarenjima postaje se aktivan partner i pouzdan član velike europske i euroatlanske obitelji.

Takva uspješna Hrvatska može i mora biti potpora hrvatskom narodu kao jednom od tri konstitutivna naroda u susjednoj Bosni i Hercegovini. Također i hrvatskim nacionalnim manjinama u drugim zemljama. Takva uspješna Hrvatska prestaje biti zemlja stoljetnog iseljavanja svojih sinova i kćeri. Hrvatska migracija diljem svijeta svim je srcem potpomogla stvaranje hrvatske države. Pozivamo sve njene generacije da još jednom pronađu motiv i vjeru za suradnju s maticom zemljom. Bilo u svojoj staroj ili novoj domovini. Pozivam vas da zajednički takvu Hrvatsku, koju smo stvorili u domovinskom ratu, snagom našeg naroda, uključimo u Europu iz koje smo bili nepotrebno odsutni. Djelujmo već od danas tako da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije i NATO saveza.

Molim sve uzvanike i sve naše prijatelje koji danas nisu mogli biti ovdje, ali su uputili čestitke i pozdraviti rezultate izbora kao demokratsku prekretnicu u Hrvatskoj, da nam na tom putu pruže potporu i budu partneri. Tako da doprinesu kako bi se ti naši strateški ciljevi što brže i jednostavnije ostvarili.

Dragi prijatelji,

Na ovom su se mjestu odigrali mnogi slavni i značajni; radosni i tragični događaji u povijesti naše zemlje. Očuvajmo nadu i optimizam da sada voljom, sposobnošću i radom, te umijećem

svih građana naše domovine otvorimo novi put za Hrvatsku. Hrvatsku kao demokratsku i uspješnu zemlju u desetljeću i stoljeću koje počinje. Hvala Vam svima još jednom, na povjerenju i potpori. To je temelj i trajni motiv u obnašanju ove izuzetne i zahtjevne dužnosti. Krenimo zajedno na taj put i prionimo na tu zadaću bez odgađanja.

7.1.3. Inauguralni govor predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića

18. 2. 2005

Poštovani visoki gosti i uzvanici,

gospođe i gospodo,

dragi prijatelji,

S osjećajem velike odgovornosti položio sam upravo, po drugi puta, prisegu kao predsjednik Republike Hrvatske. Preuzimam najvišu dužnost u prilikama koje su daleko bolje od onih godine 2000-te, kada sam prvi puta stupio na funkciju Predsjednika.

No, to ne znači da su zadaci što stoje preda mnom laki ili jednostavni. Naprotiv!

Danas, na početku svojega drugog predsjedničkog mandata osjećam potrebu, a smatram i dužnošću, obratiti se onima koji su me izabrali. Želim se obratiti i svim građanima Republike Hrvatske, a htio bih nešto reći i našim susjedima, kao i cijeloj međunarodnoj zajednici.

Onima koji su mi na izborima dali svoj glas, poručujem: opredijelili ste se za mene, jer ste prepoznali politiku koju sam zastupao, jer ste je razumjeli i prihvatili kao svoju. Dali

ste mi još jednom svoje povjerenje, jer ste ocijenili da su moji poticaji, moje inicijative i moje intervencije usmjerene na poboljšavanje života u Hrvatskoj. Dijelite moje uvjerenje da Hrvatska mora biti demokratska, civilizirana i napredna država, država vladavine prava i tolerancije, država u kojoj nitko neće biti diskriminiran, a svi će biti ravnopravni i jednakopravni. Vama obećajem da ću i u narednih pet godina ustrajati na istim načelima i zauzimati se za iste ciljeve.

Demokratska Hrvatska, država svih svojih građana, ponavljam: ravnopravnih građana, bila je i ostaje moj prvi i najviši cilj!

Hrvatska u kojoj će se dobro živjeti, u kojoj će se živjeti od rada i rezultata rada, u kojoj će se vrednovati znanje i kvalificiranost, a ne lukavstvo i prijevarena, o takvoj Hrvatskoj sanjam.

Zajedno s vama – u to sam siguran – taj se san može pretvoriti u stvarnost.

Obraćam se svim građanima Republike Hrvatske. Prisegom što sam je dao, ja sam postao vaš predsjednik. Za mene su svi građani jednaki i nije uopće važno, što se dio vas na izborima opredijelio za druge kandidate. Izbori su iza nas. Hrvatska ima jednoga predsjednika i taj je predsjednik ovdje za sve vas. Ako vas u prvome mandatu nisam uspio uvjeriti u opravdanost svojih poteza, ako vam u kampanji nisam uspio približiti svoja stanovišta, trudit ću se da to učinim sada.

Ne želim dijeliti, nego objedinjavati. Ne želim vladati, nego služiti – svima vama i našoj domovini.

Obraćam se susjednim državama. U svojem prvom mandatu odlučno sam se zauzimao za normaliziranje odnosa i razvijanje dobrosusjedske suradnje. Bilo je, a ima i danas prepreka na tome putu. Neke su kod nas, na našoj strani, neke se pojavljuju kod vas. Nemojmo tražiti ono što nas udaljuje, nađimo ono što nam omogućuje da mirno i sigurno živimo jedni uz

druge i da u suradnji ostvarujemo svoje interese. Suradujmo na putu prema ujedinjenoj Europi, jer nam je taj put zajednički !

Nemojmo dozvoliti prošlosti da nam onemogućava put u budućnost. Ali, ne prešućujmo prošlost. I, što je možda još važnije – nemojmo prošlost krivotvoriti, ni ovu jučerašnju, ni onu nedavnu. Svaka borba protiv istine unaprijed je osuđena na neuspjeh. A svatko, tko se ne želi suočiti s istinom o sebi i o vlastitoj prošlosti – taj je kukavica. Smognimo hrabrost da istini pogledamo u oči, i to najprije istini o sebi samima, a tek potom o drugima.

Vama, našim susjedima, obećajem: suradnja u regiji, dobri i normalni odnosi, ne samo među državama, nego i među njihovim stanovnicima, ostaju među prioritetnim ciljevima vanjske politike za koju ću se zauzimati. Dijelit ćemo s vama naša iskustva u približavanju Europskoj uniji, odnosno rado ćemo koristiti iskustva onih koji su već u Uniji.

Radit ću i dalje na prevladavanju hipoteke nedavnih ratova, što znači da ću se nastaviti zauzimati za pravo svih koji su izbjegli, ili bili prisiljeni napustiti svoje domove, da se vrate u miru i sigurnosti. Isto tako, neću posustati u naporima da pomognem pri rasvjetljavanju sudbine onih koje se i danas još smatra nestalima – na svim stranama.

Regija u kojoj će postojati otvorene granice, u kojoj se nitko neće osjećati ni smjeti osjećati ni privilegiranim, ni diskriminiranim na bilo kojoj osnovi, regija mira, sigurnosti, suradnje i uzajamnog razumijevanja – usprkos različitostima – to je regija o kojoj sanjam.

Zajedno – u to sam siguran – taj san možemo pretvoriti u stvarnost.

Obraćam se međunarodnoj zajednici, svijetu. U proteklih pet godina moji su napori na polju vanjske politike bili u prvome redu usmjereni na izvlačenje Hrvatske iz praktične izolacije i na mijenjanje slike Hrvatske izvan njezinih granica. Bez lažne skromnosti mogu reći da sam u tome uspio. I moram zahvaliti na podršci što sam je u tome u svijetu imao. Bez vašega razumijevanja moji napori ne bi mogli uroditi plodom.

Svijet u kojem danas živimo bitno se razlikuje od onoga od prije pet godina. Nad današnjim svijetom nadvila se opasnost globalnog terorizma, praćena rizicima koji proizlaze iz ne uvijek prikladnih metoda što se upotrebljavaju u borbi protiv toga zla naših dana.

Hrvatska je bila među prvima, ako ne i prva, koja je pozvala na stvaranje svjetske antiterorističke alijanse. U našu privrženost borbi protiv slijepog terora, ma gdje i bez obzira pod kojom maskom nastupao, ne može se sumnjati. Ali, tražili smo, a tražit ćemo i dalje da se sve radi u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda i pod mandatom svjetske organizacije. Hrvatska na to ima pravo. Dapače, Hrvatska je na to, kao sljednica jedne od zemalja – osnivača Ujedinjenih naroda – i obavezna.

Vama u svijetu, obećajem: nastavit ću raditi na tome da Hrvatska bude otvorena država, spremna primati i davati, usmjerena na ulazak u euro-atlantske integracije i duboko privrženost stvari mira i sigurnosti u globalnim razmjerima. Poticat ću svaki potez, svaku inicijativu usmjerenu na to da nas vi u svijetu prihvatite kao pouzdane partnere i saveznike – ne zato što bismo u svemu mislili jednako kao i vi, nego zato što smo pristaše jedinstva, građenog na različitostima.

Svijet u kojem rat neće biti pravilo, a mir iznimka, svijet u kojemu razvijenost neće biti privilegija, nego pravo, svijet u kojem će veliki i moćni dokazivati svoju snagu pomažući malima i slabima, a ne dominirajući njima, to je svijet o kojemu sanjam.

Zajedno, siguran sam u to, taj san može se pretvoriti u stvarnost.

Na kraju, samo još ovo: moje su ovlasti određene Ustavom, moje dužnosti naznačene su i u prisegi koju sam maločas dao. No, ja imam i jednu obvezu, ali i jedno pravo što nisu zapisani ni u jednom dokumentu. Ja sam, naime, kao predsjednik Republike, jedini dužnosnik kojega građani izravno biraju. Moje je pravo, ali i moja obveza uvijek i svuda nastupati kao njihov predstavnik.

Stoga obećavam: uvijek i svuda govorit ću o svemu što zanima naše građane, o svemu što ih tišti, o svemu što ih smeta, ali – naravno – i o svemu što odobravaju. Bit ću u punom i

pravom smislu riječi predstavnik građana, bit ću – kao što sam bio i do sada – predsjednik-građanin.

Vi ste me doveli na ovu visoku dužnost, vi ste mi povjerali funkciju predsjednika Republike, zbog vas sam ovdje i zbog vas i za vas radit ću u narednih pet godina.

Vi, građani, ste izvor moje snage, a ja sam vaš oslonac u vlasti. Zajedno možemo postići neizmjereno mnogo.

Siguran sam – možemo! Počnimo još danas!

Hvala!

7.1.4. Inauguracijski govora Ive Josipovića

Poštovani gospodine Mesiću, predsjedniče Republike Hrvatske, poštovani gospodine Bebiću, predsjedniče Hrvatskoga sabora, poštovana gospođo Kosor, predsjednice Vlade Republike Hrvatske, cijenjeni uzvanici iz zemlje i inozemstva, Vaše Ekselencije - predstavnici prijateljskih država, dragi sugrađani, sugrađanke i svi građani Republike Hrvatske, dragi gosti i prijatelji, dame i gospodo,

Pozdravljam sve naše građane i cijenjene goste iz Europe i svijeta, naše susjede. Vaš dolazak smatram gestom povjerenja, prijateljstva i partnerstva.

Stojim pred vama s osjećajem iznimne obveze i odgovornosti prema dužnosti koju su mi na izborima povjerali hrvatski građani. Osjećam zahvalnost i veliku čast. Prisegnuo sam da ću savjesno i marljivo obavljati dužnost koja mi je povjerena. Uložit ću svu svoju snagu, znanje i sposobnost da moj rad u potpunosti opravda povjerenje koje mi je iskazano.

Kvalitetna suradnja s Vladom Republike Hrvatske nužna je za uspješnost i mog i Vladinog mandata. Svoju novu dužnost obavljat ću savjesno i odgovorno na dobrobit Hrvatske i svih njezinih građana. Služit ću Hrvatskoj, služiti ću našoj prelijepoj domovini.

Želim biti predsjednik svih hrvatskih građana, ali i beskompromisno afirmirati vrijednosti demokratskoga društva, pravednosti i društvene solidarnosti.

U ovom svečanom trenutku, prije svega, sjećam se svih časnih ljudi koji su se borili, a mnogi i poginuli, za slobodnu i pravednu Hrvatsku. Njima dugujemo našu vječnu zahvalnost.

S poštovanjem zahvaljujem svom prethodniku, gospodinu Stjepanu Mesiću, čijih je deset godina predsjedničkog mandata dalo izniman doprinos razvoju hrvatske demokracije i jačanju našeg položaja u međunarodnoj zajednici.

Sjećam se i prvog hrvatskog predsjednika, dr. Franje Tuđmana, pod čijim je vodstvom Hrvatska izborila svoju neovisnost. Domovinski rat i hrvatski antifašizam, oživotvoren u partizanskoj borbi iz II. svjetskog rata, dva su stupa hrvatske državnosti čije ću nasljeđe uvijek isticati i poštovati. Stečevine antifašizma i Domovinskog rata danas znače domoljublje, zalaganje za demokraciju, ljudska prava, socijalnu osjetljivost i društvenu solidarnost.

U izbore za predsjednika Republike krenuo sam s vizijom europske, prosperitetne Hrvatske, a ključni izvor moje motivacije bila je PRAVDA, moralna i pravna podloga za novo i bolje društvo. Ostvarili smo državu, ali su pravda i pravednost vrijednosti koje tek trebamo pronaći u njihovoj punini.

Snaga, odgovornost i odlučnost često su ostajale skrivene. Danas ih ponovno pronalazimo jer su one nužne da bismo mogli slijediti istinsku pravednost i domoljublje. Pravednost koja ne čini iznimke i domoljublje koje ne počiva na osobnom interesu, koje ne ostaje samo na riječima, nego domoljublje koje se potvrđuje djelima i ogleda u rezultatima. Došlo je vrijeme da se Hrvatska preispita i odlučno promijeni ono što je pogrešno, ono što ljude čini nejednakima, što ih dijeli i ponižava. Nije samo riječ o tome da moramo mijenjati zakone i donositi nove ili bolje.

Riječ je o tome da svatko od nas počne mijenjati sebe. Jer temelj pravde uvijek smo mi sami, jer je svatko od nas taj koji svojim ponašanjem stvara ili negira pravednost. Zato, ne smijemo se bojati, ne smijemo šutjeti, ne smijemo okretati glavu! Hrabrost je ta koja pobjeđuje

nepravdu, koja ostvaruje bolje, pravednije društvo, društvo u kojem svaki građanin ima jednaka prava i jednaku šansu da se školuje, zaposli, zarađuje toliko da od toga njegova ili njezina cijela obitelj može pristojno živjeti, pravo da ima državu koja poštuje i štiti ljudska i druga prava svih svojih građana. U borbi za pravednost ja ću kao predsjednik Republike Hrvatske i kao njezin građanin biti prvi i nikada se neću umoriti.

To vam obećavam!

Hrvatska mora biti dom demokracije i ljudskih prava. Nositelji državne vlasti svoju dužnost moraju obnašati sukladno najvišim standardima političke i stručne odgovornosti i otkloniti svaki mogući sukob interesa koji bi mogao izazvati sumnju u njihovu nepristranost ili koristoljublje. Demokratski procesi moraju se nastaviti i uključiti ne samo pravo većine da donosi političke odluke, nego i političku kulturu koja će štititi i legitimne interese manjine.

Jačanje pravne države i institucija s jedne, ali i uključivanje što većeg broja građana u demokratske procese odlučivanja i nadzor vlasti, važne su smjernice razvoja naše demokracije. Jednako važna su i ljudska prava, ne samo temeljna, nego i prava viših generacija, poput prava na zdravlje, prava na obrazovanje i prava na rad.

Demokracija i doktrina ljudskih prava obuhvaćaju i vjerska i manjinska prava. Hrvatska je zemlja vjerskih sloboda. Vjerovanje ili nevjerovanje - pravo je svakoga građanina. Sve vjerske zajednice imaju pravo na slobodu izražavanja vjere i potrebnu državnu potporu za ispunjenje svojih vjerskih potreba sukladno ekonomskim mogućnostima zemlje i načelu pravednosti. Svaka diskriminacija, nacionalna, vjerska, spolna, prema seksualnoj orijentaciji, socijalnom ili regionalnom podrijetlu, ili iz bilo koje druge osnove, nedopustiva je i osobno ću joj, kao predsjednik Republike Hrvatske, biti zapreka.

Nacionalne manjine i njihova kultura bogatstvo su Hrvatske i sastavni dio ukupne hrvatske baštine. Nacionalne manjine sjajna su poveznica Hrvatske sa svojim matičnim državama, kao što je hrvatska dijaspora most koji Hrvatsku spaja s drugim zemljama.

Prošao sam cijelu Hrvatsku, posjetio stotine sela i gradova, susreo tisuće ljudi od kojih mnogi naporno rade - i ne mogu živjeti od svoga rada. Mnogi uopće nemaju zaposlenje. Mnogi su na rubu egzistencije. To se mora promijeniti!

Imamo zemlju čija su prirodna bogatstva, poštenje i marljivost ljudi dovoljni da svi njezini građani mogu dobro živjeti. Moramo te resurse upotrijebiti na pravi način da stvorimo društvo koje počiva na radu, znanju i kreativnosti.

Poduzetništvo je temelj gospodarskog napretka. Napokon, poduzetništvo moramo odlučno potaknuti jačajući motivaciju za domaća i inozemna ulaganja. Potrebno je definirati najefikasnije mjere poticaja u gospodarstvu i napokon stvoriti najpovoljnije uvjete za proizvodnju i izvoz.

Nema naprednoga gospodarstva ako svi koji sudjeluju u procesu rada nisu motivirani. Zato su prava radnika i prava svih zaposlenika, kao i socijalni dijalog, sastavni dio napretka. Poštene plaće za pošten rad, pristojne mirovine za doprinos koji su starije generacije dale našem društvu, sastavni su dio pravednosti za koju se zalažem.

Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza. Moramo se suočiti s činjenicom da smo je kasno prepoznali i tako dopustili da se razmaše do razine koja ugrožava temeljne vrijednosti hrvatskoga društva. Svoje korijene ona dijelom ima u svjetskoj krizi, ali važne uzročnike ima u Hrvatskoj. Dugoročne negativne posljedice nepravedne i dijelom kriminalne pretvorbe i privatizacije, koje su dovele do urušavanja gospodarskih resursa i gubitka radnih mjesta, valja istaknuti kao bitne generatore krize, ove gospodarske, ali i moralne.

Korupcija i organizirani kriminal, posebno onaj gospodarski, drugi je važan razlog krize u kojoj se nalazimo. Usto, nedostatak odgovarajuće gospodarske politike koja nije uvijek prepoznala kako valja više proizvoditi i izvoziti, kako treba prepoznati svoje komparativne prednosti, ravnomjerno poticati turizam, poljoprivredu i industriju, malo poduzetništvo i obrt, doveo je do žalosne činjenice da Hrvatska danas proizvodi manje nego što je proizvodila prije rata. Broj nezaposlenih iz dana u dan raste, kao i broj nelikvidnih tvrtki i tvrtki u stečaju.

To se mora promijeniti!

Zajedno s Vladom, u čije ovlasti spada gospodarstvo, uz pomoć gospodarske diplomacije - zagovarajući optimalna rješenja, spreman sam predano raditi na gospodarskim reformama. Ali uspjeh je nužno vezan uz optimizam, vjeru u vlastite snage i spremnost da se pravednom raspodjelom tereta krize svim građanima pošalje poruka solidarnosti, ali i predanosti u provedbi reformi.

Socijalna osjetljivost, zaštita najsiromašnijih, nezaposlenih, bolesnih, djece i obitelji naša su ljudska i građanska obveza. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti dio su onih vrijednosti na kojima počiva hrvatsko društvo i kultura.

Svaki građanin ima pravo na zdravlje i primjerenu zdravstvenu zaštitu te mirovinski sustav koji omogućava pristojan život ljudima koji su završili svoj radni vijek. Financiranje zdravstva i mirovinski sustav to moraju omogućiti. Ekologija i održivi razvoj nuždan su dio razvojne filozofije razvoja hrvatskog društva.

Ali, nema napretka za društvo koje ne ulaže u znanje. Znanost i obrazovanje dostupno pod jednakim uvjetima svakom mladom čovjeku, cjeloživotno obrazovanje te integracija u europski obrazovni i znanstveni prostor, nužna su pretpostavka cjelokupnog razvoja. Mladi su ljudi naše najveće bogatstvo. Ulaganje u njihovo obrazovanje najbolja je investicija.

Vjerujem u našu sposobnost da svladamo teškoće i da znanjem, odlučnošću i vizijom svoju domovinu učinimo razvijenom europskom zemljom.

Hrvatska hoće pobijediti krizu i postupno postati zemljom rada i blagostanja!

Hrvatska je pri kraju puta u Europsku uniju. Zbog rata, ali i zbog naše donedavne nespremnosti za važne reforme, kao što je odlučnija borba protiv korupcije, taj je put potrajao dulje od očekivanog. Ipak, sve dosadašnje Vlade i sazivi Hrvatskoga sabora, uključujući i pregovarački tim, uvijek su iskreno željeli europsku Hrvatsku i zato im zahvaljujem na velikim naporima koje su učinili da se ostvari naš europski san. Zajedno s Vladom, pokrenut ću odlučne poteze i reforme potrebne da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije.

Članstvo u Europskoj uniji velik je izazov u kojem moramo pokazati svoju sposobnost da uspijemo na velikom i zahtjevnom europskom tržištu i da do kraja prihvatimo sve demokratske vrijednosti ujedinjene Europe.

Tu zadaću možemo ostvariti dobrom pripremom svoga gospodarstva, jačanjem znanja, znanosti i usvajanjem novih tehnologija, poštujući postulate održivog razvoja. Ali, EU je i izazov da se očuva vlastiti nacionalni identitet, da mali narod u velikoj multinacionalnoj zajednici ostane prepoznatljiv prema svom hrvatskom identitetu i identitetu svojih nacionalnih manjina.

A to možemo ponajprije kulturom, poštovanjem svoje tradicije, ali i poticanjem kreativnosti i suvremenog umjetničkog i kulturnog stvaralaštva te jačanjem nacionalnih kulturnih institucija. No vlastita se kultura ne čuva izolacijom. Uspješno njegovanje i afirmacija vlastite kulture podrazumijeva i otvorenost prema drugim kulturama, poštovanje kulturne raznolikosti i kulturnu suradnju s drugim državama.

Jean Monet, jedan od pokretača ideje europejstva, rekao je: "Mi ne ujedinjujemo države, mi u prvom redu zbližavamo ljude."

Hrvatska je već članica NATO saveza. To nije samo vojni, već je i politički savez koji promiče demokraciju i vrijednosti zapadne civilizacije. Prilagodba vojnim standardima NATO-a važna je zadaća koju otežava ekonomska kriza. Hrvatska inkorporacija u strukturu NATO saveza važna je i vojna i politička zadaća.

Hrvatska je i odgovorna članica UN-a, svjetske organizacije kao mjesta na kojemu se susreću države najrazličitijih političkih sustava, civilizacija, ekonomske razvijenosti i svjetonazora. Hrvatska se mora maksimalno koristiti mehanizmima koje za uspostavu političkih i gospodarskih kontakata nudi ta organizacija.

Razvoj dobrih odnosa sa susjednim zemljama i cjelokupnom regijom, od strateškog je značenja za Hrvatsku. Dobri odnosi sa susjedima jamče mir, sigurnost i stabilnost, otvaranje trgovinskih odnosa, investicije, rast turizma, kulturnu, sportsku i svaku drugu suradnju s državama u regiji. Razvoj dobrih odnosa sa zemljama u regiji od strateškog je značaja i jedan

je od prioriteta vanjske politike za koju ću se zalagati. Ističem da je sa susjedima potrebno razriješiti sva otvorena pitanja, od onih graničnih do onih koji su ostali kao posljedice rata.

Otkrivanje sudbine nestalih osoba, inzistiranje na odgovornosti za ratne zločine, povrat otetog kulturnog blaga, izgradnja porušenih objekata, povrat izbjeglica i jamstvo njihove sigurnosti te povrat imovine i rješavanje svih otvorenih pitanja, najvažnije su zadaće političara u svim državama. Miroljubiva politika nema alternativu, a sadašnja generacija političara naprosto nema pravo probleme ostavljati generacijama koje dolaze. Uvjeren sam da će partnerstvo u regiji, u kojoj će predvodničku ulogu imati gospodarski i politički najuspješnije zemlje, rezultirati prosperitetom svih zemalja koje će kulminirati ulaskom svih država i cijele regije u EU.

Fokus hrvatske vanjske politike na Europu i regiju podrazumijeva i svijest o tome da Hrvatska treba prijatelje u cijelome svijetu. Globalno mirotvorstvo i želja da se uspostave prijateljske, političke, gospodarske i kulturne veze širom svijeta, također su odrednica politike koju zagovaram. Velike zemlje, poput Rusije, Kine ili Indije, južnoameričke zemlje, Afrika, Azija i Australija, važni su partneri, osobito u gospodarskim odnosima.

Prihvatanje različitosti, političke, vjerske, kulturne, gospodarske, temelj je međusobnog razumijevanja i izgradnje dobrih odnosa. Zemlje u kojima živi hrvatska dijaspora smatram osobito važnima, kao i njegovanje gospodarske i kulturne suradnje s dijasporom. Već je mnogo puta dokazano i strateško partnerstvo sa Sjedinjenim Američkim Državama, ne samo kroz NATO, već i u bilateralnim odnosima, što nam je također osobito važno.

Zadaće koje su pred Hrvatskom, a time i pred nama koji smo dobili mandat da je vodimo, velike su. Inzistirat ću na razvoju države utemeljenom na vrijednostima odgovornosti, poštenja, povjerenja, poštovanja i načelima jednakih mogućnosti, nediskriminacije i vrednovanja kroz znanje i rad, jednom riječju – na pravednosti. Inzistirat ću na razvijanju sustava koji će potaknuti građane da prihvate i žive ove vrijednosti i načela, a ne da se osjećaju gubitnicima ako to čine.

Drugim riječima, inzistirat ću na sustavu u kojem će biti kristalno jasno da se korupcija i kriminal ne isplate. Imovina i društveni status stečeni na kriminalnoj osnovi neće biti dugoga vijeka. Vratit ćemo ljudima dostojanstvo i vjeru u to da se poštenje i odgovornost isplate.

Velika je odgovornost svih nas u ostvarivanju takve države i društva. Ja tu odgovornost prepoznajem i spreman sam svojim primjerom i radom potaknuti institucije, a time i građane, da krenu tim putem. Ali vidim da danas praktično svi težimo biti na tome putu. Vidim spremnost da se krene tim putem i novu snagu koja se rađa, snagu koja je spremna iznijeti dubinske reforme koje će Hrvatsku učiniti boljom i pravednijom. Malodušje i nemoć ostavimo prošlim vremenima, a u novo vrijeme unosimo i novu odlučnost. Zato vas molim, ni u jednom trenutku ne zaboravite da je ovo Vaša zemlja, u Vašim rukama i da nema drugoga gospodara osim Vas!

U XXI. stoljeću ujedinit ćemo se u borbi protiv korupcije i kriminala, tog karcinoma zdravog, pravednog i naprednog društva. Nije nam svejedno i nećemo više nijemo i nemoćno stajati dok prljavi novac kupuje hrvatsku imovinu i osvaja gospodarske resurse, omogućava lažne diplome, privilegije i nezaslužno bogatstvo. Kao predsjednik Republike obećavam da nikada neću odustati u borbi za pravedno društvo. Neću posustati u beskompromisnom obračunu s korupcijom, gdje god se pojavi. Svaki dan svoga mandata vodit ću se ovom istinom: Vaša dobrobit - moja je dužnost i cilj moga djelovanja!

U XXI. stoljeću izgrađivat ćemo državu utemeljenu na znanju, novim tehnologijama i konceptu održivog razvoja. Moderna država stasala sve do kraja prošlog stoljeća u zapadnim demokracijama, koja danas uglavnom dobro zadovoljava potrebe svojih građana, već sutra neće biti dovoljna. Nova, postmoderna država, morat će prihvatiti klimatske promjene, stroge ekološke standarde, ostvariti globalnu informatiziranost, spoznati novo poimanje ljudskih prava te znanost, obrazovanje i kulturu afirmirati kao poluge napretka i očuvanja vlastitog identiteta u globalnom i multikulturnom društvu.

Takva će država biti i učinkovit servis građanima i gospodarstvu. Bit će to država novoartikulirane suverenosti koja nije u sukobu, već u sinergiji s drugim državama, asocijacijama i međunarodnim organizacijama. U takvoj će se zemlji građani Hrvatske uistinu biti građanima Europe i Svijeta.

Kao predsjednik Hrvatske, spreman sam biti na čelu promjena koje očekuju našu domovinu. Znam da ne mogu sam.

Trebam Vladu, Sabor, političke stranke, ali prije svega Vas - dragi građani ove lijepe zemlje. Zajedno ćemo ispisati novu stranicu naše povijesti. Krećemo na jedan novi put, put stabilnije, sigurnije i gospodarski razvijenije zemlje, na put demokratskog i kulturnog napretka i socijalnog blagostanja. Put koji nije brz, put koji nije lagan. Bit ćemo snaga koja mijenja izgled ove zemlje, ruši temelje nepravdi i stvara novu Hrvatsku.

Bit će to napokon zemlja kakvu zaslužujemo, bit će to lijep, poželjan dom svih poštenih ljudi.

Građani Republike Hrvatske, hvala Vam, i još jedanput obećavam:

"Služit ću Vam, služiti ću našoj zemlji!"

Živjeli i živjela nam naša Hrvatska!

7.1.5. Poslanica predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović u prigodi inauguracije

Hrvatice i Hrvati u domovini i svijetu,
i sve hrvatske državljanke i državljani,
poštovani visoki gosti i uzvanici,
dragi prijatelji,

Prisegom koju sam upravo položila, obvezala sam se da ću služiti hrvatskom narodu i svim hrvatskim državljanima. S neizmjernim ponosom, ali istodobno svjesna velike odgovornosti, preuzimam dužnost hrvatske predsjednice.

U ovom svečanom trenutku sjećamo se svih onih znanih i neznanih hrvatskih kćeri i sinova koji su svoje živote, tijekom tisućljetne borbe za hrvatsku samostalnost, ugradili u temelje moderne hrvatske države. Posebnu zahvalnost iskazujem hrvatskim braniteljima, koji su bili i ostat će zaglavni kamen naše domovine Hrvatske. Osobitu zahvalnost dugujemo prvom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, predvodniku tog povijesnog pothvata i utemeljitelju suvremene hrvatske države.

Izbori su iza nas. Hrvatska se još jednom potvrdila kao demokratska i uređena država. Sve naše razlike koje su došle do izražaja i tijekom kampanje, već od danas moramo pretvoriti u našu snagu. Bit ću predsjednica svih hrvatskih građana, bez obzira na političko opredjeljenje, etničku, vjersku i spolnu orijentaciju i pripadnost. Beskompromisno ću štiti socijalno najugroženije.

Uloga predsjednice Republike jasno je definirana hrvatskim Ustavom. No, isto tako, svjesna sam svoje odgovornosti prema hrvatskim građanima, kao jedini visoki državni dužnosnik kojega građani izravno biraju.

Stoga vam se u ovom svečanom trenutku izravno i obraćam:

Hrvatice i Hrvati, građanke i građani Hrvatske!

Vi ste mi ukazali povjerenje i vama ću polagati račune! Bit ću vaš glas, bit ću vaša predsjednica. Jedna sam od vas i dat ću sve od sebe da Hrvatsku učinimo bogatom državom, iz koje mladi neće odlaziti, u kojoj će se više radati nego umirati, gdje će naši ljudi u zlatnoj životnoj dobi uživati plodove svoga rada.

Ako pogriješim, a onaj tko radi, taj i griješi, imat ću snage priznati i ispraviti pogrešku. Ipak, svi smo mi samo ljudi. No, odgovorno tvrdim, nikada neću učiniti ništa protiv hrvatskih nacionalnih interesa!

Želim zahvaliti i svojim prethodnicima – gospodinu Stjepanu Mesiću i gospodinu Ivi Josipoviću – na njihovom doprinosu izgradnji hrvatske demokracije. Neću se ustručavati pitati za savjet, jer i svoje različitosti moramo koristiti za dobrobit države.

Pozivam sve nas u Hrvatskoj da ostavimo povijesti naše podjele i zablude. Samo zajedništvom cijeloga naroda možemo izgraditi bolju Hrvatsku. Natječimo se idejama, rješenjima i inovacijama, a ne povijesnim ulogama naših roditelja ili djedova. Ideološkim podjelama nećemo ostvariti bolji život, niti ćemo biti bolji ljudi. Samo ćemo produbiti stare podjele i stvoriti nove sukobe koji nikada nikome nisu donijeli dobro. Kao što je predsjednik Tuđman pomirbom podijeljenog hrvatskoga nacionalnog bića stvorio preduvjete za uspostavu hrvatske države, tako i mi danas novim hrvatskim zajedništvom moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti. Tražimo bolji život u budućnosti, a ne u prošlosti!

Istinsko domoljublje, u koje vjerujem i za kojega ću se boriti svakoga dana mojega služenja domovini i vama, temelj je izgradnje bolje Hrvatske. Ljubiti domovinu ne znači samo desnicu na srcu kad pozdravljamo našu himnu. Domoljublje nije samo nacionalni dres ili šal oko vrata kada nastupaju naši sportaši. Za ljubiti Hrvatsku nije dovoljno istaknuti zastavu na prozoru, niti je domoljublje samo osjećaj ponosa u dane naših državnih praznika kada se prisjećamo naših pobjeda. Domoljublje se izražava na mnoge načine, no ono što nam treba biti najviše pri srcu ponajprije je naše djelo na korist Domovini: naš rad, trud, znanje, izvrsnost, stvaranje, poštivanje zakona, odgoj djece, pomoć starijima, solidarnost prema potrebitima, briga za drugoga, međusobno poštovanje, lijepa riječ i gesta darivanja. Tko tako voli Hrvatsku, istinski je domoljub!

Dragi prijatelji,

Naše gospodarstvo, kao i standard naših građana, već su šestu godinu pogođeni krizom. Desetci tisuća mladih napuštaju Hrvatsku. Među njima velik je broj onih fakultetski obrazovanih, koji bi trebali biti nositelji razvoja. Imamo izrazito negativne demografske trendove. Starimo kao nacija. Mnoge tvrtke odlaze u stečaj, druge, pak, gube utrku konkurentnosti na tržištu, ljudi ostaju bez posla, obitelji bez prihoda.

Svjedoci smo teških poremećaja, koji traže žurno i usklađeno djelovanje svih sastavnica državne vlasti, kao i sindikata i poslodavaca. Nalazimo se u trenutku koji traži široki nacionalni konsenzus oko ključnih pitanja. Nema ni prostora ni vremena za podjele. Snagu za postizanje takve vrste zajedništva već smo pokazali u nekoliko bitnih trenutaka tijekom protekla dva desetljeća. Krajnje je vrijeme da se i u savladavanju gospodarske krize

izdignemo iznad pojedinačnih i stranačkih interesa. Vrijeme je da se okrenemo budućnosti i da provedemo promjene koje je nemoguće odgađati. Valja nam prestati živjeti od novca posuđenog od budućih generacija.

Naš strateški nacionalni interes moraju biti nova radna mjesta. Moramo napokon shvatiti kako nova radna mjesta ne stvara država, već privatna inicijativa, odnosno poduzetnici.

Zalažem se za nultu stopu tolerancije na korupciju i pozdravljam sve aktivnosti nadležnih institucija u iskorjenjivanju te pošasti. Istodobno, ne smijemo stvarati antipoduzetničku klimu.

Upućujem poziv Vladi da učini sve kako bi poreznom politikom motivirala, a uklanjanjem administrativnih prepreka osnažila poduzetničku klimu i time potaknula snažniju privatnu inicijativu. Moramo poticati nadmetanje poslovnih ideja i graditi pozitivno ozračje, koje će rezultirati novim poslovnim projektima.

Naše more, turizam, naša poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo, vodno gospodarstvo, naši poljoprivrednici i ribari, naši težaci, naša su snaga.

Usmjerenost prema obiteljskom gospodarstvu, obrtništvu, malom i srednjem poduzetništvu, inovacijama, primjenama čiste tehnologije, mora biti naša strateška orijentacija. Postanimo napokon istinski svjesni komparativnih prednosti ove prekrasne zemlje i počnimo ih odgovorno, ali i odlučno koristiti.

Moramo biti otvoreni prema novim investicijama i aktivno pronalaziti nova tržišta, u čemu ću se maksimalno angažirati i vrlo aktivno surađivati s poduzetnicima i investitorima. Izvoz mora biti naše trajno usmjerenje, a gospodarska diplomacija važna poluga u otvaranju novih tržišta. Bit ću prvi gospodarski diplomat naše države i neumorno ću poticati izvoznike na iskorake koji se danas čine nemogućima. Prije svega, moramo bolje iskoristiti članstvo u Europskoj uniji kao i sporazume o slobodnoj trgovini, kako bismo izvoznicima otvarali i nova netradicionalna tržišta.

Među preduvjete uspješnosti, odnosno konkurentnosti u uvjetima globalizacije, svakako pripadaju kvalitetno obrazovanje, razvoj znanosti i istraživački rad. Naše škole i sveučilišta, kao i znanstveno-istraživačke centre, moramo programski prilagoditi novom vremenu. Moramo se okrenuti usvajanju praktičnih znanja i vještina i na taj način pripremati učenike i studente za radne i životne izazove koji ih očekuju.

Moramo napokon definirati glavne odrednice svojega razvitka, početi istinski vjerovati u održivi razvoj i biti svjesni što on uistinu znači – razvoj koji vodi računa o okolišu, ali istodobno ostavlja prostor za napredak i rast. Učimo od onih koji su uspješno zaštitili i vlastiti okoliš i vlastitu baštinu i otvorimo vrata razvoju.

Želim da nakon gotovo dvije godine članstva svi zajedno napokon počnemo živjeti život članice Europske unije. Moramo pojačati napore kako bi sredstva europskih fondova bila dostupna i iskorištena u najkraćem mogućem roku.

Dame i gospodo,

Kao vrhovna zapovjednica, želim vrlo jasno naglasiti kako ćemo naše Oružane snage razvijati i čuvati. Članstvo u NATO-u jamči nam sigurnost, ali najbolji jamac naše opstojnosti i suvereniteta uvijek će biti moderne i dobro opremljene hrvatske Oružane snage. Hrvatska je miroljubiva zemlja i nikada nikome neće biti prijetnjom, no suvremeni svijet donosi sasvim nove izazove, poglavito rastući međunarodni terorizam. Snažne oružane snage jamac su stabilnosti i čuvar demokratskih vrijednosti. S ovog mjesta pozdravljam naše vojnkinje i vojnike, časnice i časnike u Afganistanu i mirovnim misijama diljem svijeta. Oni nam služe na čast i naš su ponos. Nikada ne smijemo smetnuti s uma činjenicu da su pripadnici naših Oružanih snaga spremni svojim životom u svakom trenutku braniti našu sigurnost i univerzalne civilizacijske vrijednosti.

Ne možemo i ne smijemo podejnjivati ozbiljnost zabrinjavajućeg razvoja događaja u međunarodnim odnosima. Neprestance izbijaju novi ratovi i sukobi. Svjedočimo urušavanju dosadašnjeg poretka na mnogim stranama svijeta.

Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese. Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke.

Za to nam je potrebno nacionalno zajedništvo oko strateških pitanja, stabilna ekonomija, energetska neovisnost, sposobna i agilna diplomacija i moderna, dobro opremljena vojska uklopljena u NATO sustav. Sve su to ključne komponente nacionalne sigurnosti.

Hrvatska će svoju vanjsku politiku i dalje voditi kroz suradnju s našim saveznicima unutar EU-a i NATO-a, kao i kroz suradnju sa susjedima. Naš trajni strateški nacionalni interes ostaje uključivanje cijeloga prostora Jugoistočne Europe u europske i euroatlantske integracije jer svaka druga opcija produljuje neizvjesnost i u konačnici može voditi obnovi crta podjela i razdvajanja.

Želim da države Jugoistočne Europe postanu članice europske obitelji i u tom pogledu pružamo ruku suradnje. Očekujem da sa susjedima napokon riješimo otvorena pitanja poput graničnih sporova, a u odnosima sa Srbijom posebno mjesto imat će status nestalih u Domovinskom ratu, kao i međusobna zaštita prava manjina. Nacionalne manjine bogatstvo su Hrvatske. Razvijat ću i štiti njihova prava, ali i promicati prava Hrvata u susjednim državama.

Jedan od najvažnijih vanjskopolitičkih ciljeva jest položaj i zaštita hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Bosnu i Hercegovinu vidim kao državu triju jednakopravnih konstitutivnih naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Želim svesrdno pomoći kako bi Bosna i Hercegovina učvrstila svoju državnost na temelju pune ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda i o tome ću posebno skrbiti.

Koristim prigodu našem iseljeništvu diljem svijeta uputiti posebnu poruku. I vi ste Hrvatska i nikada neću dopustiti da bilo tko zanemari vašu ulogu i doprinos u stvaranju hrvatske države. Vi ste važna poveznica Domovine sa svijetom, ali i naša bitna sastavnica koja će i dalje pridonositi našem nacionalnom razvitku. Vrata Hrvatske širom su vam otvorena. Vaše znanje i iskustvo dragocjeni su Domovini. Na nama u Hrvatskoj obveza je pružiti vam iskrenu i stvarnu priliku za ulaganja, obrazovanje i povratak.

Poštovani uzvanici, dame i gospodo,

Moj će mandat posebice biti posvećen mladima. Moramo im otvoriti prostor u gospodarstvu, politici i društvenom životu. Moramo im dati posao. Neka se čuje njihov glas – oni su obrazovani, željni uspjeha i neopterećeni prošlošću. Vidim ih kao predvodnike novog hrvatskog zajedništva.

Želim posebno naglasiti i ovo

Kao prva hrvatska predsjednica, ponosna sam što je naše društvo napravilo civilizacijski iskorak. Mnogi su me prije objave kandidature pitali – zašto ideš u to? Hrvatska još nije spremna za ženu predsjednicu. To me je dodatno motiviralo jer sam znala da naš narod zna donijeti pravu odluku. Pozorno ću pratiti poštivanje Ustava koji ravnopravnost spolova svrstava u najveće vrednote ustavnog poretka, baš kao i druge vrednote koje štite manjinske društvene skupine, jer to govori o uljuđenosti društva i predstavlja mjeru poštovanja prema nama samima.

Dame i gospodo,

U ovom svečanom trenutku želim istaknuti i važnost naše kulture, tradicije, obitelji i vjere. Te sastavnice kroz povijest su očuvale našu samobitnost. Naš je narod kroz povijest iznjedrio velike znanstvenike, inovatore, umjetnike i sportaše, čime je pridonio civilizacijskom razvoju. Preda mnom i pred svima nama velika je odgovornost i dužnost, prije svega prema našim potomcima, i dalje čuvati, promicati i razvijati našu kulturu, naš identitet i naše ime.

Inauguracijska svečanost uvijek će predstavljati i proslavu hrvatske državnosti, našega nacionalnog osjećaja na kojeg smo ponosni, ali i naše otvorenosti prema drugima i prema svijetu u čijem ćemo uređenju i upravljanju aktivno sudjelovati. Činom prisege preuzela sam kontinuitet časnog služenja hrvatskom narodu i svim hrvatskim državljanima. Svoje ustavne ovlasti koristit ću na dobrobit sviju u Hrvatskoj, a vodit ću se domoljubljem, uključivošću, poštovanjem i zaštitom nacionalnih interesa. Hrvatska će biti bogata zemlja, jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude. Želim jednoga dana svojim unucima pričati o vremenu kada smo, kao i u Domovinskom ratu, stali jedni uz druge u borbi za bolji život u Hrvatskoj i kako

smo i tu bitku dobili. Jer mi smo pobjednički narod, postojan narod, vrijedan narod. Nema toga što mi ne možemo postići kad smo jedinstveni.

VJERUJEM U TE, ZEMLJO MOJA HRVATSKA!

7.2. POPIS SLIKA

Slika 1. Omjer leksičke gustoće inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice... ..	12
Slika 2. Omjer leksičke raznolikosti inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice	14
Slika 3. Udio vrsta riječi u čestotniku inauguracijskoga govora Franje Tuđman	17
Slika 4. Udio vrsta riječi u čestotniku prvoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića.....	20
Slika 5. Udio vrsta riječi u čestotniku drugoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića.....	23
Slika 6. Udio vrsta riječi u čestotniku inauguracijskoga govora Ive Josipovića	26
Slika 7. Udio vrsta riječi u čestotniku inauguracijskoga govora Kolinde Grabar-Kitarović	29
Slika 8. Udio vrsta riječi u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana	32
Slika 9. Udio vrsta riječi u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.....	32
Slika 10. Udio vrsta riječi u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.....	33
Slika 11. Udio vrsta riječi u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.....	33
Slika 12. Udio vrsta riječi u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović	34
Slika 13. Najčešće semantičke kategorije glagola	58
Slika 14. Niskočestotne semantičke kategorije glagola	60
Slika 15. Udio i vrste rečenica u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana	64
Slika 16. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskom govoru Franje Tuđmana	64
Slika 17. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama inauguracijskoga govora Franje Tuđmana	65
Slika 18. Vrste rečenica i njihov udio u prvome inauguracijskome govoru Stjepana Mesića..	66

Slika 19. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u prvome inauguracijskome govoru Stjepana Mesića	66
Slika 20. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višetrukosloženim rečenicama prvoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića.....	67
Slika 21. Udio i vrste rečenica u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.....	67
Slika 22. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u drugome govoru Stjepana Mesića.....	68
Slika 23. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama drugoga inauguracijskog govora Stjepana Mesića.....	68
Slika 24. Vrste i udio rečenica u inauguracijskome govoru Ive Josipovića	69
Slika 25. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.....	70
Slika 26. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višestrukosloženim rečenicama inauguracijskoga govora Ive Josipovića	70
Slika 27. Vrste rečenica i njihov udio u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović.....	70
Slika 28. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović	72
Slika 29. Udio i vrste zavisnosloženih surečenica u višetrukosloženim rečenicama inauguracijskoga govora Kolinde Grabar-Kitarović.....	74
Slika 30. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u ukupnome broju rečenica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.....	76
Slika 31. Udio i vrste zavisnosloženih rečenica u inauguracijskim govorima	77
Slika 32. Udio pojedinih vrsta zavisnosloženih rečenica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice	78
Slika 33. Vrste konektora i njihov udio u inauguracijskim govorima	80

7.3. POPIS TABLICA

Tablica 1. Broj rečenica, pojavnica i natuknica inauguracijskih govora.....	9
Tablica 2. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	15
Tablica 3. Najčešće natuknice u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	18
Tablica 4. Najčešće natuknice u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	21
Tablica 5. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Ive Josipovića i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	23
Tablica 6. Najčešće natuknice u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	27
Tablica 7. Usporedni prikaz udjela vrsta riječi po broju natuknica u čestotnim rječnicima hrvatskih predsjednika i predsjednice	30
Tablica 8. Najčestotnije natuknice u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice i njihov položaj u <i>Čestotniku</i>	30
Tablica 9. Udio vrsta riječi u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.	35
Tablica 10. Najčešće imenice u inauguracijskom govoru Franje Tuđmana	36
Tablica 11. Najčešće imenice u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića	39
Tablica 12. Najčešće imenice u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića.....	40
Tablica 13. Najčešće imenice u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.....	41
Tablica 14. Najčešće imenice u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović	41
Tablica 15. Najčešće imenice svih inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice	43
Tablica 16. Najčešći glagoli u inauguracijskome govoru Franje Tuđmana.....	46
Tablica 17. Najčešći glagoli u prvome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića	46
Tablica 18. Najčešći glagoli u drugome inauguracijskom govoru Stjepana Mesića	47

Tablica 19. Najčešći glagoli u inauguracijskome govoru Ive Josipovića.....	48
Tablica 20. Najčešći glagoli u inauguracijskome govoru Kolinde Grabar-Kitarović	48
Tablica 21. Najčešći glagoli po broju pojavnica u inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika i predsjednice.....	58
Tablica 22. Usporedni prikaz vrsta rečenica u inauguracijskim govorima.....	73
Tablica 23. Usporedni prikaz zavisnih surečenica u složenim i višestrukosloženim rečenicama inauguracijskih govora hrvatskih predsjednika i predsjednice.....	74

8. SUMMARY

LINGUOSTYLISTIC ANALYSIS OF POLITICAL DISCOURSE

This paper analyzes political discourse through inaugural speeches of all the presidents of the Republic of Croatia. Inaugural speeches are analyzed on lexical, morphological and syntactic level. Introduction section provides the basic premises of linguistic stylistics and quantitative linguistics, which is followed by the insight in the main functional and border styles of the standard Croatian language, with special emphasis on administrative-business and rhetorical functional style, to which political speeches belong. The language of political speeches is further analyzed in the „Political discourse “ section, where is observed through the prism of public speeches and its linguistic and stylistic rules. That is followed by linguostylistic analysis, first on lexical and morphological level – lexical density, lexical diversity, word classes, frequency dictionary, semantic categories of verbs, then on syntactic level – syntactic complexity, frequency of different types of sentences and the frequency of the different types of connectors.

Political discourse of inaugural speeches have shown characteristics of administrative-business style and rhetoric functional substyle – predominance of noun constructions, intensification as a type of nominalization, and predominance of subordination over coordination.

key words: linguostylistic analyses, quantity linguistic, political discourse, public speeches, inaugural speeches, rhetorical substyle, administrative-business functional style